

Fabrikalardan makine sesinden önce *İşçinin Sesi* gelecek!

İŞÇİNİN SESİ

TKP—*İşçinin Sesi* işçinin partisi!
Yıl:13, Sayı:333, 15 Temmuz 1987

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİNİZ KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİNİZ KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİNİZ KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBIN

HERŞEY SINIFIMIZA YARIYOR

Burjuvazi çekişme içindedir. 12 Eylül'ün sağladığı suni bütünlük yırtılmıştır. İşçi sınıfı ise burjuvazinin her çıkmazını yakından izliyor, yılların biriktirdiği deneyimle hedefine doğru ilerliyor.

Son günlerde burjuva basınında geniş yer alan genel kurmay başkanlığı tartışması, bir yanıyla finans kapital içindeki çekişmeyi de yansıtmaktadır.

Genel kurmay başkanı Üruğ'un 2 Temmuz'da emekliye ayrılması üzerine kara kuvvetleri komutanı Öztorun'un bu göreve gelmesi bekleniyordu. Ancak hükümet "takdirini kullanarak" Öztorun'un atanmasını engelledi.

Özal "daha layığını", "kendisine yakın" gördüğü genel kurmay ikinci başkanı Torumtay'ı genel kurmay başkanlığına getireceğini açıkladı. Öztorun emekliye ayrıldı.

Özal'ın "bakanlar kurulu Öztorun'un genel kurmay başkanı olmasını istemiyor" demesi genel kurmay başkanlığı üstüne yürüyen tartışmayı alevlendirdi. Burjuva basın Özal'ın tutumuna çeşitli nedenler getirdi.

Birincisi Öztorun'un Pınarcık olaylarında hata yapması ve başbakana olayla ilgili bilgi vermemesi. İkincisi, Öztorun ekonomi ile de ilgileniyordu ve Özal'ın uygulamalarına karşı idi. Üçüncüsü Atatürkçü Öztorun, hükümetin, devletin "laikliğini" bozmasına karşı idi.

Demirel faktörü

Tüm bu sayılanlar Özal'ın, ordu içinde yaptığı manevranın başta gelen bir nedenini anlatmıyor. Bu neden, eylül ayında yapılacak referandum ve Demirel faktörüdür. Hatırlanacak olursa, Demirel, üzerindeki yasağın kalkması için 12 Eylül'ün halkta orduya karşı biriktirmiş olduğu hoşnutsuzluğu atlama tahtası yaparak Özal'a saldırıyordu. "ANAP icazetli partidir. Sırtını orduya dayamıştır" diye her gittiği yerde fırtınalar koparıyordu. Aynı zamanda, ordunun burnunu siyasete sokarak yıpranmaması gerektiğini "militanca" savunuyordu.

Bugüne kadar Demirel'in "yasaklar kalksın" kampanyasına sağlıklı bir yanıt veremeyen Özal, genel kurmay başkanlığı konusunu kullanarak ordunun adamı olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır.

Özal böylece kendi "patronuna", "ağabeyine" tam bir "hükümet hüllesi" yapmıştır. Öylesine yerine oturmuş bir "hükümet hüllesi" ki Demirel de sesini çıkaramamıştır.

Bu olay, Evren-Özal işbirliğinin de yeni bir örneği olmuştur. Bu yeni bir ortaklık değildir. Başından beri vardı. Özal cunta döneminin icazetli başbakanıydı. Genel kurmay başkanlığı seçiminde bu anlaşma bir kez daha somut bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Üniformalı finans-kapitalin merkezileşmesi

Üniformalı finans-kapital, en başta OYAK Holding gibi kuruluşlar olmak üzere 10 yılda 48 kat büyümüştür. Bunun 7 yılı Evren ve Özal dönemidir.

Özal, 1985 yılında Türk silahlı kuvvetlerini güçlendirme vakıflarını tek çatı altında toplama ve ASELSAN gibi büyük tesisleri hükümet denetimine sokma girişiminde bulunmuştu. O gün Özal tepki görmüş ve bu planını askıya almıştı.

Mayıs 1987 tarihli gazetelerde bunun yeniden gündeme geldiğini gördük. Bu sefer cumhurbaşkanı Çankırı'da MKE fabrikasının açılışında silahlı kuvvetlerdeki vakıfların birleştirilmesine değindi. Bu bir emir olarak ele alındı. Eski Anayasa Mahkemesi başkanı, yeni cumhurbaşkanı sekreteri olan Semih Özmert vakıfların birleştirilmesi ile ilgili yasa tasarısının hazırlanıp TBMM'e gönderilmesini sağladı. Bu bile Özal'ın Evren'le iyi bir işbölümü içerisinde hareket ettiklerini göstermeye yeterlidir.

Burjuvazinin öteki kesimlerinin karşı çıkmasına rağmen Evren'in yardımıyla Özal'ın isteği yerine getirildi. Milli savunma bakanlığına bağlı bir vakıf kuruldu. Bu vakfın görevi, silahlı kuvvetleri güçlendirme vakıflarını kendi içinde toparlamaktır.

Ardından Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun (OYAK) genel kurulu yapıldı. Genel kurmay başkanlığında yapılan toplantının açılış konuşmasını milli savunma bakanı Yavuztürk yaptı. Bakan, OYAK'ın "can damarını oluşturan gelir amaçlı yatırımlarının işletilmesinde ve yeni yatırım alanlarının seçilmesinde büyük bir dikkat ve basiret" istedi. Daha önemlisi OYAK'ın kaynaklarının "daha etkin" kullanılabilmesi için "öneriler" getirdi. Nitekim Yavuztürk konuşmasının sonunda OYAK genel kuruluna 4 öneri sundu ve "büyümeni durdur" dedi.

Bugün OYAK, ilacından gıdasına, çimentodan petro-kimyaya kadar yaşamın her yanına girmiş olan büyük holdinglerin başında yer almaktadır. OYAK'ın 7 milyardan fazla yıllık geliri ve 80 bin üniformalı hissedarı vardır. OYAK hükümet denetimi dışında, üstüne üstlük vergi muafiyetlerinden ve vergi indirimlerinden yararlanan korkunç bir güçtür.

Bedelli askerlik geliri ile para karşılığı kısa devre askerlik gelirlerini de (kişi başına 2,5 milyon TL) katarsak, ordunun elinde nasıl büyük bir "kaynak" bulundurduğunu daha iyi görmüş oluruz.

Başından beri Özal, ordunun bu kaynaklarını, daha verimli yönlendirilmesi amacıyla sivil yönetim altında merkezileştirmeye çalışmaktadır.

4 Temmuz tarihli *Hürriyet*, bir haberinde "Özal'ın planları bitmedi" diyerek gelecekte Özal'ın yapmak istediklerini şöyle sıralıyor:

"- Genel kurmay başkanlığının Milli Savunma Bakanlığına bağlanması.

"- Milli savunma müsteşarlığının asker kişilerden değil, sivillerden seçilmesi.

"- Jandarma genel komutanlığının içişleri bakanlığına bağlanması.

"- MİT başkanının sivil kişiden olması."

Özal, Demirel'in referandumdaki anti-ordu görünümünü, bu avantajını, genel kurmay başkanının seçimindeki tutumuyla kırmışa benziyor. Bu tutum nesnel olarak da ordunun sivil yönetim üzerindeki otoritesini geriye itmiştir. Ama işin ilginç yanı, bu, Özal'ın ordudan bağımsız hareket etmesiyle değil, Evren-konsey-Özal işbirliğiyle hazırlanmıştır.

Burjuvazi içi çekişme

Burjuvazi çekişme içindedir. 12 Eylül'ün sağlamış olduğu suni bütünlük yırtılmıştır. İşçi ve emekçi halkın hoşnutsuzluğu, demokrasi istemini yükseltmesi, finans-kapital içindeki çekişmeyi hızlandırmaktadır. Burjuva basını Özal'ı destekleyen, Demirel'i destekleyen holdingler diye listeler yayınlamaktadır.

Öte yandan, işçi sınıfının rejime karşı öfkesi artmaktadır. Son asgari ücret tesbitinin komikliği ve Türk-İş'in aldığı "ekmeğe göre emek" eylem önerilerinin pratiğe geçmeye başlaması bunun göstergeleridir. Kavga büyüyor. İşçi sınıfı burjuvazinin her çıkmazını yakından izliyor, yılların biriktirdiği deneyimle hedefe doğru hareket ediyor.

Demirel referandumla, yasakların kalkmasını ne kadar kendisi için istiyorsa, işçi sınıfı da bu olanağı ondan daha iyi bir şekilde *kendisi için* kullanacaktır.

Özal'ın Demirel'e yaptığı "hülle" de, 6 Eylül'de yapılacak olan halk oylaması da - sonucu ne olursa olsun - uzun erimde işçi sınıfına yarayacaktır.

Mehmet Erenler

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

Yanınızda ve destekçiniziz

Sayın Yoldaşlar,
Gösterdiğiniz ilgi ve yakınlık için eğilmek istemiyorum. Çünkü, bizlerin temel amaçlarından biri de insanlık sevgisi ile dolup taşmak, her bakımdan birbirimize yararlı olmaktır. Siz dostlarımda bunu fazlası ile görmüş olmam geleceğe daha da umutla bağlanmamı sağlamıştır. İnanmanızı, bilmenizi istediğim bir konu şudur. Bizler her an destekçiniziz. Bu uğurda üzerimize düşen görev yerine getirilecektir.

Hemen yazamadım, zira sağ tarafıma felç vurdu. Konuşma yeteneğimi kaybettim. Ancak durumum iyiye gidiyor. Bu ara raporluyum. Raporlu olduğum süre içinde sözünü ettiğim makaleyi yazıp göndermeye çalışacağım.

Buradaki yoldaşlara sizlerin verdiği uğraşıdan söz ettim. Onlar da sizlerin çalışmalarınızı şükranla karşılıyorlar. Öyle sanıyorum ki, buradaki olaylar konusunda sizlere çeşitli makaleler ulaşacaktır.

Daha geniş bilgi için yazacağım.

Tüm yoldaşlara en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

A.P., Karadeniz

Aramızdaki dostluğu pekiştirelim

Merhaba,
Mektubuma başlarken, en içten devrimci selamlarımı iletir, mücadelede başarılar dilerim.

1986 sonuna doğru bir mektup yollamışsınız, memnun oldum. Fakat burada bir Türkiyelinin eline geçtikten sonra kaybolmuş. Ben o sırada, serbest bırakılmam için Marsilya'ya gitmiştim.

1982'den beri TKP-ML TİKKO sempatizanıyım. Ondan önceki siyasi yaşantım ve içinde bulunmuş olduğum siyasi çizgi TKP idi. Ta ki Türkiye'den Yunanistan'a kaçıp orada ve sonra da Almanya'da onların tutum ve davranışlarını, Türkiye'deki faşist diktatörlüğü inkar etmelerini görene kadar. Bundan sonra bıraktım. TİKKO GKK'ya sempati duydum. Buraya gelene kadar da onların sempatizanıydım.

Burada benim gibi başka arkadaşlar da var. Bir gurup sayılırız. Ben, dört seneye yakındır cezaevindeyim. Mapus hayatı, siyasi yörüngesi iyi kavranmazsa insanda derin tahribatlar yol açar. Ama bir de işin bilge sırrı kavranırsa çözülemeyecek, halledilemeyecek bir sorun olamaz. Yeter ki bizler neyin ne olduğunu bilelim. Bildiğiniz gibi karşılıklı yazışma da karşılıklı konuşmanın başka bir biçimidir, dostlukları pekiştirir. Bizlerin dostluğu destansıdır.

Cezaevinde bir tek sizin yayınlarınız elime geçti. Ben kendim istedim sizden. O da şöyle oldu. Burada benim gibi Kürt olan eski bir yoldaşım vardı. Sizinle ilişkiye geçmek istedi. Paris bürosuna mektup yazdı. Ancak adresi yanlış yazdığı için mektup geri geldi. Bana, "bir de sen yaz," dedi. Yazdım ve hemen yayınlarınız gelmeye başladı. O zaman, arkadaşımla aynı odada olduğumuz için iki yayının gelmesine gerek yok diye düşündük.

Daha sonra size sürekli mektup yazdım. Yayınlarınız da geliyor, okuyor ve buradaki Türkiyelilere veriyorum. Sonra geri alıyorum. Niyetim arşiv yapmak!

Bu gün de sizden bir yayın aldım ve mutluyum. Şöyle ki, yazılarınız çok ilgimi çekiyor. İlgimi çektiği kadar da coşturucu, fakat biraz daha fazla siyasi meselelere ağırlık verirseniz iyi olur.

Marsilya'daki cezaevinde bile sizin yayınlarınız okunuyor. Sanırım bazıları sizinle yazışıyor. Oraya gittiğimde de bana yolluyordunuz. Sağolun, başka türlü zor geçerdi günler.

Bir konuya daha değineyim. Ağabeyim sizin sempatizanınız. Sanırım o da bugün yarın çıkar.

Şu an *Kürt Sorunu* adlı kitabınızı elime geçirdim, okuyorum. Çok ilgimi çekti. Burada bilimsel kitapların olmayışı beni üzüyor. Eğer bu kitaplardan gönderirseniz sevinirim.

Mektubumu bitirirken tekrar selam eder, en sıcak duygularla sizi selamlarım.

M.A., Fresnes Cezaevi

Cezaevinde okuma ve eğitim gurubu oluşturduk

Değerli yoldaşlar,
Cezaevinde bir okuma ve eğitim gurubu oluşturduk. Bu gurubumuzda "Merkez organımız temelinde" ve de elimizde mevcut olan bizim "Seri kitaplarımızdan" eğitim yapıyoruz. Sizlerden Darwin'in evrim teorisi, diyalektik ve tarihsel materyalizm konusunda kitap istiyoruz. Bu kitapların yokluğunu duyuyoruz, hemen gönderebilirseniz çok memnun oluruz. Bu kitapların dışında bize yararı olacağını düşündüğünüz kitaplar da yollarsanız memnun oluruz.

Bu ricamızı yerine getireceğiniz inancı ile, şimdiden sizlere teşekkürlerimi iletir, şanlı partimiz TKP—*İşçinin Sesi*'ni, işçi yataklarına, sınıfın içine, taa "göbeğine" gömme yolundaki başarılarımızın devamını ve bu onurlu kavgamızda üstün, yeni yeni başarılar dilerim.

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yoldaşça selam ve sevgilerimle.

S.Ö., Stammheim Cezaevi

ANC ile dayanışmayı yükselttik

Değerli yoldaşlar,
Geçtiğimiz günlerde, Güney Afrika'da savaşan Afrika Ulusal Kongresi'nin (ANC) 75. kuruluş yıldönümü çeşitli yığınsal toplantılarla kutlandı.

Londra İşçi Birliği kutlama toplantılarının örgütlenmesinde aktif olarak yer aldı.

Kutlama eylemlerinin en önemlisi, kuşkusuz 4 Temmuz tarihinde yapılan "Güney Afrika ve Namibya Halklarıyla Dayanışma" yürüyüşüydü.

4 Temmuz Cumartesi şabahı Londra İşçi Birliği, İngiltere Türkiyeli Kıbrıslı Kadınlar Birliği üyeleri ve İTÖF flaması açan Türkiyeli öğrenciler LİB merkezinde toplandılar. Daha sonra yürüyüşün başlangıç yeri olan Stoke Newington Belediye binasının önüne gittiler.

Yürüyüşte Güney Afrika işçi sınıfı ve emekçi halkıyla dayanışmamızı dile getiren belgileri haykırdık. "Birleşen işçiler hiçbir zaman yenilmez", "işçiler birleşin ve savaşın", "Güney Afrika halkıyla dayanışma", "Güney Afrika'ya ambargo", "Apartheid'ı yalıtalım" gibi belgiler İngilizce olarak söylendi.

Örgütlenmesinde Hackney Belediyesi'nin başı çektiği böyle önemli bir yürüyüşe az sayıda Afrikalı ve İngilizin katılması ilginçti. LİB yürüyüş kolu hem yığınsal ve disiplinliydi, hem de yürüyüşün en coşkulu ve etkin kolu oldu. Menşevikler her zamanki gibiydiler. Ruhsuz bir şekilde, her halde "adet yerini bulsun" diye yürüdüler. Sayıca yarımıza bile ulaşamadılar.

Türkiyeli ve diğer yabancı işçilerin yaşadığı mahallelerden geçen yürüyüş koluna, fabrikalardan işçiler de gelip katıldılar.

Yürüyüşün sonunda, İslington Belediye Meclisi üyesi bir arkadaş Güney Afrika devrimiyle dayanışmanın önemini vurgulayan bir konuşma yaptı.

Yürüyüşten sonra aynı gün bir de dayanışma toplantısı yapıldı. Burada da, sözünü yerine getirerek toplantının başarısı için en canla başla çalışan örgüt Londra İşçi Birliği oldu. Menşevikler örgütleyecekleri tartışmalı toplantıyı yapmadıkları gibi, folklor ekiplerini de sahneye çıkarmadılar. Dayanışmadan kaçtılar.

Toplantıda ana konuşmaları ANC'den bir temsilci ile Namibya'da savaşım veren Güneybatı Afrika Halkı Örgütü'nden (SWAPO) bir temsilci yaptı. Her iki ülkede yükselen devrimci savaşımı anlattılar ve uluslararası dayanışmanın orada sürdürülen savaşım için ne denli önem taşıdığını vurguladılar.

Londra İşçi Birliği'nin düzenlediği "Savaşan İşçiler" tartışmalı toplantısı da başarıyla yapıldı.

Dayanışma gecesinde ANC'li şarkıcı James Phillips, şarkıcı Maria Tolly, Ganalı müzik gurubu şarkılarıyla eyleme renk kattılar. Vukani tiyatro gurubu gösteri yaptı. İki Güney Afrikalı şair şiirlerini okudular. İTÖF'ün gitar gurubu devrimci türkü ve marşlarla salonda coşkuyu yükseltti. Daha sonra, dayanışma konseriyle toplantı başarılı bir şekilde sona erdi.

Yürüyüşten bir hafta sonra, 11 Temmuz Cumartesi günü, bu kez Londra İşçi Birliği'nin düzenlediği bir Güney Afrika toplantısı yapıldı.

Hackney Belediyesi binasında başkanlık salonunda yapılan toplantı akşam saat 7.15'de başladı, gece geç saatlere kadar devam etti.

LİB'den bir işçi arkadaşın yönettiği toplantıda konuşmacı olarak Güney Londra Sendikalar Birliği'nden Peter Spalding, ANC'den Prince Kesok ve TDHSK temsilcisi bulundu.

Açış konuşmasından sonra söz alan Peter Spalding, sendikacılar olarak Güney Afrika halkıyla dayanışma içinde olduklarını ancak yapılan çalışmaların yine de yetersiz olduğunu belirtti. Şu anda, "Barclays bankasından hesapların çekilmesi, Shell benzin istasyonlarından benzin alınmaması, Güney Afrika mallarına boykot vb. gibi yöntemlerle, toplantı ve gösterilerle yürüttüğümüz bu dayanışmayı artırmak gerekiyor" dedi. Spalding Türkiyeli işçilerin düzenlediği bir "Güney Afrika Halkıyla Dayanışma" toplantısına katılmaktan memnun olduğunu da dile getirdi.

ANC temsilcisi Prince Kesok, ANC'nin savaşım tarihini anlattı, son gelinen noktada işçi ve emekçilerin savaşmaktan başka kurtuluş yollarının olmadığını söyledi.

Konuşmaların ardından salondaki işçi arkadaşlar çeşitli sorular yönelttiler. Konuşmacıların sorulara yanıtlarından sonra Güney Afrika'daki devrim savaşımını konu alan bir video filmi seyredildi.

Toplantı proletaryanın enternasyonalist ruhunun yükseltildiği başarılı bir eylem oldu. Katılım da iyiydi.

LİB dün olduğu gibi bugün de, yanında bir işçi örgütünün sorumluluyla davranacak, dünya işçi sınıfıyla, emekçi halklarla proleter enternasyonalist dayanışmayı yükseltecektir.

M.Karaduman, Londra

OKUYUCU YOLDAŞ

İşçinin Sesi'ni daha güçlü çıkartabilmek, fabrikalarla, işyerleriyle, işçi semtleriyle olan bağını derinleştirip güçlendirmek, deneyimlerinizden çıkan dersleri tüm harekete daha iyi ve daha etkili ulaştırabilmek için gazetenizi yazılarınızla, haberlerinizle, çektiğiniz ya da topdığınız fotoğraflarla besleyin.

İşçinin Sesi çalışanları

OKUYUCU YOLDAŞ

İşçinin Sesi'ni okuduktan sonra atma, bir kenarda tutma. Ya bir başkasına ver, bir örgüte, sendikaya, derneğe bırak ya da yararlı olacağını düşündüğün bir adrese postala.

İşçinin Sesi'nin en geniş şekilde okunmasını sağlamak senin de görevindir.

İşçinin Sesi çalışanları

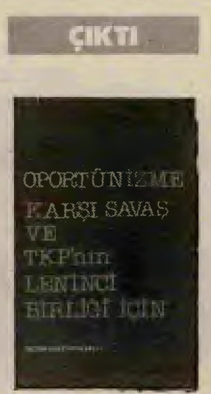
ÇIKTI

Tarihin Savaş Çağrısı

İşçinin Sesi'nin derleme dizisinin bu ilk kitabı, Marksizme ilişkin olarak gazetemizde çıkmış yazıları içeriyor. Fiyatı: 1.50 Sterlin

ÇIKTI

Oportünizme Karşı Savaş ve TKP'nin Leninci Birliği İçin

Bu kitabımızı, resmi TKP'de oportünizme başkaldırmış bir gurup yoldaşımız yazdı. Fiyatı: 2.00 Sterlin

ÇIKIYOR

"En Büyük İşçi Sınıfı Başka Büyük Yok!"

İşçi sınıfı nedir, tarihsel gelişmesi, bugünkü bileşimi, Türkiye işçi sınıfının sayısal dökümü gibi konuları ele alıyor.

Grevler yeni devrimci dalganın habercisidir.

GELECEK GÜNLER VAR!

Deri, petrol, metal, gıda, toprak ve çimento işkollarındaki işçiler grev savaşımını yükseltiyor. Demiryolu, maden, turizm ve enerji işkolu işçileri de kavgada yerlerini almaya hazırlanıyor.

Petrol-İş'in 10 bin yiğit işçisinin sürdürdüğü KİPLAS grevi haziran ayında sona erdi. İmzalanan sözleşmelerle işçiler, önemli toplumsal, ekonomik kazanımlar elde ettiler. Netaş'ın açtığı yolu genişleten Petrol-İş grevcilerinin bu başarısı, sırada bekleyen onbinlerin savaşım azmini daha da yükseltti.

Deri işçilerinin grevi

Petrol-İş grevcilerinin mücadele bayrağını bu kez İstanbul Kazlıçeşme'de son derece kötü koşullarda çalışan deri işçileri devraldı. 117 işyerinde çalışan 3500 işçi için, Deri-İş Sendikası'nca alınan grev kararı, ilk aşamada 33 işyerinde ve 1500 işçiyle uygulanıyor.

Militan bir ruh ve coşkuyla greve dalan deri işçileri, "Netaş, Derby ve Petrol-İş grevcilerinin mücadele bayrağını şimdi biz yükseltiyoruz" diyorlar. Üçte biri kadın olan işçilerin coşkusu Kazlıçeşme sokaklarından dalga dalga çevreye yayılıyor. "Haklarımızı alana dek meydanlarda olacağız", "grev bizim hakkımız, söke söke alırız" ve "yaşasın işçilerin birliği" belgileri bütün çevrede haykırılıyor.

Deri-İş'e bağlı 3500 işçinin grevine deri işverenleri lokavtla karşılık verdiler. İşçiler Kazlıçeşme'de çağdışı koşullarda çalışırken, kendileri ihracattan yüzmilyonlar vuran işverenlerin bu kararı işçinin öfkesini iyice artırdı. İşçiler sokaklarda protesto yürüyüşü ve gösterisi yaptılar. Lokavt bizleri yıldırmaz, dediler. Binlerce işçinin şiddetli tepkisi burjuvaziyi öyle ürküttü ki *Günaydın*, "işçiler sokağa döküldü" diye başlık atmak zorunda kaldı.

İşçiler, işverenlerin fabrikalara hammadde sokarak üretimi greve rağmen sürdürme çabalarına da şiddetle karşı çıktılar.

Raylardan grevin ayak sesleri geliyor

Uzun bir süredir TCDD ile sürdürülen toplu sözleşme görüşmeleri çıkmaza girince, Demiryol-İş Sendikası da 35 bin demiryolu işçisi için grev kararı aldı. TCDD işçileri grev kararını, coşku içinde 850 işyerine astılar.

Öte yandan, grev yapmaları 2822 sayılı yasayla yasaklanmış, kentiçi demiryolu ulaşım işçileri de, kardeşlerinin grevine işi yavaşlatarak aktif biçimde katıldılar. Böylece, daha grev resmen başlamadan, fiilen başlatılmış gibi oldu. İşçiler İstanbul'da raylar üzerinde yürüyerek topluca Sirkeci garına geldiler. Sendikanın İstanbul Şube başkanı Zafer Boyer, burada işçilere yaptığı konuşmada şunları söyledi:

"Fiyatların serbest bırakıldığı bir ülkede işçi ve memur ücretleri bir noktada tutuluyor. Bundan sonra ücrete göre emek. *Ne kadar ekmek o kadar emek!" (Milliyet,* 3 Temmuz 1987)

Madenden turizme kadar işçiler sıradadır

Demiryolu işçilerinin ardından Türkiye Maden-İş Sendikası Etibank'a bağlı 28 işyerinde 10 bini aşkın işçi için grev kararını 17 Temmuz'dan sonra uygulayacağını açıkladı. Bu grevle bor, krom, boksit maden ocaklarında, bakır ve ferrokrom tesislerinde binlerce işçilerin grev savaşımı yükselecek.

Turizm Bankası'nda Toleyis'e bağlı 4000 işçi 26 işyerinde grev hazırlığı yaparken enerji işkolunun 100 bin işçisi adına Tes-İş, işverenle uyuşmazlık zaptı tuttu. Bu işkolunda grev yasak ama, işçiler yemek boykotu ve benzeri protestolarla öfkelerini gösteriyorlar.

Özgıda-İş Sendikası da, Yem Sanayi A.Ş.'ye bağlı 26 işyerinde grev kararı aldı.

Öte yandan, Petrol-İş'in Polikim'de, Kristal-İş'in Eskişehir'de Kılıçoğlu Tuğla-Kiremit Fabrikası'nda, Hak-İş'e bağlı sendikaların da 8 işyerinde 400 işçiyle başlattığı grevler sürüyor.

Doğu İlaç Fabrikası'nda çalışan Petrol-İş üyesi 162 işçi greve çıktı. Türk Metal Sendikası da, Seydişehir Alüminyum Fabrikası'nda 5500, Antalya Ferrokrom fabrikasında 505 işçi adına grev başlattı.

Yalnızca grev değil protesto ve gösteriler de yaygınlaştı

Yığınsal hareketlilik yalnızca grevlerde yansımıyor. Yığınsal ve militan protestolar da yaygınlaştı.

Ünilever'e ait Vita Fabrikası'nın 1800 işçisi, fabrikanın yer değiştirmesiyle birlikte çok sayıda işçinin işsiz bırakılmak istenmesini günlerdir yemek boykotu yaparak protesto ediyorlar.

Belediye-İş Sendikası'nın İstanbul'daki 12 şube başkanı, bir arkadaşlarının Sarıyer Belediyesi'nde belediye başkanınca tartaklanmasını protesto için üç günlük açlık grevi eylemine girişti.

TABLO I

Yıllar	Grevdeki işyeri sayısı	Grevci işçi sayısı
1963	8	1 514
1964	83	6 640
1965	46	6 593
1966	42	11 414
1967	100	9 463
1968	54	5 179
1969	86	20 162
1970	72	21 156
1971	78	10 916
1972	46	12 348
1973	55	12 286
1974	110	29 940
1975	116	13 378
1976	95	20 620
1977	132	48 082
1978	184	27 208
1979	269	41 187
1980	390	53 742
1984	4	561
1985	21	2 410
1986	20	5 639
1987		
Ocak	4	4 104
Mayıs	77	15 096
Temmuz	209	25 460
*Ağustos	1135	74 820

* En son alınan grev kararlarının uygulamaya geçmesi halinde ulaşılacak rakamdır.

İstanbul'da bir gurup işçi, yeni asgari ücretin düşüklüğünü başkana topluca telgraf çekerek protesto ederken, tütün işçileri de istemlerini yükselttiler. Samsun Tekel Yaprak Tütün Fabrikası'nın 3300'ü aşkın geçici işçisi, artık kadroya alınmaları için yığınsal bir toplantı yaptı. Toplantı coşkulu geçti, işçilerin savaşım azminin yüksekliğini gösterdi.

Savaşım dalga dalga yükseliyor

Yılbaşından bu yana, Netaş işçisinin açtığı militan savaşım yolunda yürüyen işçi sınıfımız kavgasını dalga dalga yükseltiyor.

1987 Ocak ayında 4 işyerinde 5639 işçi grevdeydi. Bu rakam mayısta 77 işyerinde 15096 işçiyi kapsadı. Şimdi temmuz ayında greve çıkmış ya da halen grevde olan toplam işçi sayısı 209 işyerinde 25 460'ı bulmuştur.

Eğilimi dikkate alırsak, ağustos ayında 1135 işyerinde toplam 74820 işçi grev gömleğini giymiş ya da giymekte olacaktır. Bu rakam, geçmişle karşılaştırıldığında, son derece yüksektir. (Bakınız *Tablo 1* ve *Grevler Grafiği*)

Elbette yüksektir, çünkü sınıf savaşımı bu kez geçmişle kıyaslanmayacak ölçüde yükselerek gelişiyor.

İşçi sınıfının niteliksel ve sayısal gelişmesi ve eylemleri onu bugün toplumdaki dengeyi altüst eden bir konuma getirmiştir. Bunu burjuvazi şöyle itiraf ediyor:

"Toplam çalışanlar içindeki ücretliler oranının ulaştığı nokta, çalışma hayatının adil ve istikrarlı bir ortam içinde yürütülmesi gereğine bugüne kadar verilen *önemi artırmaktadır."* (DPT, *5. Beşyıllık Kalkınma Planı*, s.133) (abç)

Her "önlem" burjuvazinin ayağına dolanıyor

Burjuvazi, görüldüğü gibi kendisi için yaklaşan felaketi son derece yakından görüyor, önlem almaya çabalıyor. Ama aldığı her "önlem", allayıp pullayarak işçi sınıfının önüne "hak" diye sunduğu her uygulama, onun ayağına dolanıyor.

Asgari ücretin net 49094 lira olarak belirlenmesi geniş işçi ve emekçi yığınlardaki öfkeyi iyice artırmıştır. Aylık net *en az* 400 bin lira olması gerekirken bunun sekizde birinden daha düşük, komik bir düzeyde belirlenen asgari ücret, yığınların daha iyi bir dünya özlemlerini iyice kamçılamıştır.

Öte yandan, yasalaşarak Evren'e imzaya gelen "süper"(!) emeklilik yasasının yutturmaca ve sahtekar özü o denli açığa çıkmıştır ki, burjuva gazeteler bile "işçi dostu"(!) kesiliyorlar. Yüzbinlerce işçi ve işçi emeklisinin öfkesini yatıştırmak için işçi yanlısı(!) görünmeye özel çaba harcıyorlar.

İşçi sağlığı, iş güvenliği konulu toplantılar da, en uysal bilinen örgütleri bile çileden çıkaracak denli ağır sorunların dile getirildiği platformlar oluyor.

Ne kadar ekmek o kadar iş!

Sınıfımızın kazanı fokur fokur kaynarken Türk-İş'in yeni eylem önerileri tabanda büyük yankı buldu ki, greve çıkacak demiryolu işçileri avaz avaz ne kadar ekmek o kadar iş diye haykırıyorlar.

Savaşım böylesine yükselirken, bu hareketliliğin, devrimci dalganın *küçük* ama *önemli* bir habercisi olduğunu görüyoruz. Geçmişle kıyaslanınca büyük ölçülerde gelişen sınıf savaşımı henüz yeterince yükselmedi. Ama eylemlerde yığınsallık, militanlık artıyor. Grevler uzuyor, katılım ve savaşım kararlılığı yükseliyor. Ama daha "o günler" gelmedi. Geliyor, yoldadır, yaklaşıyor.

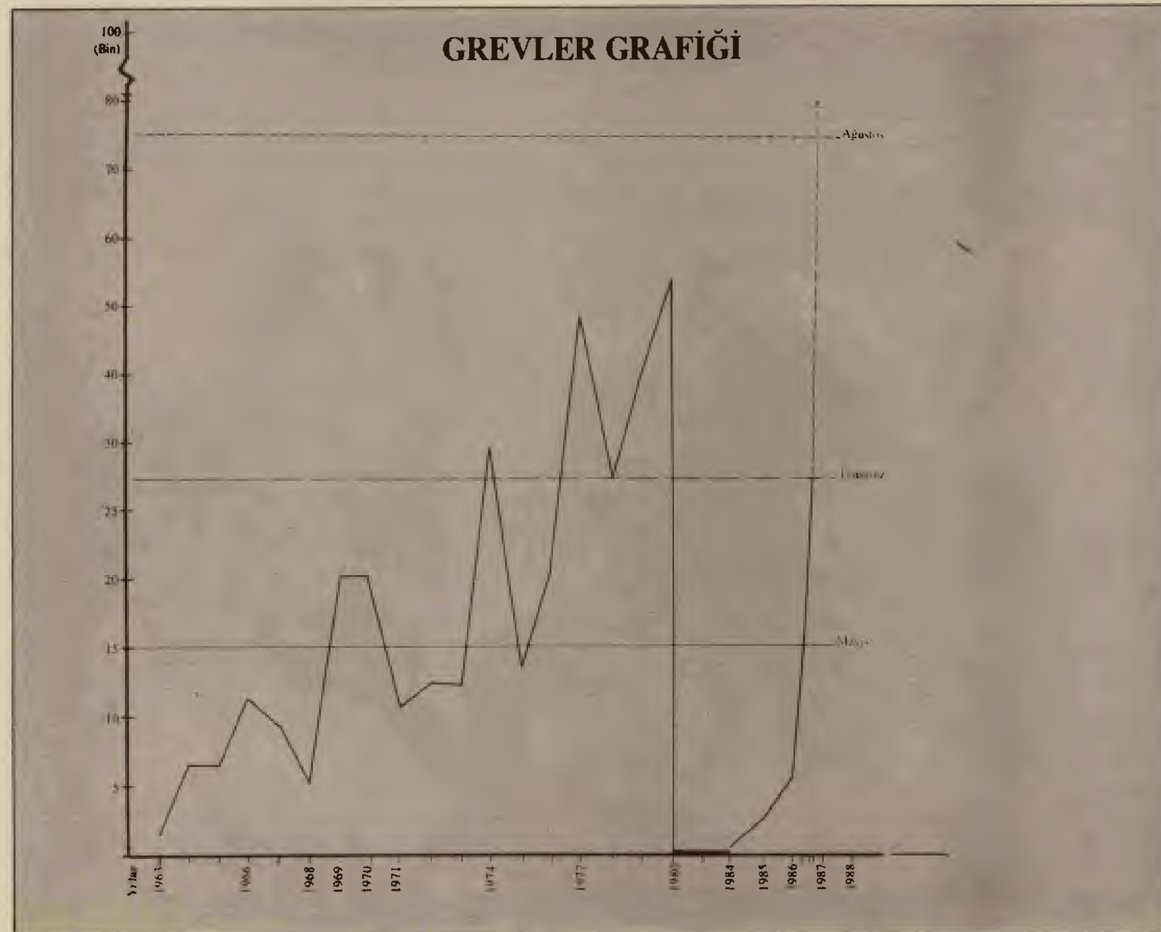
Habercisi böyle olan bir devrimci dalganın kendisinin nasıl olacağını varın siz düşünün.

Devrimci dalgaya hazırlanalım partimizi güçlendirelim

Düşman çok, düşmanın yardımcısı da resmi TKP örneğindeki gibi çoktur. Bir yandan bunlarla savaşırken, öte yandan partimizi güçlendirmek devrimci dalgayı hazırlıklı karşılamak son derece önemlidir.

Nisan ayında yapılan MK Plenumu'nda 1987-1988 örgüt stratejimizin ana hedefi *işçiyi başa alarak sayımızı artırmak* olarak saptanmıştır. Sınıfın en ileri, en yetişkin, en bilinçli, en kararlı unsurlarının devrimci Marksizm yolunda örgütlenmesi için daha çok çalışalım. İşçi yataklarından on kat yüz kat daha fazla işçi üye kazanalım.

Salih Can

R. Yürükoğlu

Sınıfa güven, üye kazan!

Oportünizme hayır diyerek aramıza katılan bir gurup yoldaş, deneyimlerini bir broşür halinde yazıya döktü. R. Yürükoğlu yoldaşımızın bu broşüre yazdığı önsözü, örgüt stratejimizin ana hedefine ışık tutması nedeniyle aynen yayınlıyoruz.

Devrimci durum, faşizm, faşizmin çözülüşü, şimde de güdük "Türkiye tipi" burjuva demokrasisi. Türkiye toplumunun girdiği her dönemeç, işçi sınıfımızın sırtına kene gibi yapışmış olan resmi oportünizmin bir yüzünü daha açığa çıkarıyor. Her dönemeç, resmi parti içinde idealizasyon nedeniyle gerçeği bütünüyle farkedememiş yoldaşların gözünü açmaya yardım ediyor.

Elinizdeki bu broşür, böyle bir sürecin ürünü olarak hazırlanmış.

Oportünizme Karşı Savaş ve TKP'nin Leninci Birliği İçin broşürünü ilk elime aldığımda yoldaşları tanımıyordum. Birkaç yoldaşla birlikte okuduğumuzda broşürün iki yönü bizi özellikle etkiledi.

Birincisi, bu yoldaşlar, yayınlarımızı tam anlamıyla okumadan doğrulara, İşçinin Sesi'nin sonuçlarına varmışlardı.

İkincisi, yoldaşlar, 1968 fabrika işgallerinde deneyim kazanmış bir ileri işçi gurubu içinde çalışma yapmaktaydılar.

Bunlardan ilk elde iki sonuç çıkarıyoruz: Birincisi, yaşamın gelgitli ama işçi sınıfına güven duyan, çalışmasını sınıfın içine gömmüş yoldaşları gitgide *doğruya* çeken karmaşık sürecinde *bu* yoldaşlar *İşçinin Sesi*'nin görüşlerine ulaşmışlardı. O halde, Türkiye çapında partimizin henüz ulaşamadığı, kendi çabası ve çalışmasıyla görüşlerimize eş, benzer, yakın görüşlere varmış çok sayıda komünistin olması da kaçınılmazdı.

Çıkarttığımız ikinci sonuç, yoldaşlarımızın içinden geçtikleri süreç, TKP—*İşçinin Sesi*'nin görüşlerinin 30-40 yaş gurubundaki deneyimli, olgun, ileri işçiler arasındaki çekim gücünü göstermekteydi.

Demek ki biz, yalnızca gençliğin partisi değil, işçi sınıfının en ileri, en olgun, en deneyimli kesiminin de partisiyiz.

Bir nokta daha. Bu yoldaşlar faşizm döneminden erimeden, hem de ilerleyerek çıkmışlarsa, bunda işçi içinde çalışmalarının rolü büyüktür.

Bu ise, III. Konferans'ta çizdiğimiz örgütsel stratejinin ne kadar yerinde olduğunun göstergesidir. Gözümüz, TKP—*İşçinin Sesi*'ni işçinin partisi yapmaya çevrilidir. Tüm çalışmalarımızın odağında, önemli endüstri merkezlerinde aktif, vasıflı, deneyimli, ileri işçi kesimini görüşlerimize kazanma çabası vardır. Bir yandan kadrolarımızı işçileştiriyor, öte yandan 60'lı yılların ateşinden geçmiş, deneyimli işçileri kazanıyoruz. Sınıfın gerçek partisi olma yolunda ilerliyoruz.

"Kişinin oportünist önyargılara karşı yürüttüğü acımasız ve kararlı bir savaş" sonucunda aramızda yer alan yoldaşlarımızın, menşevik görüşler için yaptıkları sergileme, bu anlamda da yararlı oldu. Resmi oportünizmin Marksizme karşı açtığı "ulusal demokrasi" seferine hayır demek isteyen, Marksizm-Leninizme sadık insanlara örnek olacaktır.

Son olarak, bu çalışma da gösteriyor ki, oportünizmin kahredici etkisi altında yarım kalmış bir süreç, dönüp dolaşıp yeniden işlemeye başlıyor. Çuvala sığdırılamayan mızraklar yuvaya dönüyor. Biz sınıfın mızrağıyız.

İşçi üye kazanarak büyüyeceğiz

N yapalım mı diyec ğiz?

Kerim Gürsu

Partimizin 1987-1988 dönemi örgüt stratejisinin ana hedefi işçiyi başa alarak üye sayımızı artırmaktır.

Devrime yürümek için bugün önümüze koyduğumuz görevler, yapılması gereken işler dağlar gibidir. O halde ne yapacağız? "Biz bu kadarız, bizden bu kadar iş" mi diyeceğiz? Bunu diyemeyiz. Bunun tersi bir yanıt da olmaz. "Biz bu kadarız ama önümüzdeki işleri gerçekleştireceğiz." İyi niyetli ama gerçekçi değil. Sonuçta öznel niyet nesnel zorunluluklara kendini teslim eder, disiplin bozulur. Konan hedefler gerçekleşmez, aksaklıklar sarmaşık gibi yapıyı sarar. Bu yüzden önümüze koyduğumuz hedefleri layıkıyla gerçekleştirebilmenin yolu işçiyi başa alarak üye sayımızı artırmaktır. On kat, yüz kat daha fazla işçi kazanmaktır. Partimizi işçinin partisi yapmaktır.

Hedefimiz işçi sınıfını kazanmaktır. Şunu da biliyoruz ki, devrim öncesinde, hiçbir ülkede komünist partisi, bilinç düzeyi ne kadar yüksek olursa olsun sınıfın bütününü kazanamaz. Günün görevlerini gerçekleştirmek için asıl gerekli olan da ileri işçileri, fikir liderlerini, çevresi tarafından sayılan, sevilen, sözü dinlenen, gittiği yere gidilen doğal liderleri partimize kazanmaktır.

Devrimci durum içinden devrime yüründükçe, daha da büyüyüp yığınsallaşma mümkün olacaktır. Ancak bugün üye sayımız olabileceğinin ve olması gerekenin çok altındadır.

Türkiye ortamının bize sağladığı olanakları daha iyi değerlendirebilirsek üye sayımız hemen bugün en az iki katına çıkabilir.

Üye sayımızı artırmak, bunun yanında yönetim organlarının işçi bileşimini artırmak gerekiyor. İşleri yapmada teknoloji kullanarak verimliliği artırmak da yine ulaşmamız gereken hedeflerden biridir.

Yapılan işlerin miktarı da, niteliği de gelip üye sayısına, üyenin durumuna ve komitelerin yapısına bağlanıyor. Tren istasyona geliyor. Bu kez treni kaçırmayacağız. Binlerce, milyonlarca örgütlü işçiyle birlikte devrime yürüyeceğiz.

Sömürüye karşı örgütlü çalışmadan yana, devrime inanan bir işçi niçin partili olmasın

İleri işçileri partileyelim

Ozan Öncü

Partimizin 1987-1988 örgüt stratejisinin temel hedefi "İşçi sınıfı içinde derinleşmek ve yaygınlaşmak, partiyi sınıfın partisi yapmak" olarak sunuldu.

12 Eylül'den önceki kısa süre partimiz açısından ayakta kalma, oportünizme yem olmama kavgası içerisinde geçti. Bu nedenle işçi sınıfının, halkın partiye en şiddetli gereksinim duyduğu devrimci durum döneminde, işçi sınıfına, halka uzanamadık. Bu burjuvazinin elini rahatlattı. İşçi sınıfını ayağa kaldıracak bir gücün eksikliği faşizmin gelmesini kolaylaştırdı. Faşizm öncesinde çok kısa bir geçmişi olan partimize faşizm altında örgütlenme düştü. Hem de düzenli geri çekiliş ve faşizm döneminin teorik sorunlarını çözme göreviyle birlikte. Partimiz bu görevi layıkıyla yerine getirdi. Bütün örgütler için geçerli olan erime ve dağılma bizim için son derece sınırlı oldu. Faşizm altında örgütlendik, 5(1.) Kongre'mizi topladık ve III. Konferans'la geldiğimiz yer artık işçi sınıfı içine girme noktasıydı. III. Konferans'tan bir yıl sonra, 1987-1988 örgüt stratejisini belirlerken daha ileri bir yerdeyiz. Bugün artık işçi sınıfı içine girmekten değil işçi sınıfı içinde derinleşmek ve yaygınlaşmaktan konuşuyoruz.

Partimiz hem dönemi objektif değerlendirmesiyle sınıfın yolunu aydınlattı, hem de kendisiyle sınıfı özdeşleştirmesini bildi. *"Parti kadrolarını işçileştirmek ve işçi üye kazanmak"* belgisi sürekli gündemdedir. Parti üyelerinin işçi içinde, fabrika çalışması, eksiklik ve zaaflarını daha hızlı atılmasını getiriyor. Kafaca işçileşmeyi, sınıfın duyduğunu, hissettiğini, kavgayı ne koşullarda, nasıl verdiğini daha iyi kavramasını sağlıyor. İşçi disiplini (fabrika) ile parti disiplini birleşiyor. İnancı, bilinci pekişiyor, üretime girip ter dökmek ve parti görevini bir an boşlamadan sınıfına öncülük edebilmek kadroları pişiriyor, eğitiyor.

1987-1988 örgüt stratejisinin ana hedefi *işçiyi başa alarak üye sayısını artırmaktır.* Bu dönemde sınıfın partiye duyduğu gereksinim artmıştır. Böyle bir ortamda burjuvazi de durumu görüyor ve gelecek dalgaya karşı koyabilmek için kendi örgütlenmesini hızlandırıyor. Türk-İslam sentezi adı altında faşizmi sivil güçler tarafından oluşturmanın yollarını döşüyor. "Parayı bastıran silahı alır" diyerek kendi güçlerini işçi sınıfına, komünistlere karşı silahlandırıyor. Ordu içerisindeki gelişmeler de bunun açık bir örneğidir. Bizim bunlara karşı tek ama en etkili silahımız savaşan güç olan işçi sınıfını kazanmış ve örgütlenmiş devrimci bir parti olacaktır. Dönem ileri işçileri partimizde örgütleme dönemidir. Her fabrikada hücreler kurma, komiteler örgütleme dönemidir. Partinin toplumu kurtuluşa götürebilmesinin yolu budur. Bunun nasıl yapılması gerektiğini bir kere de Komintern MK'nın fabrika hücreleri üzerine yazısından okuyalım:

"... Sendikalarda komünist guruplar uygun parti komitesi ile çok sıkı ilişki sürdürmeli ve komiyeti (düzenli olarak — *İ.S.*) fabrikada olup bitenden, sendika üyelerinin duygularından haberdar etmelidir.

"Partiyi fabrika hücreleri temelinde yeniden örgütlerken karşılaşılan en büyük sorunlardan bir tanesi parti üyesi olmayan veya en fazla bir veya iki parti üyesi olan fabrikalarda nasıl hücre kurulacağıdır.

"İlk adım yığın örgütlerindeki komünist guruplardan bu örgütlerde parti üyesi veya sempatizanlarının olup olmadığının bulunmasıdır. Bu yolla parti üyesi bulunmazsa yığın örgütlerindeki guruplardan fabrika hücrelerinin temelini oluşturmada yardımcı veya *aracı* olarak kişiler önermeleri istenmelidir. ... Bu yönde, özel durumlarda bazı parti üyelerinin belirli fabrikalarda iş bulmaya yöneltilmeleri yararlı olabilir. ..." (Siyasal Sekreterlik tarafından imzalanan Komintern MK'nın Fabrika Hücreleri Üzerine yazısından, Kasım 1930)

Partiye üye almada standart ne olmalıdır sorusuna bir çok yoldaş tüzük ve programa uyma diye yanıt verecektir. Yanlış değil. Ama çoğumuzun asıl olarak partiye girdikten sonra birçok şeyi yavaş yavaş öğrendiğimiz unutulmamalıdır. Tüzüğü ve programı bile bazılarımız partilenirken önümüze koyulduğunda pek anlamış değildik. Süreç içinde gelişen bilincimizle birlikte yeniden yeniden okuyarak anladık ve kafamıza yerleştirdik. Sömürüye karşı örgütlü çalışmaktan yana, devrim gerekliliğine inanan bir işçi niçin partili olmasın? Partili yapmak için sınıf içerisinde kendi "beğenimize uygun" insan aramayalım. Bu anlayışla sınıfa bakarsak çok yanılır ve yalnız kalırız.

Bu dönemde de partimiz önüne koymuş olduğu hedefleri başarıyla gerçekleştirmeli, burjuvaziyi giderek büyüyen bunalımının içine gömmelidir.

Baştürk ve menşevikler bölücülükte elele!

İşçi hareketini bölücü çabalara karşı çıkalım!

Ülkemizde sınıf sendikacılığı militan bir şekilde ilerliyor. 1980 öncesinde DİSK'e bağlı sendikalarda ve grev boylarında görev almış işçiler, bugün sınıf mücadelesini Türk-İş içinde daha bilinçli bir şekilde yürütüyorlar.

Ne var ki burjuvazi ve onun beşinci kolu menşevikler, aynı kazanın içinde fokurdayan "sol birlik" Türk-İş'i bölmek için elinden geleni ardına koymuyor. Özellikle son zamanlarda, Baştürk'ün yurt dışı "gezileriyle" bağlı olarak takındıkları ikiyüzlü tutum buna örnektir.

A. Baştürk 1986 sonbaharında Avrupa turuna çıktı. Belçika ve İngiltere'ye gitti. Oralarda kendine destek aradı. AET ile pazarlık yaptı. 1987 ilkbaharında Avrupalı sendikal örgütlerle tekrar toplantı yaptı. 18 Haziran 1987 günü de F. Almanya'ya geldi. Alman Sendikalar Birliği (DGB) tarafından davet edilen Baştürk, F. Almanya'nın Köln şehrinde konuşma yaptı. Toplantıda Sol Birlik, bazı parti başkanları ve Türkiye'de Maden-İş ve DİSK yönetim kurullarında görev almış sendikacılar da ön sıralarda yer alıyorlardı. Örneğin Behice Boran, Mehmet Karaca, Murat Tokmak, Bahtiyar Erkul, Süleyman Üstün, Gültekin Gazioğlu gibi.

Toplantı saati geldiğinde, DGB yönetim kurulu üyesi bir konuşmacı açış konuşması yaptı. Ardından Baştürk'ü kürsüye davet etti. Baştürk konuşmasında DİSK'in açılmasını ve sendikal birliğin onda sağlanmasını istedi. Söylediklerinin bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Sendikal hakların olmadığı yerde özgürlük yok demektir.

b) Demokrasinin ve özgürlüklerin olduğu yer sendikalardır.

c) İşçi sınıfının umudu olan DİSK ve yöneticilerini tutuklamışlardır.

c) Emekçiler elbette siyasal yaşamdan geri duramazlar. Ülkede varolan siyasal partileri destekleriler. (Daha önce ilan ettiği gibi, işçi sınıfının SHP'yi sosyal demokrasiyi desteklemesini istediğini böylece tekrarlamış oluyor.)

e) Ülkemizde "çağdaş" demokrasi budanmıştır vb. ("Batı"lı burjuva demokrasisini istediğini söylüyor.)

En önemli bakla da konuşmasının sonunda çıktı: "Siz Avrupalı işçiler, hepimiz AET'ye üye olmak istiyoruz. Üye olmamız için o ülkede demokrasi ve insan haklarına saygı olması gerekir."

Baştürk'ün girişimlerini özetlersek, o, Avrupa sosyal demokrasisinin desteğini alarak, Türkiye işçi sınıfının devrim ve demokrasi savaşımını AET üyeliğine ipotek ettirmek istiyor. Hiçbir şekilde eski DİSK bile olmayacak, tamamen Avrupalı emperyalist güçlerin istemleriyle uyumlu davranacak ve en önemlisi işçi sınıfının Türk-İş'te gerçekleşmekte olan sendikal birliğini bölecek bir "yeni" konfederasyon için çabalıyor.

Menşevikler bir yandan Türkiye'de yarım ağız, ikiyüzlü bir tutumla "eh ne yapalım, Türk-İş'te çalışalım" gibi sözlerle sanki sendikal birlik yanlısıymış gibi konuşuyorlar. Ama öte yandan Türkiye'de gizli gizli, Avrupa'da açıktan Türk-İş'e karşı yeni konfederasyon çalışması yapıyorlar. Avrupa sosyal demokrasisiyle eleler. Baştürk'le anlaşamadıkları nokta, DİSK'i kimin kontrol edeceği konusudur.

Hem Avrupa sosyal demokrasisinin adamı Baştürk, hem onların kuyrukçusu resmi TKP, işçi sınıfının sendikal birliğini bölmeye çalışıyor.

Komünistler ise, onların işçi sınıfına karşı tezgahladıkları, *emperyalist destekli* bu provokasyonları sergiliyor. Komünistler, işçi sınıfının bugün hem de fırtınalı günler yaklaşırken Türk-İş'te gerçekleşmekte olan sendikal birliğine yönelik emperyalist ve menşevik saldırıları püskürtecek, onları İngiltere'de TUC olayında olduğu gibi suç üstü yakalayıp sergileyeceklerdir.

Sınıf savaşımı yükselir ve onbinlerce işçi, hem de Türk-İş çatısı altında, militan grev ve gösterilere soyunurken, bölücü çabaları onu tezgahlayanların başına geçireceğiz.

Volga Beşoluk

"Yeni" konfederasyon provokasyondur

Sendikal birliği gözümüz gibi koruyacağız

Devrimci dalga yaklaşırken, onun habercisi olan yığın hareketliliğinin, grev ve gösterilerin bu denli militanlaşmasının bir kaynağı da, işçi sınıfının Türk-İş'te gerçekleştirmekte olduğu sendikal birliğin gücüdür. Bugüne kadar greve, gösteriye, militan eyleme çıkan işçilerin büyük çoğunluğu artık Türk-İş flaması taşıyor.

Öte yandan, Avrupa sosyal demokrasisi bir yandan, burjuvazi ve resmi TKP, "sol"lar diğer yandan Türk-İş'i bölmek, parçalamak, güçten düşürmek için yırtınıyorlar.

Avrupa sosyal demokrasisi, yılların emperyalist deneyimine dayanarak, yaklaşan Türkiye devrimini görüyor. Sosyal demokrat ve kendine bağladığı bir "DİSK"in yaratılması yoluyla, işçi sınıfının devrim ve demokrasi savaşımına "çomak sokmaya" çabalıyor. Baştürk'ü sahneye çıkarttılar, koşturup duruyorlar.

Burjuvazi, Baştürk'ün *bugün de* oynadığı sınıfın birliğini *bölücü* rolün farkındadır. Ve ona her türlü "kolaylığı" sağlamada kusur etmemektedir.

Resmi TKP ise, faşizm altında işçileri Türk-İş'ten uzak tutmaya çalıştı. Şimdi *görünürde* Türk-İş "yanlısı" olmasına rağmen, saman altından su yürütüyor. Sendikal hareketi şu ya da bu yoldan bölme stratejisinden *hiç* vazgeçmediğini gösteriyor. İşçileri, sendikacıları, uluslararası ve yabancı sendikal örgütleri aldatarak iş kotarmaktan yarar umuyor.

Bölücülüğe hayır!

Resmi TKP'nin işçi sınıfına karşı bölücü ve sahtekar girişimleri en son İngiltere'de su yüzüne çıktı.

Önce TUC'ye (İngiltere Sendikalar Konfederasyonu) gittiler, Türkiye'de bazı sendikacıların davet beklediği yönünde "imada" bulundular. Benzeri yalanları da Türkiye'deki sendikacıların kulağına üflediler.

Ama olaylar hızlı gelişti. Önce DİSK yurtdışı temsilcisinin gelişmeden haberi olmadığı ortaya çıktı. Türkiye'deki Otomobil-İş ve Petrol-İş yöneticileri farklı gerekçelerle İngiltere'de yapılacağı ilan edilen toplantıya katılmayacaklarını açıkladılar. TUC de, menşeviklerin kendisini aldattığını anladı, toplantıyı iptal ettiğini duyurdu.

Resmilerin amacı, DİSK'in açılması, bağımsız Otomobil-İş'in katılması, Petrol-İş'in Türk-İş'ten kopması, Avrupa sendikalarının da "çok iyi ve yerinde" olduğunu düşündüğü böyle bir girişimi desteklemesiydi.

Ama bu plan da tutmadı. Sahtekarlar suçüstü yakalandılar. Resmi TKP "cürmümeşhut" halinde yakalandı.

Bu olay tekrar gösteriyor ki, sendikal birliğini Türk-İş'te gerçekleştirmekte olan Türkiye işçi sınıfının azılı düşmanları boş durmuyor. Ama Türk-İş de artık yeni bir Türk-İş'tir. Bakın Türkiye Maden-İş Sendikası genel başkanı Mustafa Orhan bu konuda ne diyor:

"İşçiler tek başlarına işveren, yani sermaye karşısında her zaman güçsüzdürler. Bu nedenle, tarihe baktığımız zaman görüyoruz ki, birleşmek her zaman işçilerin yararına olmuştur. İşçilerin birleşmekten başka çareleri yoktur. Birlik işyeri, işkolu, ülke ve giderek uluslararası boyutlarda sağlanmak zorundadır. Nasıl ki sermayenin milliyeti yoksa, sınır tanımıyorsa, işçiler de buna karşı hak ve çıkarlarını koruyabilmek için uluslararası dayanışmayı gerekleştirebilmelidir. Kuşkusuz amaçladığımız birlik, ne Hitler Almanyasındaki, ne Mussolini İtalyasındaki gibi zoraki bir birlik değildir. Gönüllü, ilkeli, demokratik esaslara dayalı bir birliği savunuyoruz. Türk-İş Genel Kurulu ve sonraki gelişmeler göstermektedir ki, Türk-İş'de demokratik sendikal birliği sağlamanın koşulları vardır. İnanıyoruz ki, Türk-İş genel kurulunda alınan eylem yılı kararı ve diğer kararlar hayata geçirilirse sendikal birlik konusunda önemli adımlar atılmış olacaktır. Bu da gösterilecek olan bilinçli, kararlı mücadeleye bağlıdır.

"Yeni bir konfederasyon kurulması düşüncesine katılmak mümkün değildir. Bu düşünce işin kolayına kaçmaktır. Yeni bir konfederasyon kurmak işçilerin gücünü bölmek, parçalamak ve zayıflatmaktan başka bir sonuç yaratmayacaktır. Altını çizerek vurgulamak istiyorum: Türk-İş'de demokratik sendikal birliği sağlamanın koşulları vardır. Bunu hayata geçirmek, bir adım daha öne götürmek sendikal birliğe inananların verecekleri tutarlı mücadeleye bağlıdır. Tüm işçileri ve sendikaları Türk-İş'de demokratik sendikal birliği sağlamaya çağırıyoruz." (*Alınteri*, Haziran 1987)

Mustafa Orhan'ın düşüncelerine katılıyoruz. İşçi sınıfını bölücü ve parçalayıcı girişimlere de her zaman şiddetle karşı çıkacağız.

Salih Can

Bakanlığın "yetki" sahtekârlığına karşı,
yetkili sendika işçilerin denetiminde referandumla belirlenmelidir.

Y tkiyi işçiler b lirl sin

Nurten Keskin

Erdemir'de en çok üyeye sahip Otomobil-İş Sendikası yıllardır yetki almak için uğraşmaktaydı. Fakat, geçtiğimiz günlerde Çalışma Bakanlığı yetkiyi Türk-Metal'e verdi.

Böylece yetki bilinçli olarak Otomobil-İş Sendikası'na verilmedi. İşçilerin sendika seçme özgürlüğü de Çalışma Bakanlığı'nca rafa kaldırılmış oldu.

Bu olay sendikalarda referandum konusunu tekrar öne çıkarmıştır.

Yetkili sendika referandumla belirlenmelidir

İşçiler kendi yetkilerini ancak kendileri verirler. Bu nedenle toplu sözleşme yetkisi referandumla belirlenmelidir.

Referandum işçilerin kendi aralarından seçtiği bir komitenin denetiminde yapılmalıdır. Nasıl ki bir derneğin ya da örgütün kongresi yapılırken üyeler önce kongre divanını seçiyor ve kongre bu divanın başkanlığında yürüyorsa referandumda da önce işçilerin kendi aralarından seçtikleri bir komite oluşturulmalı ve bu komitenin başkanlığında gizli oy açık sayımla yetkili sendika belirlenmelidir.

Referandumda bir nokta önemlidir. Bu seçimde karşı taraf işveren değildir. Karşı taraftaki sendikanın yönetimi gerici bile olsa tabanda seçim işçiler arasındadır. Düşmanca saflaşmalar işçilerin birliği için son derece zararlıdır. Referandum sonucunda kazanan işçi çoğunluğudur.

Bu noktada sendika yöneticilerine de büyük sorumluluk düşüyor. Yetki alma mücadelesi verirken işçiler birbirine düşürülmemelidir. Hangi sendikanın üyesi olursa olsun işçilerin çıkarı ortaktır ve sınıf dayanışması her durumda canlı, sıcak tutulmalıdır.

Referandum sonuçlandıktan sonra da bu konu önemlidir. Yetkiyi kazanan sendikanın alacağı eylem kararlarına azınlıkta kalan sendikanın üyeleri işçilerin birliğini bozmadan katılmalıdır.

Referandum sendikal birliğe karşı mı işler

Hayır işlemez. Tersine işçilerin gönüllü seçimine dayanan bir birliği doğurur. Birlik zorla ve dayatmalarla sağlanamaz. Sağlansa da kalıcı olmaz.

12 Eylül'den sonra DİSK'in kapatılması işçilere Türk-İş'in zorla dayatılması demekti. Ama DİSK'li işçilerin Türk-İş içine sınıf sendikası geleneklerini taşıması ve tabandan gelen zorlamayla Türk-İş'in zaman içinde değişmesi ilk durumu değiştirmiştir.

Bugün Türk-İş'te birlik işçilerin önemli isteğidir. Bu yüzden Türk-İş'i bölme, sendika kurma planları her adımında fosluyor.

Erdemir işçilerinin Otomobil-İş'i seçmesi de onların Türk-İş'te birliğe karşı olduğunu göstermiyor. Özel bir durumu yansıtıyor. İşçilerin istediği bağımsız, küçük sendikalar değildir ama istemediği Türk-Metal'in gerici yönetimidir.

Benzer bir durum bağımsız Laspetkim-İş ile Türk-İş'e bağlı Petrol-İş arasında geçiyor. Petrol-İş yönetimi gerici olmadığı için işçilerin Türk-İş'te birlik isteği daha üstün geliyor ve Laspetkim-İş'ten Petrol-İş'e sık sık geçmeler oluyor.

Bugün Otomobil-İş tabanında da Türk-İş'de birlik isteği vardır ama bu Türk-Metal'de birlik isteği değildir. Bu yüzden bu işkolunda tersi oluyor. Türk-Metal tabanından Otomobil-İş'e geçmeler oluyor. Referandum yapılsa yine aynı sonucu verecek, işçiler Otomobil-İş'i seçecektir. Bu, işçi sınıfının birliği açısından hiç de korkulacak bir durum değildir. İşçi sınıfına güvenenler, şimdi Türk-Metal'in gerici yönetimine karşı Otomobil-İş'i seçen işçilerin yarın da Otomobil-İş'i Türk-İş'e getireceğini bilirler.

Erdemir'de yetki Türk-Metal'in hakkı değildir. Referandum yapılsın işçiler yetkili sendikayı kendileri seçsin.

Otomobil-İş Ümraniye şube kongresinde genel merkezin tutumuna özlü eleştiriler getirildi.

Otom bil-İş Ümraniye şube kongr si yapıldı

Ümraniye Şube Kongresi 14 Haziran 1987 pazar günü saat 10'da Ümraniye Ezgi Düğün Salonu'nda toplandı. 200 seçilmiş ve 8 doğal delegeden 128'inin katıldığı kongre, şube başkanı Şahin Onayak'ın konuşması ile açıldı.

Genel başkan ve genel sekreter de kongreye katıldılar. Konuşmalarında, sendikaya karşı girişilen saldırıları anlatarak yasaların ne kadar kötü olduğunu vurguladılar. Netaş grevinin olumlu yanlarına değindiler, tensikattan ve istifalardan ise pek söz etmediler.

İşçilerden yalnızca dört kişi konuştu. Biri temsilci. İkisi işten atılan ve açlık grevi yapan işçiler. Biri de Netaş dışı bir fabrikadan eski yönetim kurulu üyesi bir işçi.

Bölgede yaşanan yıkımı bir tek eleştiren bu son konuşmacı oldu. Genel merkeze yönelik özlü eleştiriler getirdi. En olumlu tepkiyi de bu işçi aldı. Kongrenin en canlı anı, bu konuşmaya gösterilen coşku sırasında yaşandı. Konuşma çok alkışlandı.

Bu durum, Netaş işçilerinin kongrede neden eleştiri yapmadıklarını da açıklıyor. Bunca sıkıntı yaşayan Netaş işçileri, genel merkezin vurdum duymazlığı karşısında, eleştirinin bir sonuç vereceğini beklemiyorlar. Kongreye 208 delegeden yalnızca 128'inin katılması da aynı nedenledir.

Yapılan seçimler sonunda başkanlığa yeniden Şahin Onayak seçildi. Şahin başkan 73, sekreter Gıyasettin Yıldız 74, mali sekreter Balamir arkadaş 79, üye Ertürk Aksoy 60, üye Fahrettin arkadaş 74 oy alarak yeni yönetim kurulunu oluşturdular.

Kongre öncesi

Kongre öncesinde, eski yönetimin aynen seçilmesi yönünde bir eğilim belirmişti. Bunun üzerine Netaş dışındaki fabrikalardan işçiler biraraya geldiler. İbrahim Ören'in yerine aday çıkartılması kararı aldılar. (Daha sonra kendisi, ailevi nedenlerden adaylığını koymadı.) Ayrıca şube sekreterliği için genel merkezin şiddetle karşı çıktığı adayın Gıyasettin Yıldız'ın desteklenmesi konusunda görüş birliğine vardılar.

Şube başkanı, kongreden üç gün önce şubedeki fabrikaların temsilcilerini topladı ve "ben bir liste hazırladım" diyerek, şu anda seçilmiş bulunan listenin, hemen hemen aynısını okudu. Liste şubeye bağlı işçilerin çoğunluğunun isteklerini dikkate almıştı. Yalnızca başkanın listesinde Tekimal'dan bir işçi vardı. Genel istek üzerine onu çıkarttı. Yerine Tek-İş'ten Fahrettin'i aldı.

Genel merkezden Celal Özdoğan Kongre'den bir gün önce bu listeye tepki gösterdi ve "bunun altında başka şeyler var. Ben bunun altında kasıt ararım" yollu sözlerle karşı çıktı. Şube başkanı da "bu liste varsa ben de varım, yoksa ben de yokum" diyerek şubeyi terketti. Bu gelişme üzerine merkezdekiler, Cihan'ın şube başkanlığını gündeme getirmişler. Ancak, Şahin Onayak'ın adaylıktan çekilmediği ortaya çıkınca, bundan vazgeçmişler. Ama tepkilerini de boş oy örgütleyerek gösterdiler.

Küçük fabrikalar, kendilerine danışılmadan liste hazırlandığını söyleyerek ve yönetim kurulunda yalnızca bir işçi ile temsil edilmelerini önerdiği için başkana biraz kızıyorlardı. Önceki dönemde Netaş dışındaki fabrikalar 3 taneydi, yönetime 2 temsilci vermişlerdi. Şimdi 5 fabrika oldular, bu sayı 1'e düştü. Diğer 4 yönetim kurulu üyesi de Netaş'tan. Bu temelde oluşan ufak bir kızgınlığı, özellikle resmiler, şube başkanına karşı kışkırttılar. 60'a yakın boş oy böylece oluştu.

Kongre sonrası

Netaş dışındakiler, merkeze yakın olanların bir olağanüstü kongre ile Şahin Onayak'ı alaşağı etmeyi düşündüklerini söylüyorlar. Ama böyle bir girişimin kendileri dışından gelmesini bekliyorlarmış. Yani, yukarıda sözü geçen küçük işyerlerinden böyle bir girişim körükleniyor.

Bunun hemen olması kolay değil. Birkez, büyük fabrikalardakilerin merkeze ve onun yakınlarına hiç mi hiç güvenleri yok. Küçük fabrikalardakilere ise, kilit fabrikaların yönetim kurulunda ağırlık taşımasının normal olduğu, asıl önemli olanın yönetim kurulunun küçük fabrikaların istemlerini dikkate alıp almadığı olduğu anlatılabilirse, onların da böyle bir girişimde bulunacakları sanılmıyor.

Dolayısıyla olağanüstü kongre hem pek kolay değil, hem de olursa ne ölçüde toparlayıcı ya da yıkıcı olacağı belli değil. Bu, ağırlığıyla yönetim kurulunun çalışmasına bağlıdır. Öte yandan, kanımızca, kızgınlıklar geçince, sakin değerlendirmeler başlayacak ve hangi nedenle (merkeze güvensizlik dahil) olursa olsun sendikaya sırt çevirme eğilimi yeniden canlı bir örgütlülüğe dönüşecektir. Diğer şubelerdeki kongre sonuçları da Ümraniye üzerinde etkili olacaktır.

Sonuç olarak, kısa vadede Ümraniye'de çok olumlu şeyler görülmeyecektir. Uzun vadede ise olacaklar, bir yanda sendika içi muhalefetin, öte yanda Türk-İş'in kazanacağı başarılara koşut olacaktır.

İşçi sınıfını geri burjuvaziyi "çağdaş" gösterme çabası

Değerli yoldaşlar,

Sovyetler'in Türkiye işçi sınıfını ille de zayıf ve küçük gösterme çabalarını ilgiyle izliyorum. Sayın "bilim" adamı Starçenkov'un *Yol ve Amaç*'taki yazısını da okudum. Sovyetler'in bu çabaları, gazetemizde yazılanlara ek olarak iki soru aklıma getirdi.

Birincisi, Starçenkov, 50 işçiden az işçi çalıştıran işletmelerdeki işçileri "çağdaş" saymadığı gibi bu işletmeleri de kapitalist saymıyor. "10 ile 50 arasında işçi çalıştıran işletmelerin kapitalist transformasyonunun hızlanması"ndan söz ediyor.

10 ile 50 arasında işçi çalıştıran işletme kapitalist transformasyonunu çoktan tamamlamıştır. Starçenkov Türkiye'deki 50 işçili işletmeleri daha hâlâ kapitalist transformasyon içinde görürse o zaman aklımıza gelen şudur:

Sovyetler, yeni çıkardıkları ve aile işletmeciliğine "özgürlük" tanıyan yasanın işleyişi içinde de acaba bu anlayışı uygulayacaklar mı? Nasılsa 50'ye kadar hemen kapitalist sayılmaz deyip, bu çapta özel işletmelere de acaba göz yumacaklar mı? Türkiye işçi sınıfını küçümsemeye uğraşanlar, acaba Sovyet işçisini de yeniden sömürü ilişkileri içine katmaya çalışacaklar mı?

İkincisi, Sovyetler Birliği'nin Türkiye ile ekonomik ilişkileri bilindiği gibi son yıllarda pek iyi. Türkiye'de görüşmeler oldu. Türk işadamları koca kafilelerle Sovyetler'e gittiler, orada fuar açıldı vb. Bu arada Sovyetler Türk inşaat firmalarına çok önemli bazı inşaat ihaleleri verdiler.

Bunu yaptıklarına göre, bu firmaların yaptıkları inşaatın başlarına yıkılmayacağını düşünüyorlar. Yalnızca bu kadar da değil, Türk firmaların ne kadar çağdaş iş yaptığına ilişkin övgüler düzüyorlar. Bu konuda da aklıma gelen şu oldu:

Marksizmin ABC'sidir, burjuvazi bir gelişiyorsa, işçi sınıfı diyelim beş gelişir. Sovyetler Türkiye tekelcilerine böyle övgüler düzerken, madalyonun öteki yanını hiç mi düşünmüyor? Bir yandan burjuvazi pek çağdaş ve gelişmiş, öte yandan işçi sınıfı bir türlü çağdaş olamamış ve geri! Bu burjuva hayranlığı, burjuvaziye olmadık yetenekler atfetmek değildir de nedir?

Deniz Güleryüz

KANITLAYAMADIN! KANITLAYAMAZSIN!

Haydar Kutlu! Son yazılarında, işçi sınıfımızı küçük ve güçsüz göstermek için elinden geleni yaptın. Sayıları "birkaç yüzbini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı"ndan söz ettin. Oysa, azılı gerici ANAP hükümetinin Çalışma Bakanı Taşçıoğlu bile ülkede 3 milyon işçi olduğuna değinmişti.

Tam altı aydır gazetemizden sana seslendik, işçi sınıfı önünde söylediklerini *kanıtlamanı* bekledik!

Ama sen, işçi sınıfını küçük ve güçsüz göstermek amacıyla söylediklerini kanıtlayamadın. Çünkü, söylediklerinin hiçbir bilimsel temeli *yoktur.* Tabii *kanıtlayamazsın.*

Türkiye'de toplumsal-siyasal dengeyi allak bullak ederek büyüyen işçi sınıfımızın tarihsel gelişmesi, bugünkü bileşimi ve sayısal dökümü gibi konuları bu sayımızla yayınlamaya başlıyoruz. Böylece, senin temelsiz iddialarını işçi sınıfı önünde, yalanlıyoruz.

Fabrikalardan
makine sesinden önce
İşçinin Sesi gelecek!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

TKP—*İşçinin Sesi*
işçinin partisi!
Yıl:13, Sayı:333, 15 Temmuz 1987

Gerek dünyada, gerek Türkiye'de işçi sınıfını sayıca az ve zayıf göstermeye yönelik çabalara karşı, bu sınıfın nasıl kocaman bir sınıf olduğunu göstermeyi amaçlayan bu çalışma kitap olarak da yayınlanacaktır. Bu sayımızda ilk bölümünü bazı kısaltmalarla yayınlamaya başlıyoruz.

"En büyük işçi sınıfı başka büyük yok" I

Emine Engin

Giriş

Bu çalışmanın konusu geneliyle işçi sınıfının kapsamı ve bununla bağlı olarak Türkiye işçi sınıfının kaba bir sayısal dökümüdür. Böyle bir konuyu ele almak neden gerekti?

Komünist partisi işçi sınıfının siyasal temsilcisidir. Partinin sınıfını nicel, nitel her türlü özellikleriyle tanıması, bilmesi gereklidir.

İşçinin Sesi'nde ve *İşçinin Sesi Yayınları*'nda yıllardır bu konunun gerek ülke çapında, gerekse uluslararası çapta çok çeşitli yönleri işlendi, bugün de işleniyor. Partimiz sınıfını geneliyle tanımakta, bilmektedir. 3.Konferans kararları bunun somut göstergesidir. Gazetede çıkan en küçük bir grev haberi bile sınıfla yakınlığın canlı izlerini taşımaktadır. Yani bu konuyu, tanımadığımız bir sınıfı tanımak için ele almıyoruz.

Öyleyse neden ele alıyoruz?

I. Konunun gerekliliği

Biraz gerilerden başlayarak, biraz dünyada dolaşıp sonra Türkiye'ye bakarak bunu açıklayalım.

Emperyalizm 1950'lerden 1960'ların sonuna kadar çelişkilerini yumuşatabildiği, devresel krizlerini sarsıntısız atlatabildiği, göreceli bir "bolluk" yaşadı. Refah göstergelerinde belli bir artış oldu.

Bu olgunun temelinde yatan en önemli etkenlerden biri bilimsel teknolojik devrimdir. Onun sonucunda emek verimliliğinde büyük bir sıçrama yaşandı. Aynı sayıda işçi, aynı zamanda eskisinden kat kat daha fazla üretim yapabilir duruma geldi. Başka bir deyişle, daha az sayıda işçi çok daha fazla üretim yapar oldu.

Öyle ki bazı emperyalist ülkelerde, örneğin İngiltere'de, 1960'larda endüstri işçilerinin sayısında mutlak bir azalma başladı. Ve bu eğilim hâlâ da sürüyor. Bazı emperyalist ülkelerde, örneğin ABD ve FAC'da, mutlak azalma gelip giden bir eğilim olarak kendini gösterdi.

Bir yandan refah göstergelerinde belli bir artış, öte yandan endüstri işçilerinin sayısında kalıcı ya da geçici mutlak azalmaların başgöstermesi - bunlara dayanarak emperyalizm hemen ortaya çeşitli "teoriler" sürdü. Örneğin, sosyalizmin ve kapitalizmin birbirine yakınlaştığını savunan "konverjans" teorisi bunlardan biriydi. İşçi sınıfının yok olmakta olduğu da bir başkası! Kuşkusuz, bunların hepsinin yanında meze olarak da Marksizmin çöktüğü, bittiği vb. yayılıyordu.

Oysa, kapitalizmin emek verimliliğini arttıracağını, o arttıkça, üretim alanında çalışan işçilerin sayısında göreceli (ya da mutlak) bir azalma olacağını, bununla bağlı olarak, aynı zamanda kâr hadlerinde bir azalma eğiliminin belireceğini söyleyen Marks'ın ta kendisiydi. Buna rağmen, işçi sınıfının kapitalist toplumda giderek daha ezici bir çoğunluk oluşturacağını söyleyen de yine Marks'tan başkası değildi.

Ya Marks, bir dediği bir dediğini tutmayan biriydi ki, böyle olsa öldükten 100 yıl sonra hâlâ adının hatırlanması, dediklerinin düşmanlarca çürütülmeye çalışılması neden? Ya da düşman, gerçekten de ezici çoğunluk oluşturan işçi sınıfını az ve daha da azalıyor göstermek için, sınıfı yalnızca üretim alanında çalışan ücretli emekçilerle kısıtlayarak işçi kavramını çarpıtıyordu. Belli ki olan bu ikincisiydi.

1960'ların sonunda yalnızca orta kuşakta değil emperyalist ülkelerde de yaygın, militan işçi eylemleri oldu. İşçi sınıfı güçlü varlığını bir güzel duyurdu. Ancak 1960'larda emperyalizmin ortaya attığı fikir bozuntuları, 1970'lerde bu kez "dünya komünist hareketinin zayıf halkalarında" yankılanmaya başladı.

1970'lerde "işçi sınıfı nedir" sorusu dünya komünist hareketinde geniş olarak tartışıldı. Bu tartışmada "zayıf halka" Fransız Komünist Partisi'ydi. FKP, işçi sınıfını tanımlamada belirleyici ölçütün maddi üretim alanında artık-değer üretmek olduğunu öne sürüyordu. Yanlış görüşün odağıydı. Buna karşılık en başta ABD Komünist Partisi olmak üzere, Alman KP, Büyük Britanya KP doğru ya da doğruya yakın görüşler savunuyorlardı.

FKP bu tartışmada savunduğu yanlışla bağlı olarak, daha sonra "proletarya yoktur ki proletarya diktatörlüğü olsun" gibilerden bir sonuca ulaştı. Ötekiler bu tartışmada doğruyu savunuyordu da ne oldu? Onlardan bazıları da işçi sınıfının, FKP'nin dediği gibi dar değil, tam tersine ezici bir çoğunluk olmasından hareketle, başka bir yanlışa akıllarınca "kanıt" buldular: Madem işçi sınıfı bu kadar çok, devrime ne gerek var, parlamenter yoldan başa geliriz olur biter!

Böylece, bütünüyle ve ağırlığıyla bu tartışma, komünist hareketin işçi sınıfından kopmakta olduğunun ek bir habercisiydi. II.Enternasyonal'in çöküşünden önceki 20-30 yılda yaşanan barışçıl dönem nasıl çöküşte etkili olmuşsa, emperyalizmin 1950'lerde, 1960'larda yaşadığı "refah" dönemi de benzeri bir etki yapmıştı. Komünist partilerinin bazıları işçi sınıfının kimleri kapsadığından bile habersizken, bazıları çarpıtmayı sınıfın kapsamında değil, "yalnızca" devrimci misyonunda yapıyorlardı. Bu açıdan, gerçekte o günlerde komünist hareketin içinde bulunduğu durum tümüyle ibret vericidir ama bu tartışmada FKP'nin konumu ve ulaştığı sonuç özel olarak ibret vericidir.

Zaten 1980'lere yaklaşırken dünya komünist hareketinde şu ya da bu konuda ibret verici görüş ve tutumlar hızla çoğalıyordu. Bu yıllarda Afganistan'da devrimci kadro katledildi, İran devrimi mollara armağan edildi, Türkiye'de ise devrimin önüne düpedüz set çekildi. Ama set çekildi de ne oldu? Şimdi gelelim Türkiye'ye.

Türkiye'de 1980'li yılların en belirleyici özelliklerinden biri, devlet tekelci kapitalizminin kendini uluslararası kapitalist standartlara uydurma çabasıdır. Bununla bağlı olarak, 1980'li yıllarda çeşitli kanallardan yoğun bir işçileşme süreci yaşandı. İşçi sınıfının toplumdaki ağırlığında, bazı sapık gözler dışında, normal gözle görülebilecek bir nitelik sıçraması oldu.

Bu sıçramanın belirtilerini her gün izliyoruz. Burjuva sınıf değerleri çürük kokular yayarak iflas ediyor. TBMM'nin, okulların açılış törenleri, seçim kampanyaları halk türküleriyle yürütülmeye başlandı. Demirel gibi elleri bileğine kadar kan içinde burjuva siyaset adamları "demokrat" kesildiler. Coşkun Kırca'lar bile "işçi sınıfı" diye konuşur oldular.

Açıktır ki bütün bu gibi belirtilerin altında yatan en önemli bir etken, işçi sınıfının ve yarı-proleterlerin artık toplumda ağır basmasıdır. Tam da bu nedenle, son yıllarda burjuvazi ve onun uzantıları, işçi sınıfını sayıca az, küçük, geri vb. göstermek için çabalıyorlar.

Burjuvazi emperyalizmin işçi sınıfını "yok" eden eski ve yeni teorilerini şimdi bizim önümüze sürüyor. Geçenlerde *Tercüman*'da "Sekreterin ve Proleterin Ölümü" başlıklı bir yazı yayınlandı. Artık "yaygın şehirler"in gelişmekte olduğu anlatıldıktan sonra yazıda şöyle bir sonuca ulaşılmış:

> "Modern düşünce sistemleri klasik şehirde doğmuş olduklarına göre, yaygın şehrin onlar için ölüm çanı olabileceğini söyleyebiliriz. Bilgisayar çağı ya da elektronik çağ pek haklı olarak *'sekreterin ve proleterin ölümü'* diye nitelendirilmiştir. Buradan yola çıkarak, yaygın şehrin özellikle de, proletarya kültürünün, daha açık bir söyleyişle, proletaryaya dayalı Marksist düşüncenin ölüm habercisi olduğunu söylemek de mümkün görünüyor." (*Tercüman*, 3 Haziran 1987)

Zavallı burjuvazi, yüz yılı aşkındır Marksizmin "ölüm" haberlerini veriyor.

Gerçekler tam tersine olduğu için böyle deli saçması şeyler yazarak,hem yalan propaganda yapıyorlar, hem de kendileri teselli buluyorlar. Bilgisayarı

da, yaygın şehri de üreten işçi sınıfıdır ve elektronik çağ, onun kültürünün ölmesini değil, tam tersine, en ücra köşelere dek daha kolayca girmesini sağlamaktadır.

Burjuvazinin çabalarına, bakanların demeçlerinden, işçileri işçi statüsünden çıkarmaya kadar daha çok çeşitli örnekler verilebilir. Ama vermeye gerek yok. Bu çabalar ortadadır ve savaşım odağıdır.

Asıl üzerinde durulması gereken, burjuvazinin uzantılarının, "işçiden yana" ve "bilimsel" kılıf altında yürüttükleri çabalardır. Bunların başında da, en büyük sahtekârlığı "komünist" adını kullanarak yapan resmilerin çabaları gelmektedir.

Resmilerin baştan sona bütün siyasetlerinin özü işçi sınıfının gücünü gölgeleme çabasıdır. "Birlik" edebiyatları, "ulusallık" yaygaraları hep buna yöneliktir. Ama konuya bir de doğrudan el atılar.

Haydar Kutlu, sayıları "birkaç milyonu geçmeyen ve küçük işletmelere dağılmış işçi sınıfı"ndan söz ediyor. İkide bir "bilimsellik"ten söz eden bu kişiyi söylediklerini kanıtlamaya çağırdık ama 6 aydır ses seda çıkmadı. Çıkamaz da! Zaten çıkan ses kendisinin değil, söylenenlerin özü açısından burjuvazinin, "bilimsel" kılıfı açısından ise giderek daha büyük bir hızla sağa savrulan Sovyetler'indir!

Yol ve Amaç dergisinin Temmuz 1985 sayısında Starçenkov adlı bir Sovyet yazarının bir yazısı yayınlandı. Gazetemizin 331. sayısında çıkan Çekal'da daha ayrıntılı olarak ele alınan bu yazının belirleyici özelliği, "işçiden yana" görünüm ardında, soruna işçi sınıfını az ve geri gösterme önyargısıyla yaklaşmasıdır. Gerçeğe ve doğruya değil, böyle bir önyargıya sadık kaldığı için yazı bilimsel de değildir.

Marks, yanlış yapan bilim adamlarını eleştirir ama onları eleştirisi hep belli bir hoşgörü ve saygı çerçevesindedir. Bir önyargıyı, hem de yanlış bir önyargıyı "kanıtlamak" için bilimi kullanmaya kalkışanlara ise ateş püskürür. (Karl Marks, *Artık-Değer Teorileri*, İng.Basım, cilt II, s.118) Starçenkov işte bu ikinci guruba çarpıcı bir örnektir.

Yazıya göre, gecekonduda oturan, asgari ücretten de düşük ücretle çalışmak zorunda bırakılan, işsiz kalan, "çağdaş"(?) teknik kullanmayan, hatta kalifiye olmayan, "çağdaş proletarya"ya dahil değildir. Aynı yazıda, aynı gerekçelerle, Türkiye'de "sınıfların oluşma sürecinin henüz tamamlanmadığı" söyleniyor. Dolayısıyla sorun "çağdaş proletarya" sorunu gibi gösterilip, gerçekte işçi olup olmama sorunu olarak ele alınıyor.

İşçi sınıfı eski bir sınıftır. Endüstri devrimiyle birlikte tipik özelliklerini kazanmış, tarihsel oluşumunu tamamlamıştır. O zamandan bu yana çok değişip gelişmiştir ama bu demek değildir ki eskiden işçi denmek için geçerli ölçütler şimdi artık geçmiyor. Oysa yazıda "çağdaşlık" bu garip anlamda kullanılıyor.

Kaldı ki, asıl derdin "çağdaşlık" olmadığını yazının kendisi de ele veriyor. Bu kadar "çağdaşlık" meraklısı yazar, 50 işçili işletmeleri orta büyüklükte bile saymıyor ve buralardaki işçilere de bir kulp buluyor. Lenin, 1916'da bile, 50'den çok işçi çalıştıran işletmeleri büyük işletme sayıyor(Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. Basım, c.22, s.196). Çağdaş teknolojinin en önemli sonuçlarından biri, aynı işin eskisinden çok daha az sayıda işçiyle yapılabilmesidir. Yani o zamandan bu yana, büyüklük ölçütleri daha küçülmüştür. Nerede kaldı "çağdaşlık"?

Asıl dert işçi sınıfını küçük ve geri göstermektir. Nitekim, yazar "işçi sınıfı" derken en çağdaş teknikle çalışanların bile ailelerini hesaba katmayı "unutmuştur"! Acaba çağdaş proletaryanın özelliklerinden biri de bekârlık mı diye merak içindeyiz.

Artık başta sorduğumuz, "konuyu neden ele alıyoruz" sorusuna geri dönelim ve buraya dek anlattıklarımızdan hareketle yanıtımızı verelim.

1980'lerde Türkiye'de yaşanan yoğun işçileşme süreciyle toplumda işçi sınıfı ve yarı proleterler ağır basmaya başlayınca, bu olguyu gizleme gereksinimi de olanca ağırlığıyla gündeme geldi. Burjuvazi emperyalizmin "teori"lerini, resmiler de aynı teorilerin dünya komünist hareketinde, Sovyetler'deki yansımalarını önümüze sürmeye başladılar. Konuyu bu nedenle ele alıyoruz. Göstermek istiyoruz ki dünyada ve Türkiye'de "en büyük işçi sınıfı, başka büyük yok"!

II. İşçi sınıfı nedir?

Önce "sınıf nedir" sorusuyla başlayalım.

Marks'ın *Kapital*'de yazmaya başladığı "Sınıflar" başlıklı bölüm, ömrü yetmediği için 3-4 sayfa sonra kesilmiştir, bitmemiştir. Ama Marksizm bu konuda doğruyu bulmak için yeterli bilimsel bilgi ve mantık hazinesini içermektedir.

Nitekim Lenin'in, başka bir konuya, "sınıfların yokolması"na değinirken "sınıf" için verdiği şu tanım, her tanımın taşıdığı kısıtlılığı akılda tutarak, klasik sayılabilir:

"Sınıflar, tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal üretim sisteminde tuttukları yere, üretim araçlarıyla olan (çoğu durumda hukukta saptanmış ve fomüle edilmiş) ilişkilerine, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rollerine ve dolayısıyla, toplumsal zenginlikten kullandıkları payın boyutlarına ve bu payı elde etme biçimine göre birbirlerinden ayrılan büyük guruplardır." (Lenin, *agy*, c.29, s.421)

Dikkat edersek tanımda, "toplumsal üretim sisteminde tutulan yer"den sonra getirilen ölçütler, gerçekte bu yeri belirlemenin ölçütleridir. Başka bir deyişle, sınıfları belirleyen temel ölçüt toplumsal üretim sisteminde tuttukları yerdir. Bu yeri belirleyen ölçütler ise şunlardır:

1.Üretim araçlarıyla ilişki.

2.Emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rol.

3.Toplumsal zenginlikten kullanılan pay ve bu payı elde etme biçimi.

Bu ölçütleri, bizim ilgilendiğimiz toplumsal üretim sistemi olan kapitalizm çerçevesinde şöyle özetleyebiliriz:

1.Üretim aracı sahibi olup olmamak.

2.Emeğin burjuva örgütlenmesi ücretli emektir. (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, üç ciltlik, c.2, s.213) Dolayısıyla burada ana sorun, emeği örgütleyen mi, ücretli emekçi olarak örgütlenen mi olunduğudur.

3.Sömürücü konumda mı, sömürülen konumda mı olmak ve toplumsal zenginlikten, hangi konumdan, ne kadar pay almak.

Nitekim *Manifesto*'da işçi sınıfına ilişkin yapılan tanımlayıcı açıklamalar da bu üç ölçütü içinde barındırmaktadır:

"...Proletarya, modern işçi sınıfı...-ancak iş buldukları sürece yaşayan ve emekleri sermayeyi arttırdığı sürece iş bulan emekçiler sınıfı. " (Marks-Engels, *agy*, c.1, s.114)

"...Kendilerinin üretim araçları olmayan, yaşayabilmek için işgüçlerini satmaya zorlanmış olan, ücretli emekçiler sınıfı, proletarya..." (Marks-Engels, *agy*, c.1, s.108)

Bu güzel ve duru anlatımlar, işçi sınıfının burjuvaziyle de, küçük burjuvaziyle de farkını koyuyor. Üretim aracı sahibi olmayan, yaşayabilmek için işgüçlerini satarak ücretli emek örgütlenmesi içinde yer alan ve sömürülerek, toplumsal zenginlikten kendileri az pay alıp, burjuvaziye daha çok pay aktaranlara işçi sınıfı diyoruz. Bunun bir tanım değil, yukarıda aktardığımız sözlerden çıkan sonuçların bir özeti olduğunu vurgulayalım.

Kısa tarihçe

"Ücretli emekçiyi de, kapitalisti de doğuran gelişmenin başlangıç noktası emekçinin boyunduruğudur. İlerleme, bu boyunduruğun biçiminin değişmesinden, feodal sömürünün kapitalist sömürüye dönüşmesinden ibaretti." (K.Marks, *Kapital*, c.1, s.715)

Bu dönüşüm 14. yüzyılda başlamış, modern işçi sınıfının atası olan küçük bir ücretli emekçiler sınıfı 14. yüzyılın sonlarında oluşmuştu. Ancak bu ücretli emekçiler, toplumsal olarak, patronlarıyla içiçe bir konumdaydılar. Bu ilişki kapitalizmin, henüz feodalizmin bağrında gelişen müvesiydi. Kapitalizm asıl olarak 16. yüzyılda doğdu.

Kapitalizm doğdu ama 250-260 yıl emekledi, ayakları üzerine dikilemedi. Doğrudan ve açık egemenliğini ancak endüstri devrimiyle, makinalı üretimle kurabildi. Bundan sonradır ki kapitalist üretim biçiminin çelişkileri, zıtlıkları ve bunlarla bağlı olarak sınıflar, hızla olgunlaşmaya başladı.

"... Endüstri devrimi... her yerde sınıf ilişkilerinde netlik getirmiş, manifaktür döneminden, hatta Doğu Avrupa'da lonca zanaatinden kalan çeşitli ara biçimleri kaldırmış, gerçek bir burjuvazi ve gerçek bir büyük-ölçekli endüstri proletaryası yaratmış ve bunları toplumsal gelişmenin en önüne itmiştir." (Engels, Marks-Engels, *agy*, c.1, s.192)

Endüstri devrimi 1760'larda başladı, kabaca 19. yüzyılın ortalarında tamamlandı. Bu dönemde burjuvazinin olanca devrimci yeteneği, önce en yoğun biçimde kendini gösterdi ama giderek geriledi ve sonunda tükendi. Buna karşılık proletarya bu dönemde devrimci kavgaya, önce burjuvazinin ardında katılırken, giderek daha bağımsız katılmaya başladı ve bu yükselen süreci şanlı Paris Komünü'yle taçlandırdı.

Başka bir deyişle, endüstri devriminin toplumsal gelişmenin önüne ittiği iki sınıftan biri, başta en öndeydi, giderek geriledi, ötekisi ise, başta arkadaydı, giderek öne ve en sonunda da burjuvazinin karşısına çıktı, dikildi. İki sınıfın da hem belirleyici, kalıcı sınıfsal özellikleri,hem karşılıklı ilişkileri bu dönemde *ana hatlarıyla* oluşumunu tamamladı, yerleşti.

O gün, bu gündür burjuvazi, tarihsel olarak, gericileşmiştir. Proletarya ise, Paris Komünü'yle bağımsız bir sınıf olarak tarih sahnesine çıkmış ve 20.yüzyılda ise çağın göbeğine oturmuştur.

Bugün, Starçenkov gibi, işçi sınıfını küçük ve geri göstermek isteyenler, Batı'nın, günümüzde bile ortalamanın üstünde kalan, bazı iş ve yaşam koşullarını, Türkiye gibi ülkelerde bir sınıf ölçütü — "işçi mi, değil mi"nin ölçütü — olarak önümüze sürüyorlar. İşçi sınıfı bu koşullar açısından "çağdaş" değilse, sınıfsal oluşumunu tamamlayamıyor, dolayısıyla gerçek anlamda işçi olamıyor! Bu "bilim" kalpazanlığıdır.

Yukarıda gördük ki işçi sınıfı, endüstri devrimiyle "gerçek" bir sınıf olarak ortaya çıkmış ve Paris Komünü'yle bağımsız varlığını ele güne göstermiş, rüştünü kanıtlamıştır. Bugün işçi sınıfının oluşumunu tamamlaması açısından karşılaştırma yaparken, *olsa olsa, en fazla* eski, klasik tarihsel gelişimin somut koşulları örnek alınabilir.

O dönemde işçilerin iş ve yaşam koşullarının nasıl olduğu, *Kapital*'de, Engels'in *İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu, Konut Sorunu* gibi kitaplarında çok güzel anlatılmıştır. Batı Avrupa işçi sınıfı, bugüne göre akıl almaz derecede geri ve kötü iş ve yaşam koşulları altında sınıfsal oluşumunu tamamlamış, bağımsız varlığını kanıtlamıştır.

O günün koşullarında işçi sınıfının oluşumunu tamamlaması için yeten ölçütler, bugüne geldiğimizde Türkiye gibi ülkelerde nedense yetmez oluyor! Batı Avrupa'da, ABD'de vb. bulunabilecek iş ve yaşam koşulları, bugünün yeni ölçütleri olarak önümüze çıkarılıyor. Bu bilimsel değil, burjuva yanlısı, çarpık bir mantıktır.

Yukarıda, bugün işçi sınıfının oluşumu açısından karşılaştırma yaparken *olsa olsa, en fazla* eski tarihsel gelişimin somut koşulları örnek alınabilir dedik. Zira, gerçekten bilimsel yaklaşılacaksa, bugün artık o somut koşulların bile tümü gerekli değildir.

O gün için işçiye "işçi", işçi sınıfına "oluşumu tamamlandı" demek için gereken koşullar, işçi sınıfı mentalitesinin (yani, duygu ve düşünce yapısının) *ilk* gelişimi, bir yığının sınıfa *ilk* dönüşümü açısından önemliydi. İşçinin biz duygusunu *ilk* duyabilmesi, sömürüyü kavrayabilmesi için büyük işyerlerinde, büyük merkezlerde yoğunlaşması, kapitalist makinalı üretimin kışla disiplinini tatması vb. gerekirdi. Bugün bu mentalite dünya çapında gelişti, güçlendi ve somut olarak sergilendi, sergileniyor.

Artık sınıfın güçlü varlığının kendisi işçi mentalitesini yayan, 13 yaşında çıraklara, işe, hatta iş aramaya başladıkları ilk günden işçiliklerini, sömürüldüklerini kavratan bir odak oluşturuyor. Bu nedenle 18., 19. yüzyılda, oluşumunu tamamlamış bir sınıfın üyesi sayılmak için gereken bazı ölçütler bugün geride kalmıştır. Hem teknoloji, hem işyerinin çapı açısından buna çok örnek verilebilir.

Kuşkusuz, değişik işçi kesimlerinin içinde bulunduğu değişik iş ve yaşam koşullarının, o kesimlerin mentalitesinde değişik etkileri oluyor. Ama *bir kez* bu etkiler "işçi mi değil mi" kapsamında değil, yalnızca "nasıl bir işçi" kapsamındadır. *İkincisi*, "nasıl bir işçi" kapsamında bile ölçütler eskiye göre genişlemiştir.

Yukarıda bir başka açıdan belirttiğimiz gibi, çapıyla, teknolojisiyle vb. işyeri işçiye sümürüyü sergilemede eskiden büyük önem taşıyordu. Aradan geçen sürede sömürü dünya ve ülkeler çapında sergilendi. İşçi sınıfının ulaştığı güç, haberleşmede vb. kaydedilen ilerlemeler artık küçük işyerlerinin bile duvarlarını yıktı

Zaten, sınıfın sınıf olarak oluşumunda da, sınıf benliğinin gelişip yayılmasında, ileri işçilerin daha geniş bir kesim oluşturmasında da sınıf mücadelesi çok önemli bir etkendir. *Manifesto*'da bu ne kadar güzel anlatılmaktadır. Öyle ki, proleterlerin "bir siyasal partide" örgütlenmeleri, "sınıf olarak örgütlenmeleri"nin doğal, kaçınılmaz bir koşulu olarak konmaktadır.

Bunlar demek değildir ki, işçilerin yalnızca sınıf mücadelesine fiilen katılanları, işçi sınıfının siyasal partisine gidip üye olanları işçi sınıfından sayılacak! Hayır! Burada, sınıf mücadelesinin, işçi sınıfının siyasal partisinin verdiği mücadelenin, tüm sınıfı eğitici, birleştirici, "biz" ve "bizimkiler" dedirtici etkileri anlatılmak isteniyor.

Geçen yüzyıldan bu yana koca dünya nice sınıf mücadeleleri,devrimler yaşadı, nice yiğit komünist partileri, dev sosyalist ülkeler tanıdı. Dünyayı sarsan bunca olayın etkilerinin, örneğin küçük ya da göreceli olarak geri teknoloji kullanan işletmelerden içeri girmediği düşünülebilir mi?

Nitekim sınıf mücadelesinin, komünist partisinin mücadelede öne çıkmasının etkilerini Türkiye'de somut olarak biz de yaşadık. 1970'li yıllarda en önde DİSK ve TKP mücadele verdi. Bu yıllara takılıp kalanlar hâlâ ileri işçileri DİSK'lilerle kısıtlıyorlar. Oysa o günün ileri işçileri olarak DİSK'lilerin verdikleri mücadele tüm işçi sınıfını derece derece ilerletici etki yapmıştır. Bugün ileri işçiler DİSK'lilerle kısıtlı olmadığı gibi, sınıf partisini arayan işçiler de yalnızca TKP'yi 1970'li yıllarda tanımışlar değildir.

Bugün burjuvazi 8 Mart'ı "kutlar", SHP gibi sol burjuva partiler 1 Mayıs'ı "savunan" nutuklar atar, Sosyalist Enternasyonalci sendikacılar Türkiye'de işçilerin gönlünü Enternasyonal söyleyerek kazanmaya çalışırken, Türkiye işçi sınıfının "çağdaş" olmadığını, dolayısıyla oluşumunu tamamlamadığını söylemek, yalnızca burjuvaziye yaranma çabasıdır.

Peki bu burjuvalara 8 Mart'ı "kutlatan", 1 Mayıs nutukları attıran, vb., oluşumunu çoktan tamamlamış koca bir işçi sınıfı değilse nedir? Herhalde, işçi sınıfının bir türlü kazanamadığı(!) devrimci öncülüğü, burjuvazinin(!) yürütmesidir.

Böyle görüşlerin Sovyetler'den çıkması acıdır. Başka ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de işçi sınıfının oluşumunu daha çabuk tamamlamasında tüm devrimlerin, ama en başta Büyük Ekim Devrimi'nin önemli payı olmuştur. Sovyetler bugün yalnızca Türkiye işçi sınıfını değil, o şanlı devrimi, dünya işçi sınıfının en değerli kazanımlarını da yadsıyorlar.

Oluşum ve gelişim

Bir sınıfın oluşumunu tamamlamış olması, o sınıfın artık gelişmeyeceği, gelişiminin de tamamlanmış olduğu anlamına gelmez. Bununla bağlı olarak, önce, "oluşumunu tamamlamak" kavramı üzerinde biraz daha duralım.

Bundan önceki bölümde, 18-19. yüzyıllarda burjuvazinin de, işçi sınıfının da belirleyici, kalıcı, tipik özelliklerini kazandıklarını, sınıfsal oluşumlarını tarihsel olarak tamamladıklarını yazdık. Yığının sınıfa dönüşmesinden, biz duygusundan, sınıf mücadelesinin bu duyguyu yerleştirmede ve yaygınlaştırmada taşıdığı önemden söz ettik.

Aynı madalyonun öteki yüzü kendiliğinden sınıf - kendisi için sınıf kavramlarıdır. Bu kavramlara burada girecek değiliz, çünkü *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*'de bu kavramlar, hem de işçi sınıfımızın somut pratiği temelinde çok güzel anlatılmıştır. Okuyucumuzun ilgili bölümü okuduğunu varsayarak iki-üç cümlelik kaba bir özetle konuya devam ediyoruz.

Kendiliğinden sınıf, tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal üretim sisteminde aynı yeri tutan insanların, henüz bunun farkında olmayan bağlantısız bir yığın oluşturmalarıdır. Kendisi için sınıf ise, nicel birikimin, yoğunlaşma ve haberleşmenin gelişmesiyle bunun farkına varıp, örgütlenip, sınıf çıkarları için mücadeleye başlamaları ve artık bir yığın değil, bağlantılı bir bütün oluşturmalarıdır. *Sınıf* çıkarı söz konusu olduğu için, girişilen mücadelenin ülke çapında amaçlar taşıması, devlet işlerine karışması, yani siyasal olması kaçınılmazdır.

Bir sınıf işte bu noktada oluşumunu tamamlar. Toplumsal üretim sisteminde tuttukları farklı, hatta taban tabana zıt yerler nedeniyle burjuvazinin ve işçi sınıfının, kendisi için sınıf olma süreçleri ve zamanlamaları, birbirinden kopuk değildir ama farklılıklar taşır. Buna girmeyeceğiz.

Bizim asıl vurgulamak istediğimiz şudur: Kendisi için sınıf konumuna yükselmiş burjuvazi ve işçi sınıfı, artık toplumda iki ayrı çekim merkezidirler, iki mıknatıs gibidirler. Büyük çoğunluk işçi mıknatısına, bir azınlık da burjuva mıknatısına yapışır. Toplum giderek daha hızlı, karşılıklı saflaşır. Oluşumunu tamamlamış bir sınıfın gelişimi durmadığı gibi, adeta yeni bir ivme kazanır.

Kendisi için sınıf olmanın da farklı düzeyleri vardır. İşçi sınıfının, koşullara bağlı olarak, zaman içinde daha alt düzeylere gerilediği görülmüştür. Emperyalist ülkelerde durum bunun somut örneğidir.Böyle durumlarda işçi sınıfının çekim gücü göreceli olarak zayıflar. Ama hiçbir zaman yok olmaz, ya da kendiliğinden sınıf düzeyine inmez.

Buraya dek daha çok toplumsal-siyasal düzeyden baktık ve daha çok oluşumla ilgilendik. Şimdi biraz da ekonomik-toplumsal düzeyden bakıp, hem yukarıda söylenenlerin altını doldurmaya, hem de asıl olarak, gelişimin mekanizmalarını anlamaya çalışalım.

Bilindiği gibi kapitalizmin temel yasası artık-değer yasasıdır. Kapitalist, işçinin işgücünü (hem de kullandıktan sonra parasını vermek üzere) satın alır. İşgücü öyle bir metadır ki, kendi değeriyle (işçinin aynı enerjiyle çalışabilmesi ve soyunu sürdürebilmesi için gerekli mal ve hizmetler), kendisi kullanılırken (işgücünün kullanılması, harcanması, emektir) yarattığı değer birbirinden farklıdır. Emeğin yarattığı değer işgücünün değerinden çok fazladır. Kapitalist, işgücünü, onun tam değerini ödeyerek bile alsa (ki çoğu zaman bunu da yapmaz), üretim sürecinin sonunda daha fazla bir değer elde etmiş olur. Bu fazla, artık-değerdir. Kapitalizm artık-değer için yaşar, artık-değer için üretir, hatta artık-değer için "icabında" insanları öldürür.

Üretim sürecine iki açıdan bakılabilir. Biri, herhangi bir toplumsal sistemden bağımsız olarak, tarih boyunca insanların ihtiyaçlarını karşılamaları, bu çabanın ulaştığı düzey açısından. Bu açıdan bakarsak, insanların ihtiyaçlarını karşılayacak şeyler üreten emek üretkendir. Aynı sürece bir de ona damgasını vuran toplumsal sistem açısından bakılabilir. Üretim sürecine kapitalizm açısından bakarsak, şunu bunu değil, *yalnızca artık-değer üreten emek üretkendir.* (Buna ileride daha ayrıntılı olarak değineceğiz.)

Bu üretken emeğin ürettiği artık-değer toplumun üretken olmayan tüm nüfusunun gelirinin ana kaynağıdır. Ancak bu kaynak yine sömürü ilişkilerinin süzgecinden geçerek, sömürülenlere ve sömürenlere farklı biçim ve miktarlarda ulaşır.

Kapitalistler, üretken olmayan çeşitli (artık-değerin yeniden üretim süreci açısından gerekli bir işlev gören ya da görmeyen, ama esas olarak kâr edeceklerini düşündükleri) alanlara yatırım yaparlar. Yatırım yapılan alan gerçekten kârlı bir alansa, bu yatırıma, artık-değerden, burada harcanan emek zamanı kadar pay gelecektir.

Bu yatırımı yapan kapitalist, işçi tutar. İşçiyi 8 saat çalıştırır ama işgücünün değeri olarak ona 2 saatin karşılığını verir. İşçinin 6 saatlik emeğinin sonucuna el koyar. Böyle 10 işçi çalıştırsa, artık-değerden 80 saatlik emek karşılığı pay gelecektir. Bunun 20 saat karşılığı olanını ücret olarak verirken, 60 saat karşılığı olanını, işçi sömürüsüyle cebe atmış olur.

Böylece sömürü yalnızca artık-değer üretilen alanda değil, kapitalizmin tüm öteki alanlarında da sürer. Yaratılan artık-değerden, kapitalistler (yukarıda basitleştirerek verdiğimiz örnektekinden daha farklı yollardan belirlenen) kâr hadlerine göre kârlarını, bankacılık vb. alanında çalışıyorlarsa faizlerini, toprak sahipleri rantlarını, işçiler de ücretlerini alırlar. Ama işçi emeğinin karşılığını almazken, ötekiler başkasının emeğinin karşılığını almış olurlar. En başta, sınıf tanımında geçen, "toplumsal zenginlikten alınan pay ve bu payı elde etme" ölçütü bunu anlatır.

Kapitalizmin bu sömürü mekanizması, kapitalizm geliştikçe bütün alanları ahtapot gibi sarar. Her alana işçi-işveren ilişkisini sokar. Akla gelmedik alanlar artık birer sömürü odağı ve kâr kapısı olur. Böylece üretici olmayan alanlara transfer olan artık-değerin önemli bir bölümü yine kapitalist sınıfın elinde birikir.

"Kapitalist üretim,...yalnızca metalar, yalnızca artık-değer değil, aynı zamanda kapitalist ilişkiyi de üretir ve yeniden üretir: Bir yanda kapitalist, öte yanda ücretli emekçi." (K.Marks, *Kapital*, c.1, s.578)

Kapitalizmin sömürü mekanizmasının artık-değer üretilmeyen alanlara geniş olarak yayılabilmesi için, bir, artık-değer üretiminin buna yetecek kadar olması gereklidir, bir de, buralarda sömürülebilecek bol işgücünün hazır olması gereklidir. Kapitalizm geliştikçe bu iki sorunu da zaten otomatikman çözer.

Üreticiyi üretim aracından koparmak, üretim aracı sahipliğini bir uca, işgücünden başka satacak birşeyi kalmamış "özgür" emekçileri ise öteki uca toplamak kapitalizmin süregen bir eğilimidir.

Bu eğilim, kapitalist üretim ilişkilerinin bir parçası olarak toplumda öyle bir yerleşir ki, kendi üretim aracıyla üretim yapan küçük üretici bile kendini, biri üretim aracı sahibi, ötekisi ücretli işçi, iki ayrı kişi olarak görmeye başlar. Ve zaten zaman içinde büyük olasılıkla ya küçük kapitalist olur, ya işçileşir.

Öte yandan, varoluş nedeni artık-değer üretmek olan kapitalizm, bu üretimi arttırmak için işçileri tüketmecesine sömürmekten çekinmemiştir. Ama bir kez, işçilerin mücadelesi buna set çekmiş ve işgününe belli bir sınır getirmiştir. İkincisi, kapitalizm için amaç artık-değer olduğundan, işçileri 24 saat de sömürse, yine "24 saatte daha çok nasıl sömürürüm" sorusu gündemdedir. Üçüncüsü, rekabette malları ucuzlatmak gereklidir. Bütün bunlar gelip emek verimliğini arttırmaya bağlanmaktadır. Kapitalizm emek verimliliğini arttırmaya yönelir.

Emek verimliliği arttıkça, aynı sayıda işçi çok fazla üretim yapar duruma geldiği için, üretimde çalışan işçi sayısının artışı üretimin artışından daha yavaş olur. Hatta üretimde çalışan işçilerin sayısı mutlak olarak azalsa da üretim artar. Bu ne demektir?

Kapitalizm bir yandan üreticiyle üretim aracını ayrıştırıyor ve "özgür" işçiyi bir uçta topluyor, ama öte yandan emek verimliliği arttıkça bu işçileri artık-değer üretimine eskisi kadar çok sayılarda katmıyor, hatta bazen eskisinden mutlak olarak daha az sayıda katıyor.

Böylece bir yandan emek verimliliği artıyor ve bu, hem üretilen artık-değer miktarını arttırıyor, hem de onun üretimi için gerekli toplumsal emek miktarını göreceli ya da mutlak azaltıyor. Öte yandan, sömürülmeye hazır işgücü giderek daha hızlı olarak bir uçta toparlanıyor.

Bu temelde kapitalizmin sömürü mekanizması tüm toplumu ahtapot gibi sarar. Sermaye her alana dalar. Kapitalizm giderek tüm emeği ücretli emek olarak örgütler. Toplum giderek emek sermaye olarak iki kampta odaklaşır. Bunlar her ikisi de kendi içinde sürekli artış gösterir. Ama bir sermayedarın karşılığı birçok işçi olduğuna göre, işçi sınıfı toplumda ezici çoğunluğu oluşturur.

Nitekim emperyalist ülkelerde böyledir. Ücretlilerin ekonomik olarak aktif nüfusa oranları ABD'de (1984) %90.3, Kanada'da (1985) %89.5, Almanya'da (1984) %88.2, İngiltere'de (1982) %85.4, İsveç'te (1984) %89.5, Fransa'da (1984) %75.9, Japonya'da (1984) %72, İtalya'da (1984) %63.1'dir.

İşçi sınıfına yeni katılan kesimlerin kendilerini işçiyle özdeşleştirme süreçlerini bir yandan kapitalizmin nesnel işleyişleri, bir yandan da oluşumunu tamamlamış, çekim merkezi oluşturan bir işçi sınıfının varlığı hızlandırır.

Özellikle vasıflı işçi gerektiren yeni alanlarda, ilk başta çalışan işçiler pek kıt olduklarından, ayrıcalıklı konumdadırlar ve toplumsal zenginlikten de öteki işçilere göre biraz fazlaca pay alırlar. Ama kapitalizm eğitim siste-

miyle vb. hemen harekete geçip zamanla bu kıtlığı azaltır ve bu ayrıcalıklı konumu kaldırır. Onları da olağan vasıflı işçi konumuna indirir.

Önce kendilerini işçi-üstü sanan bu kesimler, bu kalıcı konumlarına inerken, işçi sınıfının güçlü varlığının da etkisiyle kendilerini bu sınıfla daha çabuk özdeşleştirirler. Mekanizma geneliyle böyle işler ama kapitalizmin emperyalizm aşamasının, çeşitli alanlarda olduğu gibi, bu alanda da getirdiği farklılıklar vardır.

Emperyalizm olgusu

Kapitalizmin gelişmesi, dolaşım alanından, (yani üretimin yapıldığı alan değil, para ve mal ilişkilerinin, değiş-tokuşunun yürüdüğü alan) tefeci, özellikle de tüccar sermayesiyle başlamıştır. Endüstri sermayesi ilk başlarda bunlara bağlı olarak gelişmiştir.

Eski feodal devletin sahibi olan toprak ağalarıyla, giderek feodal niteliğini yitiren bu devlette nüfuz kazanan ticaret sermayesi, devletin gücünü kullanarak, Marks'ın deyimiyle, serada çiçek yetiştirir gibi endüstri kapitalisti yetiştirmişlerdir. Ama bu yetiştirme, iç ve dış ticaretin çıkarları çerçevesinde olmuştur. Yani bu dönemde gelişen endüstri sermayesi, henüz ticaret sermayesinin güdümündedir.

Endüstri devrimiyle, endüstri sermayesinin gelişimi de büyük bir ivme kazanmış, endüstri sermayesi giderek, artık söz geçirilemeyecek bir güce ulaşmıştır. Bununla paralel olarak, öteki sermaye kesimlerinin güdümünü kırmış, kendisi egemen olmuştur. Yüzyıllardır süren sermaye birikiminin belli bir noktaya gelmesiyle serbest rekabet dönemi başlamıştır.

Endüstri sermayesinin ekonomide egemenliğiyle, devlet sorunu da gündeme gelmiştir. Endüstri sermayesinin devlet konusunda görüşü, Adam Smith'in ekonomik nedenleriyle birlikte dile getirdiği gibi, "ucuz devlet"tir. O, devleti, artık-değeri boşuna harcayan, dolayısıyla masrafları olabildiğince düşük tutulması gereken bir aygıt olarak görür.

Endüstri sermayesi bu temelde mücadele verirken, arkasına bir dönüp bakmış ve militan proletaryayı görmüştür. Bundan korkuya kapılmaya başlamıştır. Proletaryanın yükselen ve giderek bağımsızlaşan mücadelesi bu korkuyu daha da arttırmıştır. Öte yandan hüküm süren serbest rekabet, endüstri sermayesini atomize eden birşeydir. Endüstri sermayesi devletle içiçe geçme konusunda bu açıdan bir zaaf taşır. Bu nedenlerle "ucuz devlet" görüşüyle başlayan dönemin sonu, devletin eski sahipleriyle bir uzlaşmayla ve hiç de ucuz olmayan bir devletle kapanmıştır.

Serbest rekabet büyük balığın küçük balığı yutması sonucuna doğru ilerleyip, aynı zamanda sermayeyi tabakalaştırırken, endüstri sermayesinin güdümünde iç ve dış ticaret hızla artarken, işçi sınıfı giderek burjuvazinin karşısına çıkarken, devlet de giderek artan ölçüde "işe yaramaya" başlamıştır.

Öyle ki, endüstri sermayesinin başta beğenmediği pahalı devlet, 19. yüzyılın ikinci yarısında artık onun yeniden üretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bu nedenle Marks, Paris Komüncülerinin merkezi devlete karşı takındıkları tutumu eleştirmiş ve merkezi devlet "artık toplumsal üretimin güçlü bir katsayısına dönüştü" demiştir. (Marks-Engels, *agy*, c.2, s.222)

Serbest rekabet, Lenin'in dediği gibi, 1860-1870'de doruğuna ulaşmıştır. Tekeller bu noktada henüz tohum olarak vardır. 1873 krizi sonrasında hızlı bir tekelleşme olmuştur, ama tekelcilik hâlâ egemen değildir. 1900-1903 krizinden sonra ise artık kapitalizm tekelci kapitalizmdir.

Marks bu gidişi henüz tohumken görmüştür. Kapitalist üretimde kredinin rolünü anlatırken, bir madde olarak da anonim şirketlerin kurulmasını saymış ve bu konuda şunları söylemiştir:

"Bu, kapitalist üretim biçiminin kendi içinde, kapitalist üretim biçiminin kaldırılmasıdır... Belli alanlarda *tekel* oluşturur ve böylece *devletin karışmasını* gerekli kılar. Yeni bir *finans aristokrasisini*, kurucular, spekülatörler ve yanlızca kağıt üzerinde direktörler biçiminde yeni bir tür parazitleri sürekli üretir. Korporasyon kuruculuğu, menkul değer çıkarma ve menkul değer spekülasyonu yoluyla koca bir dolandırıcılık ve sahtekârlık sistemini de sürekli üretir." (K.Marks, *Kapital*, c.III, s.436-438) (abç)

Marks açıkça tekelden, devletin karışmasından, finans aristokrasisinden söz ediyor. Bir başka yerde de bankalara ilişkin benzer şeyler söylüyor:

Marks'ın daha tohumken gördüğü ve hem anonim şirketlere (ki bu bankaları da zaten içerir), hem bankalara ilişkin olarak dikkat çektiği bu sürecin gelişmesi, tekelci kapitalizmin, finans kapitalin egemenliğiyle, kapitalizmin emperyalizm aşamasına gelmesiyle sonuçlanmıştır.

Bu yeni sermaye artık ne yalnızca endüstri ya da ticaret, ne yalnızca banka sermayesidir. "Üretimin yoğunlaşması, buradan tekellerin doğması, bankaların endüstriyle birleşmesi ya da içiçe geçmesi — finans kapitalin ortaya çıkış tarihçesi ve o kavramın içeriği böyledir." (Lenin, *agy*, c.22, s.226)

"Emperyalizmin karakteristik özelliği endüstri sermayesi *değil* finans kapitaldir." (Lenin, *agy*, c.22, s.268)

"Dağınık kapitalistler tek bir *kollektif kapitaliste* dönüştürülür. Bu banka birkaç kapitalistin cari hesaplarını yürütürken, eskiden olduğu gibi, tamamen teknik ve ek bir işlem yapıyordur. Ama bu işlem dev boyutlara büyüdüğü zaman, görürüz ki, bir avuç tekelci, tüm kapitalist toplumun, hem ticari hem endüstriyel tüm işlemlerini kendi iradesine bağımlı kılar..." (Lenin, *agy*, c.22, s.214)(abç)

Yani artık işçi sınıfının karşısında endüstri burjuvazisi falan değil, finans kapitalin iradesine bağımlı bir kollektif kapitalistler sınıfı, finans kapitalin mutlak egemenliği vardır.

Finans kapital bir çeşit kapitalist değildir. Üretici yatırımlardan da, spekülatif para oyunlarından da, toprak alım satımından vb. de - her türlü alandan — her türlü kârı çalışmadan toplayan bir çeşit parazittir. Gelişmesine küçük tefeci sermayeyle başlayan kapitalizm, defterini dev bir tefeci, parazit, rantiye sermayeyle kapatmaktadır.

Daha endüstri sermayesinin egemenliğinin son dönemlerinde sermayenin yeniden üretim sürecinin ayrılmaz parçası durumuna gelen devlet, finans kapitalin egemenliğinde onunla iyice bütünleşmiştir. "... Finans kapital çağında özel tekeller ve devlet tekelleri içiçe geçerler,...ikisi de, dünyayı paylaşmak için büyük tekelciler arasındaki mücadelenin ayrı halkalarından başka birşey değildir." (Lenin, *agy*, c.22, s.251)

"Finans kapital... ağını dünyanın tüm ülkelerine yayar." (Lenin, *agy* c.22, s.254) Uluslararası finans kapital gurupları oluşur ve emperyalist ülkeler dünyayı aralarında paylaşırlar. "Emperyalizmin en önemli ekonomik dayanaklarından sermaye ihracı, rantiyeleri üretimden daha da tam olarak soyutlar ve parazitizmin damgasını, çeşitli deniz aşırı ülkelerin ve sömürgelerin emeğini sömürerek yaşayan *ülkenin tümüne* vurur." (Lenin, *agy*, c.22, s.277) (abç)

"Ülkenin tümüne" sözlerinin altını çizdik ve böylece geldik finans kapitalin emeği nasıl örgütlediğine.

İşçi aristokrasisi

Ta en baştan beri yinelediğimiz gibi, kapitalizmde emeğin toplumsal örgütlenmesi ücretli emektir. Bu, işin değişmez temel yanıdır. Ancak emeğin ücretli emek olarak örgütleniş biçiminde, endüstri sermayesinin egemenliği ile finans kapitalin egemenliği arasında önemli farklar vardır. Zaten emeğin toplumsal örgütlenişi, işçinin karşısına sermayenin toplumsal gücü olarak çıkar. Bu örgütlenmenin, egemen sermayenin kendi özelliklerini yansıtması doğaldır.

Endüstri kapitalizmi döneminde ücretli emekçiler, işgücü arz ve talebine göre işgücü fiyatının dalgalanmaları, işbölümüne göre işgücü farklılaşmaları vb. sonucunda, kâh şöyle, kâh böyle bir hiyerarşik yapı oluşturuyorlardı. Ama uzun erimde bu hiyerarşinin başında işçi sınıfının kendi öncüsü endüstri proletaryası duruyordu.

Kapitalizm geliştikçe işçi sınıfı hem nicelik hem nitelik açısından dev bir sınıf oldu. İşçi aktif ordusu da, yedek ordusu da dev boyutlar aldı. Tekelleşme kapitalist ülkelerde koca işçi sınıfını öfkelendirdi, aynı zamanda küçük burjuva yığınları hareketlendirdi. Ve bu noktada Lenin'in deyimiyle, emperyalistleşmenin toplumsal-siyasal zorunluluğu gündeme geldi.

Lenin aktarıyor ki, İngiltere'nin ünlü, sömürge-siyaset adamı Cecil Rhodes gibileri 19. yüzyıl sonlarında emperyalistleşmeyi açıkça savunuyorlarmış. Cecil Rhodes şöyle demiş:

"Dün Londra'nın doğu yakasındaydım (işçi yatağı-*İ.S.*) ve işsizlerin bir toplantısına katıldım... Vahşi nutuklar dinledim ve eve dönerken manzarayı düşündüm ve emperyalizmin önemine her zamankinden daha çok ikna oldum. ... Kafamda parlayan fikir toplumsal sorunun bir çözümüdür. Yani Birleşik Krallığın 40 milyon sakinini kanlı bir iç savaştan kurtarmak için, biz koloni devlet adamları, artık-nüfusu yerleştirecek yeni topraklar elde etmeli, fabrika ve madenlerde üretilen mallara yeni pazarlar sağlamalıyız. ... Eğer iç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın." (Lenin, *agy*, c.22, s.256-257)

Yine aynı adam şöyle demiş:

"... Eski medeniyetin bütün ülkelerinde sabırsızlık, tepki ve nefret birikiyor ve kamu düzenine bir tehlike oluşturuyor. İçerde patlamayı önlemek için, *belirli bir sınıf kanalından fışkıran* enerjiye dışarıda iş bulmalıyız." (Lenin, *agy*, c.22, s.262-263)(abç)

Bunları söyleyen Cecil Rhodes 19. yüzyılın sonunda başlayıp 20. yüzyılın başında biten Anglo Boer (Güney Afrika) savaşının sorumlusudur. Yani bunları yalnızca söylemekte kalmamış uygulamıştır. İngiltere o savaşla hem geniş altın madenleri vb. elde etmiş, hem de çoğu ya öldüğü, ya orada kaldığı için geri dönmeyen 500 bin insanı orada savaşmaya göndermiştir, artık-nüfus ihraç etmiştir.

Böylece emperyalistleşen ülkeler bir yandan dünyada yeni alanlar, zenginlikler elde ettiler, bir yandan artık-nüfus ihraç ettiler. Artık-nüfus ihracı bir darboğazı, o gün için çözmekti. (Hitler, 6 milyon Yahudi'yi keserek bu darboğazı oldukça uzun erimli çözmüştür!) Kapitalizm sürekli artık-nüfus üretir. Aktif ordusuyla yedek ordusuyla koca işçi sınıfının varlığı önlenemez bir olgudur. Bu nedenle asıl olarak yapılması gereken, elde edilen zenginliklerden, süper kârlardan dağıtılan kırıntılarla ayrıcalıklı bir işçi kesimi yaratıp, işçi sınıfını bölüp yönetmekti.

Nitekim, finans kapital kendi parazit örgütlenme biçimini, ücretli emeğin örgütlenmesine de yansıtır, ücretli emeği kırıntılarla satın aldığı işçi aristokrasisinin "önderliği"nde örgütler. "Emperyalizmin, işçiler arasında da ayrıcalıklı kesimler yaratma... eğilimi vardır." (Lenin, *agy*, c.22, s.283) Bu "önderler" kanalıyla işçi sınıfına emperyalist ideoloji sızdırılır. İşçi sınfının, iş ve yaşam koşullarının iyileşmesi yönündeki istemleri, "bizim emperyalizmin başarıları"yla, yani finans kapitalin tüm dünyadan topladığı parazit kârlarıyla bağlanmaya çalışılır. Bu nedenledir ki Lenin, parazitizmin damgasının ülkenin tümüne vurulduğunu söylüyor.

Emeğin böyle, işçi aristokrasisinin "önderliği"nde örgütlenmesi sonucunda, işçi sınıfının kendi önderliğiyle, emeğin örgütlenişindeki hiyerarşinin tepesi, artık, endüstri kapitalizminde olduğu gibi üst üste düşmez. Tam tersine, bu ikisi arasında mücadele, işçi sınıfının burjuvaziye karşı mücadelesinin ayrılmaz parçası olmuştur.

İşçi aristokrasisi temelindedir ki, " 'burjuva işçi partisi' tüm emperyalist ülkelerde kaçınılmaz ve tipiktir..."

"Engels, *eski* sendikaların — ayrıcalıklı azınlığın — 'burjuva işçi partisi' ve '*en alttaki* yığın', gerçek çoğunluk arasında bir ayrım yapar ve 'burjuva saygıdeğerliği' mikrobunu *kapamamış* çoğunluğa seslenir. Marksist taktiklerin özü budur!" (Lenin, *agy*, c.23, s.116 ve 120)

Öte yandan işçileşme sürecinde, işçi sınıfına yeni katılan kesimlerin kendilerini işçi-üstü sanmalarının nesnel temeli, konut, eğitim vb. çeşitli siyasetlerle bilinçli olarak beslenir, uzatılır. Bu yeni kesimler, olanaklar ölçüsünde işçi aristokrasisi içinde tutulur.

Bütün bunlar, ücretli emeğin örgütlenmesinde finans kapitalin getirdiği "yenilik" temelinde, bir kesim işçinin nasıl burjuvaziden yana tavır aldığını vb. gösteriyor. Ama konumuz açısından o hain kesimin de işçi olduğunu vurgulamak gereklidir. Nitekim "*işçi* aristokrasisi", "burjuva *işçi* partisi" vb. diyoruz. Kapitalizm geliştikçe işçi sınıfı kaçınılmaz olarak dev boyutlara ulaştığı içindir ki emperyalizm böyle yollara başvurmuştur.

(Devam edecek)

Devrimcilerin hapiste yükselttikleri istemleri kamuoyuna maledelim.

ALNI KIZIL YILDIZLI BAŞ SECDEYE VARMAZ!

İşçinin Sesi Yayın Kurulu

Türkiye cezaevlerinde yoğun baskılar sürüyor. Buna karşılık devrimci tutukluların şanlı, onurlu başkaldırıları kararlı bir şekilde devam ediyor.

Mersin E Tipi ve Diyarbakır Özel Askeri Cezaevleri'nde hükümlü ve tutukluların başlattığı açlık grevleri sürüyor.

Mersin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde devrimciler, başka cezaevlerine nakillerinin yapılmasını, cezaevi yönetiminin baskısını, bazı gazete ve kitapların cezaevine sokulmamasını protesto ederek açlık grevine başladılar.

Devrimci tutukluların ifadesini alan Cumhuriyet Savcısı Ferzan Çitici, "ideolojik grev yapanlar keyfi tutum içerisinde. Bunlar istedikleri kişilerle görüş yapmak ve istedikleri yayınların cezaevinde serbest bırakılmasını istiyorlar" diyor. Böylece yürütülen kavganın siyasi bir kavga olduğunu kabul ediyor.

Çanakkale cezaevinde de, 12 Eylül darbesini sloganlar atarak protesto eden devrimciler, daha sonra mahkemeye çağrıldı. Mahkemeye kimse tek tip elbise giyerek gitmedi. Tutuklu devrimciler, hastaneye giderken de tek tip elbise giymediler.

Bunun üzerine idare önce mektup cezası verdi. Daha sonra hücre cezasına bir yıl ek ceza ekleme kararı aldı. Ayrıca postadan gelen sivil elbiselerin, görüşlerde dışarıdan yiyeceklerin alımını yasakladı. Bunun üzerine tutuklular dört günlük açlık grevine gittiler.

Faşizmin en basınçlı döneminde bile teslim olmayan, ser verip sır vermeyen devrimciler, tüm baskılara karşı savaşımlarını sürdürüyorlar.

Böyle şanlı bir mücadele sürdüren devrimcilerin bugün cezaevinde en temel sorunlarıyla ilgili olarak yükselttikleri istemler şunlardır:

1) Yasaklar ve baskılar kaldırılmalıdır.

a. Hastane ve mahkemeye sivil elbiseyle gidilmeli, tek tip elbise uygulaması kaldırılmalıdır.

b. Tutukluların yazdığı tüm dilekçeler hiçbir engelle karşılaşmadan işleme sokulmalıdır.

c. Piyasada satılan tüm kitap ve dergiler hiçbir kısıtlama yapılmadan cezaevine sokulmalıdır.

d. Özel Tip cezaevleriyle yazışma engeli kaldırılmalıdır.

2) Beslenme sorunu çözülmelidir.

a. 325 TL olan iaşe parası artırılmalıdır.

b. Cezaevinde çıkan yemekler besleyici, yeterli ve temiz olmalıdır. Tutukluların yiyeceklerin organize edilmesinde denetleme hakkı olmalıdır.

c. Ailelerin getirdiği yiyecekler alınmalı ve içeriye ocak verilmelidir.

d. Kantinde yiyecek satımı engellenmemeli ve satışlar piyasa fiyatından yapılmalıdır.

3) Sağlık sorunu çözülmelidir.

a. Tek tip elbise uygulaması bahane edilerek, hastane sevkleri engellenmemeli ve hastanede tutuklulara insanca davranılmalıdır.

b. Tutukluların ilaç masrafları ücretsiz karşılanmalıdır.

c. İdarenin şehirden getirdiği içme suyu çoğaltılmalıdır.

4) Görüş saatleri artırılmalı, açık görüşler engellenmemelidir. Görüşler işkence unsuru olmaktan çıkarılmalıdır.

Bu istemler çerçevesinde yürütülen kararlı savaşım can alıcı önem taşımaktadır.

Cezaevlerinde bastırılamayan başkaldırı devrimci özverinin en güzel örneği, güzel devrimci geleceğin müjdecisidir. Yoldaşlarımızın, devrimci mahpusların içeride sürdürdükleri özverili ve onurlu kavgayı dışarıda yükseltelim. Hapisteki devrimcilerle dayanışmayı kamuoyuna maledelim.

Türkiye hareketlenirken gözümüzü işçiye diktik, coşkuyla çalışıyoruz.

Kavganın başını ç km ye hazırlanıy ruz

Sevgili yoldaşlar
Yazmaya uzun süredir ara verdik. Uzun uzun gerekçelerden söz etmek yerine hemen konuya girmek istiyorum.

Neyi nasıl anlatsam konuya nereden girsem diye düşünüyorum. Türkiye o kadar hareketlendi ki, örgütümüz öylesine canlandı ki ve gelişmeler öylesine hızlı gelişiyor ki sanırım yakında sizlere herbirşeyi yazabilmek iyice güç olacak.

Geçenlerde bir işçi yoldaşı fabrikasında ziyarete gittik. Fabrika şehirden bayağı uzak, iki araba değiştirip yarım saat de köy yolundan yürüyerek varılacak bir yerdeydi. Yoldaşımla öğlenin kızgınlığında yola çıktık. Sabahtan buluşmuş, diğer işlerimizi tamamlamış, yorulmuştuk. Yeni yeni işlere koşturmak yeni işler yapmak sanki adamı daha da işe itiyor, çalışma hırsını daha da biliyor. Yapan biliyor, içinde duyuyor, coşuyor.

O günün yorgunluğuna daha da yorgunluk katacaktık. Düşündük taşındık, köy arabasına bindik.

Köy arabası kalkana kadar uzun bir süre beklemek zorunda kaldık. Ama bu arada arabaya binen köylülerin sohbetlerini ve psikolojik yapılarını gözlemledik. O kadar dağınık ve disiplinsiz bir kesim ki, işçinin, işçi sınıfının yapısının ve disiplininin farkını bize bir daha gösterdi.

Yarım saatlik araba yolculuğundan sonra yayan gitmemiz gereken köy yolundan indik. Ben daha önce de gitmiş olduğumdan yabancılık çekmedik. Köy yolunun güzelliğinde yürüyüp fabrikanın önüne vardık. Bizi karşılayan işçi yoldaşımızla fabrikanın kapısında kucaklaşıp öpüştük. Yoldaş bizi gördüğünde o şanlı işçi tulumu ve iş elbisesinin içinde bir güneş gibi parladı ve bizi de aydınlattı. Coşkusu heyecanı, psikolojisi ile bize güç kattı. Yoldaşımızla işlerimizi çözüp bağladıktan sonra vedalaştık. Tekrar yola koyulduk.

Yolda bir meyve fabrikasının bahçesinde, havuz başında oturmuş meyve yıkayan 15'inde, 16'sında, 17'sinde işçi kızların dolu dolu gülüşleri ve tatlı sesleri içinden yürüdük. Hele hele birisinin söylediği o buram buram isyan kokan türküyü dinledikçe yol bitsin hiç istemedik. İşçinin türküsü de bir başka oluyor. Kanımıza kan, gücümüze güç katıyor. Melodisi hâlâ dudaklarımızda. Adana yöresinin galiba. Bir eşkiya türküsü olsa gerek.

Kozanoğlu Kozanoğlu
Kanı dizleyi dizleyi
Yaraların göz göz oldu
Cerrah gözleyi gözleyi.

Bu işçi sınıfının partisi için söylediği türkü sanki. İşçi sınıfımızın yaraları göz göz olmadan, partisi onun içine girecek ve onun iktidarını kuracak.

O gün öylesine güzeldi ki bayağı coşmuş, duygulanmıştık. Yolda topladığımız bir demet çiçeği de evdeki bayan yoldaşımıza getirdik.

Çok değil yoldaşlar az kaldı. Fabrikadan işçi sempatizanların gümbür gümbür isyan türküleri yükseliyor. Fabrikalardan makinenin sesinden önce işçilerin kavga türküleri çıkıyor. *İşçinin Sesi* militanları işçi tulumunu giydi. Yaklaşan kavganın başını çekmeye hazırlanıyor.

Seyit Baran, Ege

DAĞARCIĞIMDAN

Gece oluyor vuruyorum kafamı yastığa
kafamda "sen" varsın
kavgasıyla, sevdasıyla karşımdasın
Boğuşuyorum sabaha kadar
sonuç yok!
Kalkıyorum kan ter içinde yataktan
Sabah güneşi vurmuş mapushane duvarına
voltadayım duvar dibinde
Benimle gider gelir gölgen
aklımda "sen"
'Güzel bir bahar günü
şarıl şarıl akan bir dere
yemyeşil çimen
koşuyoruz güneşe doğru yorulasıya'
Kitabımın başındayım karşımda yine "sen"
Okuyorum hem de dalmışım seninle sohbetlere
Güzel ve anlamlı şeylerin sohbetleri
Geleceği planlıyoruz, olması gerekenleri
ve yarım kalanları...
Pulu zarfa yapışmış
adresi de yazılmış
Gideceği yer belli zarfın
yani mektubun yazılıyor yine
Kapışıyorum kendimle ve seninle
dökülüyor mısralar, mırıldanıyor ağız
Anlaşılan yine "sen" ve hasret var
DAĞARCIĞIMDA

4 Nisan 1987, ... Cezaevi

Komünist partisi sınıfın öncü partisidir. İsyan partisidir.

İsyan partisi güvenliğini unutmadan saldırır

Canım yoldaşlarım,
İçinde bulunduğumuz bu dönemde biz bir coşkunun, selin içindeyiz. Kalbimiz dursa sevinçten, coşkudan olacak. Merkez Komitesi Nisan 1987 Plenumu ana kararlarında da var. "Kadroyu işçileştirme ve işçi üye kazanma yoluyla sınıfın içinde derinleşme."

Partimiz işçi sınıfının içine girdikçe derinleşiyor. Derinleştikçe temelimiz daha sağlamlaşıyor. İşçi sınıfı kollarını açıp kucaklıyor ve her türlü saldırıya karşı partisini koruyor.

Komünist partisi sınıfın öncü savaş partisidir. İsyan partisidir. Var olan düzeni yerle bir etmek onun tarihsel misyonudur. Bu kavgada var olan düzenin kurumlarına, devletine, polisine hiçbir güveni olmadığı gibi, bunlara karşı kendisini korumayı bir an dahi olsun gündeminden kaldırmaz.

Komünist partisi yığınlar içine girdikçe saldırılara karşı korunmak da o denli kolaylaşır. Sınıfın içerisine girip derinleşmeyen, siyasal polise karşı kendini korumayan, bu bilinci yaratmayan parti, açıktır ki devrim yapamaz.

Siyasal polise karşı partiyi korumak soyut birşey değildir. Menşevikler bunu SHP'nin içine gömülmek, DYP'nin kuyruğuna takılmak olarak anlar. Diğer sollar beş kadrosuna bir ev tutup onları aylarca dışarı çıkartmayıp bunu polisten korunmak olarak anlar.

Komünistler ise bunu çok daha farklı anlar. Yaşamda gösteriyoruz. Şunu iyi biliyoruz ki savaşta savunmada olan ve hele hele sürekli savunmada olan kanat baştan savaşı kaybetmiştir. Biz bu bilinçle siyasal polisin eşkiyalıklarına karşı kararlı savaşım veriyoruz.

Bölgemizde partimizin canlanması ve birçok yığınsal eylemde başı çekmesi siyasal polisin dikkatini yeniden üzerimize dikmesine neden oldu. Ancak yaptığı tüm girişimler şimdilik sonuçsuz kaldı, avuçlarını yaladılar. Gerçekleştirmek istedikleri oyunlarını geri püskürttük.

Sürekli ve sağlıklı ilişkilerimiz, demokratik kamuoyunu harekete geçirmedeki başarımız temelinde partimize ve sempatizanlarımıza önemli deneyimler kazandırıyoruz. Örgütlenme anlayışından siyasal polisle mücadeleye, pratik tutumlardan demokrasi anlayışına kadar, en geniş anlamıyla ideolojimizle büyüyen gelişen örgütlenmemizle *İşçinin Sesi* yepyeni bir ekol getiriyor.

S. Baran, Ege

İşsizlik sigortası Türkiye'd d vrimci bir hed ftir

İşsizlik sigortası burjuvazinin "lütfu" ya da "yardımseverliği" değildir. Kârlı ise uygulanır. Türkiye'de burjuvazi için kârlı bir yatırım alanı değildir.

Candan Selek

Bugün Türkiye'nin önündeki en önemli sorunlardan biri işsizliktir. Ancak gerçek işsiz rakamlarına ulaşmak oldukça güçtür. Birçok konuda olduğu gibi bu konuda da kavram kargaşası vardır. İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuran kayıtlı işsiz sayısı 1 milyon 126 bin 199 kişidir. Devlet İstatistik Enstitüsü iş aramayanları işsiz kabul etmiyor, yalnız işi olmayanları ve çalışmaya hazır olanları işsiz sayıyor. DİE'ye göre sadece 901 bin kişi işsizdir. Devlet Planlama Teşkilatı ise 3 milyon 87 bin işsiz var diyor. Gerçek işsiz sayısının ise 5 milyondan fazla olduğu tahmin ediliyor.

Çalışan nüfusun %20'sinden fazlasını oluşturan böylesine büyük bir işsiz kitlesi akıl almaz koşullar altında yaşamını sürdürmektedir. İşsizlik sigortası gibi bir "lüks"ü(!) yoktur.

1980 öncesinde sadece işten çıkan işçiye yönelik, çeşitli sınırlama ve kısıtlamalar içinde de olsa kıdem tazminatı önemli bir işlev görüyordu. Ancak 24 Ocak Kararları doğrultusunda bu hak da işçilerin elinden alınmaya çalışılarak, kıdem tazminatı fonu piyasaya sürülmeye çalışıldı. Şimdi ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu, kıdem tazminatını devletin gözetim ve denetimi altında bir *özel* sigortalar konusu haline getirmeyi düşünüyor. Taşçıoğlu düşündüğü bu sistem hakkında şöyle diyor:

"Acaba bunu bir sigortalar mevzuu haline getiremez miyiz? Yani SSK değil, sigorta şirketlerine, Batının birçok yerinde olduğu gibi, al primini, ayır paranı, yap bu işi. Devletin denetimi ve gözetimi altında." (*Cumhuriyet*, 2 Nisan 1987)

Niyetleri çok açık değil mi? Kâr güdüsü bacayı sarmış. "Sosyal" hizmet kapsamına giren diğer alanlarda da uygulamaya başlandığı gibi bu konuda da devleti bir şirket gibi kullanma çabasındalar. Bu konuda daha önce şöyle demiştik:

" 'Sosyal devlet'in hangi hizmeti olursa olsun, şu ya da bu yoldan sosyal sermayeye bir kâr kapısıdır. Konut hizmeti inşaat sektörünü besler. Sağlık hizmeti ilaç tekellerine vb. garantili pazardır. Eğitim 'işgücü yatırımı'dır. Sosyal güvenlik ise çoğu zaman kârlı bir sigortacılık alanı ve sermaye havuzudur. Herbirinin daha dolaylı, dolaysız birçok kârı vardır." (*İşçinin Sesi*, Çek-Al, sayı:323)

Kapitalizm ve işsizlik

Kapitalizm var olduğu sürece işsizlik de olacaktır. İşsizlik kapitalizmin ayrılmaz bir parçasıdır, kapitalizm onsuz yaşayamaz. Marks *Kapital*'de bunu çok güzel anlatmış:

"... Daha fazla sayıda emekçiyi emmek ya da hatta... halihazırda işlev görenleri çalışıyor tutmak için gereksinim duyulan yalnızca, toplam sermayenin daha hızlı birikimi ... değildir... Gerçekte kapitalist birikimin kendisi... göreceli olarak işsiz bırakılmış bir emekçi nüfus üretir. Yani, sermayenin kendi genişlemesinin ortalama gereksinimleri için yeterli olandan daha büyük boyutta bir nüfus ve dolayısıyla bir artık-nüfus üretir.

"(...)

"... Dolayısıyla emekçi nüfus, kendi ürettiği sermaye birikimiyle birlikte, kendisini göreceli olarak gereksiz kılan araçları da üretir, göreceli bir artık-nüfusa dönüşür. Ve o bunu her zaman artan ölçüde yapar. Bu, kapitalist üretim biçimine özgü bir nüfus yasasıdır. Gerçekte her özgül tarihsel üretim biçiminin, yalnızca kendi sınırları içinde, tarihsel olarak geçerli olan özgül nüfus yasaları vardır. Soyut bir nüfus yasası ancak bitkiler ve hayvanlar için, o da ancak insanlar onlara karışmadıkları ölçüde, vardır.

"Ama eğer artık emekçi nüfus, birikimin ya da, kapitalist bir temelde zenginliğin gelişmesinin zorunlu bir sonucuysa, bu artık-nüfus, aynı zamanda kapitalist birikimin kaldıracı, kapitalist üretim biçiminin bir varoluş koşulu olur. Sanki sermaye kendi cebinden onu beslemişcesine, oldukça mutlak olarak sermayeye ait olan, atılabilir bir endüstri yedek ordusu oluşturur. Efektif nüfus artışının sınırlarından bağımsız olarak, sermayenin kendi genişlemesinin değişen gereksinimleri için her zaman sömürülmeye hazır bir yığın insan malzemesi yaratır." (Marks, *Kapital*, İng. basım, c.1, s.590-592)

Marks işsizler yığınının çalışan işçiler üzerindeki etkisini de şöyle anlatıyor:

"İşçi sınıfının çalışan kesiminin aşırı çalışması, yedeklerin saflarını kabartır. Öte yandan, yedeklerin kendi rekabetiyle çalışan kesime yaptığı basınç ne kadar büyükse bu çalışanları aşırı çalışmaya ve sermayenin dikte ettiklerine boyun eğmeye o kadar çok zorlar. İşçi sınıfının bir kesiminin aşırı çalışmasıyla öteki kesiminin zorunlu işsiz-güçsüzlüğe mahkum edilmesi ve bunun tersi, hem bireysel kapitalistleri zenginleştirmenin aracı olur, hem de aynı zamanda, endüstri yedek ordusunun, toplumsal birikiminin ilerlemesine denk düşen bir ölçekte üretilmesini hızlandırır.

"(...)

"Endüstri yedek ordusu, durgunluk ve ortalama refah dönemlerinde aktif emek ordusunun üzerine çöker, fazla üretim ve ani patlama dönemlerinde ise iddialı değildir. Böylece, görece artık-nüfus, emek arz ve talebi yasasının, etrafında döndüğü eksendir. Yasanın işlediği alanı, sömürü faaliyetine ve sermayenin egemenliğine tamamen uygun bir çerçeveye sınırlar." (Marks, *agy*, c.1, s.595, 596, 598)

İşsizliğin kapitalizm altında nasıl kaçınılmaz olduğunu ve işçi sınıfının yaşam koşullarını belirlemede ne kadar etkili olduğunu gördükten sonra, işsizlik sigortası hangi koşullarda oluşmuş, burjuvazi bu "lüksü" nasıl sağlayabilmiş bir de ona bakalım.

İşsizlik sigortasının işleyişi

Bilindiği gibi kapitalizmin temel yasası kârdır. Kârlı olmadığı ya da sistemin tehdit altında olmadığı durumlarda kapitalizmin işçilere karşı ne bir "lütuf", ne de bir "iyilikseverlik," "yardımseverlik" güdüsü yoktur. Zaten işçilerin böyle bir istekleri de yoktur.

Kapitalizm işsizlik sigortasının aslında kendi sistemi için kârlı bir alan olduğunu görüyor. Ancak bu alanı kârlı olarak kullanabilmesi için emperyalist olması gerekiyor. Emperyalist kârlardan sağladığı olanaklarla işçi sınıfına göreceli olarak verdiği yüksek ücretten topladığı primleri işsizlere işsizlik sigortası olarak dağıtıyor. Bazı durumlarda üzerine kendisinin de para eklemesi gerekiyor ki böyle durumlar için İngiltere güzel bir örnek oluşturuyor. İngiltere'de burjuvazi, işsizlik sigortası henüz emperyalizm için tam kârlı bir alan değilken, ama devrimci başkaldırı korkusundan dolayı emperyalist kârlara dayanarak işsizlik sigortası vermek zorunda kalmış.

"Uzun erimli 'sigorta' yardımı pahalıydı. Toplumsal harcamaların kısması ve toplumsal siyasetin diğer alanlarında kesintiler yapması yolundaki çağrılara rağmen, hükümet, işsizlik ve yoksulluğun İngiltere'de, savaş sonrasında Avrupa'yı sarsan türden devrimci ayaklanmalara yönelteceğinden korkarak çok cömert davrandı. Gerçekçi veya değil, 1920 ve 1921 grev dalgaları ve 1921'de komünist Wal Hannington'un kurduğu Ulusal İşsizler Hareketi (NUWM) Bu korkuları körükledi." (Pat Thane, *Refah Devletinin Temelleri*, Longman Yayınları, İng. basım, Londra-New York 1986, s.173)

Görüldüğü gibi emperyalizm İngiltere'de işsizlik sigortasını vermeye, devrim korkusuyla, devletin kendi cebinden de katkı yapmasını gerektirecek şekilde başlıyor. Ancak emperyalist devletler daha sonraları, özellikle II.Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da yaşanan ekonomik ilerleme sayesinde, işsizlik sigortasını kendi kârına kâr eklemek için kullanmaya başlıyor.

Parayı çalışan işçiden topluyor. İşçiden topladığı parayı kendi amaçları doğrultusunda işletip, işlettiği paranın da bir bölümünü işsizlik sigortası olarak dağıtıyor. Böylece hem çalışan işçinin cebinden topluma "hizmet" sunmuş ve sosyal patlamaların önüne set çekmiş, hem de kendisi kâr etmiş oluyor.

Ancak, 1970'lerde emperyalist ülkelerde sorunlar başgösterdi. İşsizlik artarken, genel gelir düzeyinde gerilemeler oldu. Kârlılıkta tıkanıklık olduğu için işsizlik sigortası oyunu bozulmaya başladı. Son yıllarda özellikle bazı emperyalist ülkelerde gözlenen eğilimler bu oyunun daha da çok bozulacağına işaret ediyor.

Şöyle ki nüfus az da olsa artmaya devam ettiği halde, teknolojinin ve emek verimliliğinin artmasıyla iktisaden faal nüfusta ve ücretlilerin sayısında mutlak azalma oluyor. Örneğin İngiltere'de 1960'ların sonundan beri bu olgu izlenmektedir.

Marks bu olguyu yıllar önce görmüş:

"... Ücretli işçilerin sayısının, göreceli azalmasına rağmen mutlak olarak artması, kapitalist üretim biçiminin bir gerekliliğidir. ... Üretici güçlerin, emekçilerin mutlak sayısını azaltacak, yani tüm ulusun toplam üretimini daha kısa bir zaman diliminde gerçekleştirmesini sağlayacak gelişmesi, devrime neden olurdu. Çünkü nüfusun büyük bir bölümünü koşuşturmanın dışına çıkartırdı." (Marks, *agy*, c.3, s.263)

Marks'ın devrime neden olurdu dediği şey bugün bazı emperyalist ülkelerde bir eğilim olarak uç vermeye başladı. Bu durumda, işsizler ordusu, nüfusun büyük olasılıkla giderek çok daha büyük bir bölümünü oluşturacaktır. Ve işsizlik sigortası oyunu iyice kârsızlaşacak, "kaldırılması güç" bir zarar kapısı olacaktır.

İşsizlik sigortası verebilmek için emperyalistleşmek gerek

Türkiye'ye dönersek, bugün Türkiye'de işsizlik korkunç boyutlardadır. Çalışanların ücretleri çok düşüktür, prim ödemeye yetmez. Prim ödeseler, toplanan primler, bu kadar çok sayıda işsize sigorta ödemeye yetmez. Başka bir deyişle Türkiye'de işsizlik sigortası, kârlı bir alan değildir.

Nitekim Taşçıoğlu, "işsizlik sigortası için umutlanmayın" diyor. İşsizlik sigortasının ancak iktisaden kalkınmış ülkelerin ödeyebileceği bir "lüks" olduğunu söyleyerek, "ne devlet ne de sigorta olarak bunun altından kalkabiliriz, kaynak bulmak lazım" diyor.

Burjuvazi çıkmazını çok iyi biliyor. Ancak tek çözüm olan emperyalistleşerek sorunları çözmenin olanağına sahip değildir. Yürükoğlu yoldaşımız bu zorluğu şöyle anlatıyor:

"...Ne sermaye birikimi endüstrinin ölçekleri ve teknolojik düzey gibi iç engellerde, ne de dünya ekonomisinin bugün yaşadığı bunalımın yarattığı dış engellerde, ülkenin karşı karşıya olduğu sorunları hafifletici yönde bir yakın olasılık yoktur. Türkiye'nin emperyalistleşmesi son derece zordur. Ne var ki, bundan önceki aşamalardan farklı olarak bugün Türkiye burjuvazisi için emperyalistleşmeden sorunları çözmenin olanağı da yoktur.

"(...)

"İşsizlik aynı şekilde ülkenin en yakıcı sorunlarından biridir. İleri kapitalist ülkelerin de içinde bulundukları durum nedeniyle Avrupa'ya işçi gönderme durmuş, hatta gidenlerin geri gönderilmesi gündeme gelmiştir. Ayrıca, nüfus artışı nedeniyle her yıl 1 milyon kişi daha iş pazarına katılmaktadır. Bugünkü işsizler bir yana her yıl işgücüne katılan bu 1 milyonu ne endüstri, ne hizmet sektörü emebilir." (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi*, Çek-Al, sayı:330)

Görüldüğü gibi işsizlik sorunu ve işsizlik sigortası burjuvazinin önünde heyula gibi duruyor. İşçi sınıfımız yardım, lütuf istemiyor. En temel *hakkı* olan işsizlik sigortası istemini, burjuvazinin veremeyeceğini bile bile yükseltiyor. Böylece Türkiye kapitalizminin nefessizliğini sergileyerek, sorunun ancak devrimle çözülebileceğini tüm emekçi yığınlara duyuracaktır.

ANAHTAR

Karl Marks'ın I. Enternasyonal'in geçici genel konseyinin delegeleri için hazırladığı bir yazıdan seçtiğimiz bu anahtarı, Marks-Engels, Toplu Yapıtlar *(İng. basım) c.2, s.82-83'ten aldık.*

Sendikaların gör vl ri

a. Sendikaların geçmişleri

İşçinin satacak yalnızca işgücü varken, sermaye yoğunlaşmış toplumsal güçtür. Bu nedenle, sermaye ve emek arasındaki *sözleşme*, hiçbir zaman, maddi yaşam ve emek araçlarının mülkiyetini bir yana, yaşamsal önem taşıyan üretici enerjiyi bir yana koyan bir toplum anlamında bile olsa, adil koşullarda gerçekleştirilemez. İşçilerin tek toplumsal gücü, onların sayısıdır. Bununla birlikte, sayısal güç, bölünmüşlük yüzünden kırılır. İşçilerin bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı onların *birbirleriyle kaçınılmaz rekabeti* tarafından yaratılır ve sürdürülür.

Sendikalar aslında, kendilerini hiç değilse saf kölelik koşullarının üstüne çıkarabilecek sözleşme koşullarını elde edebilmek için, bu rekabeti kaldırmak veya en azından kontrol altına almak üzere işçilerin *kendiliğinden* girişimleriyle ortaya çıktılar. Dolayısıyla, sendikaların acil hedefi, günlük ihtiyaçlarıyla, sermayenin dur durak bilmeyen saldırılarını engellemeye yönelik uzlaşmalarla yani tek kelimeyle, ücret ve çalışma süresi sorunlarıyla sınırlıydı. Sendikaların bu faaliyeti, yalnızca meşru değil, aynı zamanda gereklidir. Mevcut üretim sistemi sürdükçe de onsuz yapılamaz. Üstelik, tam tersine, sendikaların kurulması ve birbiriyle birleştirilmesi bütün ülkelerde yaygınlaştırılmalıdır. Öte yandan, sendikalar, kendileri bilincinde olmadan, ortaçağ belediye ve loncalarının ve komünlerinin orta sınıfa yaptığı gibi, işçi sınıfının *örgüt merkezlerini* meydana getiriyorlardı. Eğer sendikalar, sermaye ve emek arasındaki gerilla çarpışmaları için gerekliyseler, *ücretli emek ve sermaye sisteminin ta kendisini azletmek* için örgütlenmiş kuruluşlar olarak daha da fazla önemlidirler.

b. Sendikaların bugünleri

Sermayeye karşı yerel ve acil savaşıma haddinden fazla yönelmiş olan sendikalar, kendilerinin ücretli kölelik sistemine karşı sahip olduğu eylem gücünü henüz bütünüyle kavramış değiller. Bu nedenle, genel toplumsal ve politik hareketlerden, gereksiz yere uzak durdular. Yine de, örneğin İngiltere'deki son politik harekete katılmalarından, Birleşik Devletler'deki işlevlerine daha yakından bakılmasından, ve sendika delegelerinin Sheffield'deki son büyük konferansta kabul ettikleri şu karardan görüldüğü kadarıyla, son zamanlarda kendi büyük tarihsel misyonlarının bir ölçüde farkına varmış görünüyorlar:

> "Bu konferans Enternasyonal Birliğin bütün ülkelerin işçilerini bir tek kardeşlik bağıyla birleştirme yolundaki çabalarını takdirle karşılayarak, bütün emekçi topluluğunun ilerleme ve esenliği için zorunlu olduğuna inandığı bu kuruluşa üye olmayı, burada temsil edilen çeşitli örgütlere, ciddi olarak tavsiye eder."

c.Sendikaların gelecekleri

İlk ortaya çıkış amaçları bir yana, sendikalar, şimdi işçi sınıfının *tam kurtuluşunun* genel çıkarı için sınıfın örgütlenme merkezleri olarak bilinçli davranmasını öğrenmek zorundadırlar. Onlar, bu doğrultuda eğilim gösteren her toplumsal ve siyasal harekete yardım etmelidirler. Kendilerini bütün işçi sınıfının savunucuları ve temsilcileri olarak görüp ona göre davranırken, örgütlenmemiş insanları kendi saflarına kazanmamazlık edemezler. Onlar, istisnai koşulların güçsüz bıraktığı tarım işçileri gibi en kötü ücret alan işçilerin çıkarlarını dikkatle kollamalıdırlar. Onlar, çabalarının dar görüşlü ve bencil olmaktan uzak olduğuna, zulüm altındaki milyonların kurtuluşunu amaçladıklarına bütün dünyayı ikna etmek zorundadırlar.

Dünya işçi sınıfının savaşım birliği her geçen gün daha acillik kazanıyor.

Komünist enternasyonal dünya işçi hareketinin en yüksek ürünüdür

Yavuz Savaşçı

Komünist Enternasyonal'in (Komintern) Üçüncü Kongresi Temmuz 1921'de yapıldı. Aradan 66 yıl geçti. Biz yazımızda, 66. yıldönümünde Kongre'nin dünya komünist hareketine yaptığı katkı ve bugün de komünist hareketin merkezi bir örgütlenmeye duyduğu gereksinim üzerinde duracağız.

Üçüncü Kongre

Üçüncü Kongre, kapitalist ülkelerde devrimci dalganın geriye çekildiği, kapitalizmin yeniden saldırıya geçtiği bir ortamda toplandı. Taktik ve örgütsel konularda yeni fikirler getirdi, dönemin görevlerini saptadı.

İşçi sınıfı hareketi geriliyordu ama işçiler hâlâ grevlere eylemlere çıkıyorlardı. Burjuvazi devrimci durumu tamamen bastıramamıştı. Üçüncü Kongre, savunmaya geçen işçi sınıfı hareketini yeniden örgütlemek, birleştirmek, genişletmek ve keskinleştirmek görevlerini komünist partilerinin önüne koydu. Bu görevi başarmak için de "yığınları kazanmak" belgisini yükseltti.

Komünist Enternasyonal

Komünist Enternasyonal, İkinci Enternasyonal'in birinci emperyalist savaşla birlikte tamamen reformizme ve sosyal emperyalizme batmasının ardından Lenin'in öncülüğünde kuruldu. Komünist Enternasyonal'e İkinci Enternasyonal'in sosyal şövenizme batmamış öğeleri, devrimden yana komünist partileri ve işçi partileri katıldı. Ancak bu partiler arasında tam bir ideolojik birlik yoktu.

Komünist Enternasyonal özellikle Lenin döneminde dünya komünist ve işçi hareketine büyük teorik ve pratik katkılar yaptı. Bu dönemde komünist partileri tek merkezden ideolojik ve pratik konularda etkin olarak eğitildi ve yönlendirildi. Komünist güçler en verimli şekilde kullanıldı. Avrupa ve Amerika dışında Asya ve Afrika'da komünizm hızla yayıldı yeni komünist partileri kuruldu. Bu dönem komünizmin hızla yaygınlaştığı yıllar oldu.

Lenin katıldığı dört kongrede (özellikle Birinci, İkinci ve Üçüncü Kongre'lerde) ideolojik ve örgütsel konularda hazırladığı raporlar ve karar tasarıları ile yanlış görüşlere aktif mücadele etti. Hastalığı nedeniyle Dördüncü Kongre'de ancak "Rus Devriminin Beş Yılı ve Dünya Devriminin Perspektifleri" raporunu sunabildi.

Üç yıl içinde yapılan üç kongre Komünist Enternasyonal'in programını, örgütlenme biçimini ve taktiklerini belirledi. 1922'de yapılan Dördüncü Kongre'de Lenin dünya devriminin başarısının komünist partilerinin örgütlenme düzeyine bağlı olduğunu vurguladı. 1924'de toplanan Beşinci Kongre ve 1928 yılında yapılan Altıncı Kongre'nin ardından 1935 yılında yapılan Yedinci Kongre Komünist Enternasyonal'in son kongresi oldu.

Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi'nden

Komünist Enternasyonal neden dağıldı?

Lenin'in ölümünün ardından Komünist Enternasyonal içindeki ortacılık güçlendi. Üçüncü Kongre'nin onayladığı birleşik işçi cephesinin içi boşaltıldı. Lenin'in daha fazla işçi yığınını cepheye çekebilmek için taktik olarak İkinci ve İki-buçukuncu Enternasyonallere eylem çağrısı yapılabilir fikri çarpıtıldı. Yedinci Kongre'de sosyal demokratların karşı devrimci olmadıkları ve sol sosyal demokratların cephede yerlerinin olduğu kabul edildi. Komünist Enternasyonal'de ortacılık ikinci emperyalist paylaşım savaşı sırasında daha da güçlendi, enternasyonal iyice sağa kaydı.

Nihayet 15 Mayıs 1943'de Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin hazırladığı öneri komünist partilerince onaylandı ve Komünist Enternasyonal 10 Haziran 1943'de dağıtıldı.

Gösterilen gerekçeler çok acıdır: "Komünist partileri çok büyüdü, anti-faşist savaşımın somut sorunlarını anında çözebilmesi ve komünist partilerinin, ulusal çıkarları için verilen savaşımda oynadığı rolün artması, onlardan her zamankinden daha fazla bağımsızlık ve inisiyatif istiyordu. Partilerin çalışmalarını aktifleştirmenin önünde engel olan tek merkezden gelen liderlik biçimlerinin terkedilmesi gerekiyordu." (!) (SBKP MK Marksizm-Leninizm Enstitüsü, *Komünist Enternasyonal'in Kısa Tarihi*, İng. basım, Progress Publishers 1971, Moskova)

Komünist partilerin çoğunluğu Komünist Enternasyonal'in dağıtılmasının ideolojik birliği ve proletarya enternasyonalizmini zayıflatmayacağını vurgulamıştı. Ne var ki dünya komünist hareketinin bugün içinde bulunduğu durum bunun ne kadar yanlış olduğunu gösteriyor.

Yeni bir Komünist Enternasyonal'e ihtiyaç vardır

Komünist partileri artık minimum bir platformda bile biraraya gelemiyorlar. Komünist partilerin en son toplantısı 1969 yılında yapıldı.

Dünya komünist hareketi bir bütün olarak sağa kaydı. Resmi komünist partileri ulusal çıkarları savunmada epey adım attılar. Üçüncü Kongre'nin anti-parlamentocu İtalyan Komünist Partisi'nin, anarko-sendikacı İngiltere ve Fransa Komünist Partilerinin, "saldırı teorisi"nin sahibi Alman Komünist Partisi'nin bugünkü konumları tam tersinedir. Bir uçtan bir diğer uca savruldular. Süreç içinde ama giderek artan hızda reformistleştiler. Sosyalist ülkelerde komünist partileri sosyalizmden ciddi tavizler veriyorlar. Lenin'in önceden işaret ettiği gibi komünist hareket üzerine düşeni yapmadı, yapmadığı için de kendi zaferini engelliyor.

Komünist hareketin dağınıklığını ve sağa kayışını durdurmanın yolu yine merkezi bir komünist örgütlenmeden geçiyor.

Bugün dünya devrimi süreci daha da enternasyonalleşmiştir. Üretim dünya çapında toplumsallaşmıştır. İşçi sınıfının savaşımı da o oranda dünya çapında örgütlü olmak zorundadır.

Dolayısıyla dünya işçi sınıfının savaşım birliğinin sağlanması her geçen günle daha da önem kazanıyor. Bugün komünist partileri kendi ülkelerindeki proletaryayı kurtuluşa götürebilmek için de uluslararası düzeyde savaş vermek zorundadırlar.

Komünist enternasyonal nesnel bir ihtiyaçtır. Ancak bunun ortacı, reformist partiler eliyle olmayacağı açıktır. Reformist "komünist" partilerin yanında devrimci Marksizmi kılavuz edinmiş komünist partiler ve hareketler doğuyor ve gelişiyor.

İşte bugünkü Komünist Enternasyonal bu devrimci hareketler eliyle kurulma şansına sahiptir. Bu partiler ve hareketler Üçüncü Kongre'nin benimsediği bütün ülkelerin işçilerinin kapitalizme karşı birliğini kurabilir. Komünistler Lenin'in gösterdiği yoldan ilerleyebilir. Dünya devrimci süreci komünistlerden yana ilerliyor. Proletaryanın enternasyonalist bayrağı tekrar dalgalanacaktır. Üçüncü Kongre'nin başlattığı görevler sürdürülecektir.

GÜNEY KORE AYAKTA

Öğrenci ayaklanması bütün ülkeye yayılırken, genç işçiler de öğrenci hareketine destek veriyor

Güney Kore'de öğrencilerin gerici, baskıcı rejime karşı gösterileri yüzbinlerin katıldığı bir ayaklanmaya dönüştü. Genç işçilerin ve küçük burjuvazinin de desteğini alan öğrenciler rejimi ve düzeni tehdit ediyorlar. Devlet başkanı Chun Doo Hwan öğrencilerin ayaklanmasını bastırmak için önce bir yandan sıkıyönetim tehdidini ileri sürerken, bir yandan da ABD'nin baskısı ile liberal burjuvaziyle görüşmeler yaptı. Ancak 26 Haziran'da yapılan protestolara 1 milyonu aşkın insan eylemlere katıldı. Bunun üzerine hükümet pazarlığın karşılığı olarak liberallerin doğrudan devlet başkanı seçimleri dahil bazı isteklerini kabul etti. Liberallerin derdi, yalnızca kendilerine olanak tanıyacak bir "demokrasi"dir. Ama öğrenci hareketi, burjuvazinin sopa siyasetine de havuç siyasetine de meydan okumayı sürdürüyor.

Öğrenciler son bir yıl içinde gerici, baskıcı rejime karşı protestolarını giderek yükselttiler. En son ayaklanma dalgası, iktidar partisinin, görev süresi dolmakta olan şimdiki devlet başkanı Chun Doo Hwan'ın yerine onun adamı Roh Tae Woo'yu devlet başkanlığına aday seçmesi ile yükseldi.

İlk öğrenci protestoları başkent Seul'la sınırlıydı. Son ayaklanma ise ülkenin her yanına yayıldı. Seul'da protestolara bazı günler 50 binin üzerinde öğrenci katıldı. Binlerce öğrencinin polisle çatışması günlük bir olay oldu. Öğrenciler tam teçhizatlı polisin göz yaşartıcı gaz kullanmasına karşı taktikler geliştirdiler, polisle kıyasıya çarpıştılar. Bazı kereler polis ekiplerini köşeye sıkıştırıp, dövdüler, silahlarını elbiselerini ellerinden alıp yaktılar. Polisi gülünç durumlara soktular. Çatışmalarda bir öğrenci ve polis öldü, yüzlerce kişi yaralandı. Polis ayaklanmayı bastırmak için binlerce aktif öğrenciyi tutukladı.

Bugün Güney Kore, yarın Türkiye!

Genç işçiler harekete geçiyor

Ayaklanmanın belgileri "kahrolsun diktatörlük", "devrim", "demokrasi için savaş" ve "doğrudan seçimler" gibi belgilerdir. Öğrenci hareketi, ayrıca, hiçbir burjuva partinin güdümünü kabul etmiyor. Ama geniş yığınsal muhalefetin özlemlerini yansıtmadan da edemiyor.

Son öğrenci ayaklanması işçilerden ve küçük burjuvaziden, hatta bir ölçüye kadar liberallerden geniş destek gördü. Bu kesimler öğrencilerle birlikte yer yer eyleme katıldılar. Güney Kore'de azınlık kilisesi olan Katolik kilisesi de fırsat kaçırmadı, öğrencilere destek verdi. Rahip ve rahibeler, budistler bile sokağa döküldüler. Öğrencilerin dışındaki liberal kesimler eylemleri "barışçı"(!) eylem anlayışıyla sınırlamak istedilerse de, eylemlere asıl damgasını vuran *militan* eylem anlayışı oldu.

Öğrencilerin ayaklanmasının rejimden memnun olmayan geniş yığınları harekete geçirmesi, Chun Doo Hwan hükümetini ciddi olarak tehdit etti. (Öğrenci ayaklanmaları rejimi geçmişte de tehdit etmişti. Öğrenci ayaklanması 1960'da devlet başkanı Syngman Rhee'yi devirmişti, 1980'de Kwangju halk ayaklanmasını hazırlamıştı.) Bunun için, Chun Doo Hwan hükümeti sıkıyönetim tehdidine rağmen, olayları daha hızlandırabileceğini düşünerek, öğrenci ayaklanmasına karşı doğrudan şiddet kullanmaktan kaçındı. Ama 50 büyük üniversiteyi "yaz tatili" bahanesiyle erken kapattı. Böylelikle, öğrencileri dağıtabileceğini düşündü. Ama öğrenciler üniversite kampuslarında veya üniversite kentlerinde kalıp protesto eylemlerini sürdürdüler.

Bu arada, ABD hükümeti araya girdi. Hükümeti burjuva muhalefeti ile "konuşmayı" kabul etmeye zorladı. ABD'nin özel temsilcileri Seul'da hem hükümetle hem de burjuva muhalefet liderleri ile görüştüler. İlk görüşmelerin sonunda hükümet, muhalefetin istediği "doğrudan başkanlık seçimi" ve anayasada bazı değişiklik önerilerini kabul etmediğini açıkladı. Ama anayasa değişikliğini "tartışmayı" kabul etti.

Öğrenci hareketinin enerjisini kendi doğrultusunda değerlendirmek isteyen liberal muhalefet liderleri, devlet başkanının her basınca, bu arada ABD baskısına rağmen muhalefetin istemlerini kabul etmemesi üzerine, "demokrasi için" bir "halk yürüyüşü" yapılacağını açıkladılar. Bunun üzerine hükümet muhalefet liderlerinden Kim Dae Jung'u tekrar ev hapsine aldı.

Liberaller, kendileri yürüyüş düzenleyerek, öğrencilerin militan eylemlere yönelttiği toplumsal muhalefetin başına geçmeyi düşünüyorlardı.

Ne var ki, onbinlerce öğrenci ABD temsilcileri Singor ve Edwin'in Seul'e geldikleri gün ve görüşmelerden *önce* anti-emperyalist protestolara başlamışlardı bile. Öğrenciler ABD'nin 40 bin askerinin ve Amerikan üslerinin ülkelerinden çekilmesini istediler. İnsiyatifi burjuva muhalefetine kaptırmadılar. Toplumdaki yaygın anti-Amerikan, anti-emperyalist tepkiye tercüman oldular.

Halk yürüyüşü yığınsal ve militandı

Demokratik anayasa için halk yürüyüşleri 26 Haziran Cuma günü bütün ülke çapında yapıldı.

Son yılların bu en yığınsal protesto eylemlerinden son derece korkan hükümet, polis ve orduyu seferber etti. Polis yürüyüşten önce ve yürüyüş günü geniş operasyonlar düzenledi. Seul'da yüzlerce militan öğrenciyi, işçiyi tutukladı. Değişik kentlerdeki üniversite kampuslarında "aramalar" yaptı. Yürüyüş günü 120 bin polisin tamamını büyük kentlere yığdı. Stratejik üniversite kampuslarını, binaları ve sokakları tuttu.

Bütün engellemelere rağmen bu protesto yürüyüşleri yapıldı. Burjuvazinin engellemelerine rağmen ülke çapında 1 milyonu aşkın insan eylemlere katıldı. Yalnızca başkent Seul'da 500 binin üzerinde katılım oldu. Yürüyüşün ana belgileri, "kahrolsun diktatörlük", "demokratik anayasa" idi. 38 kentte, yürüyüşleri engellemek isteyen polisle halk arasında sokak çatışmaları oldu. Zaman zaman çarpışmaya dönen bu kavgalarda halk polisleri köşeye sıkıştırdı. Polis barikatlarını parçaladı. Meydanlarda onbinlerle toplu gösteri yapmayı *başardı.*

Yürüyüşler, liberal muhalefetin eylemlerin "barışçıl" geçmesi için özel çaba sarfetmesine rağmen militan eylemler oldu.

Yürüyüşlerin alınan önlemlere rağmen ülke çapında yığınsal geçmesi Chun Doo Hwan hükümetini köşeye sıkıştırdı. Barışçıl başlayan eylemler bile polisin saldırıları karşısında hemen sokak çatışmalarına döndü. Liberal burjuvazinin taktikleri de bu eylemler sırasında deşifre oldu.

Burjuvazi halkın bu yığınsal ve militan eylemlerinden ürktü. İktidar partisi Demokratik Adalet Partisi (DAP) başkanı ve devlet başkanı adayı Roh Tae Woo burjuva muhalefetinin önemli isteklerini kabul etti. Ardından kaybolan popülaritesini artırmak için bu istemleri Chun Doo Hwan'a dayattı. Chun Doo Hwan da bu istekleri kabul ettiğini televizyondan duyurdu.

Bu istemler arasında doğrudan cumhurbaşkanlığı seçimi, politik tutukluların serbest bırakılması, basında sansürün kalkması vardı.

Hükümetin bu istemleri kabul etmesinden sonra da devrimci öğrenciler ve gençler "devrim", "demokrasi için savaş belgileri ile gösterilerini sürdürdüler. Yonsei Üniversitesi'nde 20 bin öğrencinin mitinginde derhal demokrasiye geçilmesi, tüm politik suçluların serbest bırakılması ve Kuzey ve Güney Kore'nin birleşmesini isteyen kararları onayladılar.

Burjuva muhalefet ve devrimci muhalefet

Güney Kore'de burjuva muhalefet, hükümetin uyguladığı ekonomik ve dış siyaseti *savunuyor.* Tek fark şu ki, liberal burjuvazi anayasa değişikliği yapılmasını, böylece kendisinin de erki *paylaşmasını* istiyor. ABD yönetiminin gönderdiği temsilci bile şunları diyor: "Kore'de politikacıların bir ortak özelliği var: Hepsi de otoriter hükümetten yanadır, aralarında demokrat olanı *yoktur.*"

Güney Kore'de toplumsal muhalefetin başını çeken devrimci bir parti yok! Liberal burjuvazi bu boşluktan yararlanarak açık diktatörlükle iyice yıpranan burjuvazinin hegemonyasını güler yüzlü(!) bir maskeyle sürdürmek, toplumsal patlamaların önünü almak istiyor. Ama, öfke içindeki yığınlara güven veremiyor. Hiçbir ciddi muhalefet gücü liberal burjuvazinin liderliğini kabul etmiyor. Dolayısıyla muhalefette halen bir liderlik sorunu vardır. Ayrıca, liberal muhalefetin içinde de derin görüş ayrılıkları vardır.

Önümüzdeki dönemde Güney Kore'de sınıf savaşımı daha da kızışacaktır. Toplumun büyük çoğunluğu Chun Woo Hwan'ın hükümetini istemiyor.

ABD kendi çıkarları açısından burjuvazinin kendi arasında uzlaşmasını istiyor. Chun Woo Hwan hükümetinin liberal burjuvaziye verdiği tavizler bunu anlatıyor.

İşçi sınıfı, emekçi halk ve öğrenci hareketi bugünkü rejimi de bu düzeni de istemiyor. Protesto eylemlerini daha da yükseltiyorlar.

Burjuvazinin iktidar bunalımı artarken siyasetteki lider boşluğunu işçi sınıfının devrimci siyasal örgütünün doldurma *zorunluluğu* artıyor. Vardığı gelişme aşamasında iyice kördüğüm olmuş bu sorunları ancak işçi sınıfının başını çektiği devrim çözebilir. Bu göreve talip parti mutlaka sahneye çıkacaktır.

Ahmet Fırat

Emperyalizm devrimi boğmaya çalışırken, Sovyetler de çatışmayı "yavaşlatmaya"(!) çalışıyor.

G.Afrika devrimi tertipleri boşa çıkartacaktır!

Güney Afrika'da uzun süredir şanlı bir devrimci savaşım yürüyor. Devrimci durum bütün şiddetiyle sürüyor.

Siyah işçiler, emekçiler, gençler arasından devrimci liderler fışkırıyor. Yığınlar arasında eski devleti yıkıp yerine gelecek yeni bir devlet örgütlenmesinin nüveleri epey bir zamandır belirmiştir. Yani devrimin nesnel koşulları dolu dizgin ilerliyor. Irkçı rejimin baskıları bu ilerlemeyi körüklemekten başka bir etki yapmaz oldu.

Öte yandan, *görünürde*, öznel koşullarda da bir sorun yoktur. İşçiler ve halk öncü bir örgütlenmeden yoksun değildir. Afrika Ulusal Kongresi ANC'nin otoritesi, belki kendi istek ve iradesinin de ötesinde, her yerde yerleşmiştir.

Bunlara rağmen, bir süredir Güney Afrika'da tıkanıklık belirtileri gözlenmektedir.

Emperyalist ülkeler birden Güney Afrika rejiminin ırkçılığını hatırlayıp "protesto" şamataları yapmaya, "reform" dayatmaya, Botha "reformlar" yapacağını duyurmaya başladığından beri ANC de kâh Güney Afrikalı işadamlarıyla görüşmeler yapıyor. Son günlerde, Afrikanerlerin (en azılı gerici beyaz burjuvalar) bir heyeti bile ANC ile görüştü.

Bu görüşmelere, kendi içinde, sırf şununla bununla görüşme oldukları için birşey denemez. Ama, bütün ağır topların Güney Afrika'da devrimci savaşımı reformlarla boğma çabasının oluşturduğu bir çerçevede bu görüşmeler gerekli mide bulandırmaya başlamıştır. Yalnızca bizim midemizi değil, ANC tabanının midesini de... Nitekim tabandan gelen tepki sonucunda son sıralarda ANC, görüşme tutanaklarını yayınlama kararı almıştır.

Bazan devrimci savaşım içinde devrimci öncünün zaman kazanması gerekir, bazı güçleri bir süre dengede tutması geekir vb. Devrimci savaşımın ateşi içinde birçok manevralar gerekli olabilir. Ama bu görüşmeler bu tür olasılıklar yelpazesine pek oturmuyor. Bu nedenle, acaba ANC de reform pazarlığı mı yapıyor diye haklı bir kuşku uyandırıyor.

Buna paralel olarak, epey bir süredir ANC'nin aldığı birçok devrimci karar, nesnel koşulları ilerletmek isteğinden çok, nesnel koşulların itmesiyle alınmış gibidir. Bu da ANC tabanında sezilmekte ve yine, savaşımı güvensizlik, kuşku uyandırıcı bir yönde etkilemektedir.

Yukarıda, *görünürde* öznel koşullarda bir sorun yoktur dedik. Gerçekte vardır. Ve bu örgütlenmenin nicel yanlarından değil esas olarak *nitel* yanlarından, yani siyasal ikircimden vb. kaynaklanmaktadır. ANC'de, gelişmeleri yavaşlatma yönünde, kendini pek fazla açığa vurmayan ama derinden sezilebilen bir çaba var. Böyle bir çabanın, Güney Afrika'nın sıcak ortamında kendini hemen, tümüyle açığa vuruvermesi zaten beklenemezdi.

Öznel etkende sorun var ve bu ANC'nin ikirciminde somutlanıyor. Ancak bu sorunun tek, hatta ana sorumlusu acaba ANC midir? Yoksa Sovyetler Birliği, bir devrimi, bir "macerayı" daha engellemek için kolları sıvamış mıdır?

Geçtiğimiz günlerde Londra'da Sovyetler Birliği Dışişleri Bakan yardımcısı Anatolj Adamişin ile ABD'nin Afrika İşleri Sekreter Yardımcısı Chester Crocker arasında bir görüşme yapıldı. Bölgesel sorunları ele alan bu tür görüşmelerin yapılması kararı, Gorbaçov ve Reagan'ın 1985'de Cenevre'de yaptıkları görüşmede alınmış. Bu görüşme bu dizinin ikincisiymiş ve bu kez konu Güney Afrika ve Angola!

Batı basınında çıkan haberlere göre, bu konuda Sovyetler'in konumu söyleymiş:

"Güney Afrika üzerine Sovyet siyaseti, Pretoria'nın Sovyet siyaseti diye dünyayı inandırmak istediğinden çok daha tedbirli görünüyor...

"Bazıları, Sovyetler Birliği'nin Güney Afrika'da şiddetin yayılmasını istemediğini ve ANC savaşçılarını gemlemeye çalıştığını söylüyorlar." (*Independent*, 1 Temmuz 1987)

Bu habere inanmak için Batı basınına inanç taşımak gerekmez. 27. Kongre Raporu'nda söylenenlerin, Sovyetler'in gerçek niyetlerini yansıttığına inanacaksak, bu habere de inanmak gerekir. 27. Kongre Raporu'nda açıkça söylediler:

"Biz Ortadoğu'da, Orta Amerika'da, Güney Afrika'da, yeryüzünün çalkantılı bütün noktalarında çatışma durumlarını dağıtma yollarını bulmak için kollektif araştırmayı canlandırmaktan yanayız. Bu, genel güvenliğin çıkarları için zorunlu olarak gerekiyor." (SBKP 27. Kongre Raporu'ndan aktaran *İşçinin Sesi*, Çek-al, sayı:309, s.9)

Sovyetler, bütün çalkantılı bölgelerde çatışma durumlarını, hem de emperyalizmle "kollektif" olarak, dağıtmak istediğini açıkça söylemiş Güney Afrika'nın adını ise özel olarak belirtmiş. Açıktır ki şimdi bir yandan bu "iş" için ABD'yle masaya oturuyor, öte yandan ANC'yi, GAKP'yi işleri yavaşlatma, çatışmayı dağıtma yönünde sıkıştırıyor. Sovyetler, bir devrimi boğmaya çalışıyor!

Bu sıkıştırmanın ANC'de olumsuz etkileri, ANC'nin ikirciminin de Güney Afrika'daki devrimci savaşım üzerinde olumsuz etkileri oluyor. Ancak, Sovyetler'in ve ANC'de bu sıkıştırmaya teşne olanların istedikleri olacak mıdır? Bunu hemen yanıtlamak olanaklı değildir. Ama:

Güney Afrika'da yığınları belki susturabilecek en minimum reform, ezici çoğunluk olan siyah halka oy hakkı verilmesidir. Bu ise bugünkü rejimin yöneticileriyle birlikte devrilmesi demektir. En minimum reformun devrimin eşiğine vardığı bir ülkede, devrimci savaşımı boğmak öyle pek kolay olamaz!

Güney Afrika'da devrimci savaşım sürüyor ve burjuvaziyle birlikte oportünizme karşı da savaş veriyor!

Sabiha Günbudak

Sosyalist ülkelerin Gorbaçof'un ekonomik ve siyasal reformlarına yanaşımlarındaki farklılık giderek netleşiyor.

Sosyalist ülkeler ve Gorbaçof'un "reform"ları

Gorbaçof'un siyasal ve ekonomik reformlarına öteki sosyalist ülkelerin takındıkları farklı tutum gün geçtikçe netlik kazanıyor.

Gorbaçof'un "açıklık" adıyla partide ve toplumda giriştiği reformlar, sosyalist demokrasinin komünizme ilerletilmesi için zorunlu olanlar değildir. Demokrasi, işçi sınıfının aktif yığın demokrasisi olarak değil, bürokrasinin bir kesimi için genişletiliyor.

Bu reformlara sosyalist ülkelerin tutumları farklı oluyor. Herbiri, kendi içinde bulunduğu siyasal ve ekonomik koşullara göre tutum belirliyor. Ama görünen o ki, bu ülkelerde komünist partilerin eskiden beri izlediği siyasette köklü değişmeler olmadığı gibi, Gorbaçof'un reformlarına karşı tepki de yükseliyor.

DEMOKRATİK ALMANYA

En önemli sosyalist ülke olan Demokratik Almanya'da parti, Gorbaçof'un reformlarını kopye etmeyeceğini söyledi. Buna iki neden gösteriliyor.

Birincisi, Demokratik Almanya (DAC), merkezi planlamayı gevşetmeden ve kapitalist ekonomik mekanizmaları kullanmadan ekonomisini güçlü tutabildi.

İkincisi, Federal Almanya ile sınır komşusudur. Sosyalist Birlik Partisi, kapitalizme hayranlık uyandıracak türden "reform"ların Demokratik Almanya için tehlikeli olduğunu düşünüyor.

DAC Eğitim Bakanı Margot Honecker (devlet başkanı ve parti genel sekreteri Erich Honecker'in eşi), geçenlerde gençlik gazetesi*Junge Welt*'e yazdığı bir yazıda Gorbaçof'un reformlarını eleştirdi. Sosyalizmin "liberalleştirilmesi"ne karşı konulacağını belirtti. *Glasnost* adına ülkedeki rejime saldırılmasına, demokrasinin ve özgürlüklerin dayanaklarına yüklenilmesine izin verilmeyeceğini yazdı.

KÜBA

Küba Komünist Partisi (KKP) Gorbaçof'un ekonomik reformlarına temelden karşı çıkmaktadır. KKP genel sekreteri Fidel Castro, Aralık 1986'da tamamlanan Üçüncü Kongre kapanış konuşmasında bu konuya şöyle değindi:

"Sosyalizm ve komünizm kuruculuğu tamamen siyasal ve devrimci bir görevdir. En başta halkı sosyalizm ve komünizm için bilinçlendirmenin ve eğitmenin ürünü olmalıdır.

"... Bana göre ekonomik mekanizmalar siyasal, devrimci çalışmanın aracı, yardımcı araçlarıdır. Bunu altını çizerek söylemek istiyorum, ekonomik mekanizmalar yardımcı araçlardır. Siyasal ve devrimci çalışmanın yardımcı araçlarıdır. Yoksa sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun esas yolu değildir. En ufak bir kuşkum yoktur ki bunun esas yolu siyasal ve devrimci çalışmadır." (*Granma*, İng. basım, 14 Aralık 1986)

ROMANYA

Romanya Halk Cumhuriyeti yıllardır Sovyetler Birliği'nden oldukça bağımsız bir siyaset izliyor. Ekonomik reformlara ise Sovyetler'den çok önce başladı. Bu nedenle Romanya Komünist Partisi Genel Sekreteri Nikolay Çavuşesku, Sovyetler Birliği'nin Romanya'yı izlediğini söylüyor.

MACARİSTAN

Macaristan'da Sosyalist İşçi Partisi 1960'lardan bu yana ekonomik reform siyaseti izliyor. Başlangıcından bugüne merkezi planlamayı gevşetti. Kapitalizme özgü serbest pazar mekanizmalarını uygulamaya soktu. Ekonomik reformların işleyebileceği kadar demokrasiyi genişletti. Şimdi de, kötüye gitmekte olan ekonomiyi kurtarmak için, kârlılık esasına dayalı fiyat mekanizmasını kullanıyor. Macaristan'da yönetim, Gorbaçof'un reformlarının kendileri için yeni olmadığını belirtiyor.

ÇEKOSLOVAKYA

Çekoslovakya'da komünist partisinde önce Gorbaçof'un reformlarına karşı görüşler ağırlıktaydı. Mart ayında genel sekreter Güstav Husak'ın Gorbaçof'un reformlarını desteklediğini açıklaması, bu dengenin değiştiğini gösterdi. Ancak, muhalefet yine de güçlü. Komünist partisi merkez komitesi sekreteri Vasil Bilak, "yanlış reformların sosyalizmi, parti birliğini, Çekoslovakya ve Sovyetler Birliği arasındaki bağları zayıflatacağını" söylüyor.

Hükümet, muhalefete rağmen, 1968'de yapılmasına izin verilmeyen ekonomik reformları uygulamaya başladı. Ancak, siyasal alanda bir liberalleşme içinde değiller.

BULGARİSTAN

Bulgaristan Komünist Partisi, Gorbaçof'un reformlarını destekleyen partilerden biri oldu. Bulgaristan sıfırdan başlamıyor. Ekonomik reformların başlaması 1979'a kadar gidiyor. Bu reformlarla merkezi devlet planlaması gevşetildi, menejerlerin yetkileri artırıldı, ücret ve fiyatlar üretime göre ayarlandı.

Gorbaçof'un "yeni ekonomik mekanizmalar" adıyla sunduğu reformlar Bulgaristan'da Sovyetler'den önce, aralık ayında uygulamaya sokuldu. Finans sistemi yeniden düzenlendi. Bazı alanlarda özel işletmelere izin verildi.

POLONYA

Polonya'da Birleşik İşçi Partisi, Gorbaçof'un ekonomik ve siyasal reformlarına tam destek verdi. Merkezi denetimin zayıflamış olduğu Polonya'da ekonomik ve toplumsal sorunların çözümü bu reform çizgisinin izlenmesinde görüldü.

Hükümet, 1986 Nisan ayında uygulamaya soktuğu reformlardan sonra bu yıl ikinci bir reform uygulamasına başladı. Merkezi planlamayı daha çok gevşetti. Rekabete dayanan bir yapıda özel mülkiyete dayalı şirketlere izin verdi.

VİETNAM

Vietnam Komünist Partisi'nin (VKP), Aralık 1986'da toplanan Altıncı Kongresi Gorbaçof'un ekonomik-siyasal reformlarını kopye eden kararlar aldı. Hükümet özel işletmelerin kurulmasına izin verdi. Ücretleri üretime ve kâra bağımlı kıldı. Üretimin denetimi menejerlere verildi. Haziran ayı içinde toplanan Vietnam ulusal meclisi devlet başkanlığına ve başbakanlığa VKP'nin reformlarını benimsemeyen iki üyeyi seçti. Ancak reformları onayladı.

BU REFORMLARLA NEREYE GİDİLİR?

Sosyalist ülkeler ekonomik planda Comecon, askeri planda ise Varşova Paktı üyesidirler. Her iki alanda da Sovyetler Birliği'nin üstünlüğü vardır. Ekonomileri Sovyet ekonomisiyle güçlü bağlara sahip olan bu ülkelerin Sovyetler'deki gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdır.

Ayrıca bunların bazıları, Gorbaçof'un reformlarından çok da farklı olmayan reformları uzun bir süredir uyguluyorlar.

Sosyalist ülkelerde sosyalizmi komünizme ilerletebilmek için yapılması kaçınılmaz olan reformlar elbette vardır. Bunların en başında işçi sınıfının aktif yığın demokrasisini geliştirmek geliyor. Bu, sosyalizmi ileri götürmek için "olmazsa olmaz" bir gerekliliktir.

Ama görülen o ki, sosyalist ülkelerde izlenen siyaset, "Sovyetler'de yağmur yağdığı zaman şemsiye açma"dır. Aktif yığın demokrasisi uygulamasının dışta bırakıldığı bir "reform" siyaseti, pratikte sosyalist ekonomiyi sulandıracaktır.

Gorbaçof'un reformlarını şöyle ya da böyle uygulayan sosyalist ülkeler, bu gelişmeden olumsuz etkileneceklerdir.

Özel mülkiyeti öne çıkaran "reform"lar, sosyalist ülkeler işçi sınıfları arasındaki birlik, dayanışma ve kardeşliği ilerletici değil gerileticі, proletaryanın enternasyonalist tutumunu değil "ulusal" çıkarları öne çıkarıcı etki yapacaktır. Anti-sovyet görüşlerin daha da güçlenmesinin zeminini büyütecektir.

Çözüm, toplumsal ve siyasal yaşamda işçi sınıfının dolaysız denetimini daha da güçlendiren reform çizgisindedir.

Ahmet Fırat

Burjuvazi Kürdistan'daki sömürge savaşını yeni "önlem"lerle artırmaya çabalıyor. Ama bu da sökmeyecektir

Hiçbir gerekçe sömürgeciliği haklı gösteremez

Türkiye burjuvazisi Kürdistan'da yürüttüğü sömürge savaşını artık gizleyemiyor. Katliamlarına ve saldırılarına, sık sık komşu ülkelerin sınırlarının içine de dalarak yeni bir hız veriyor. Bir üst düzey askeri yetkili, gazeteci Mete Akyol'un "Bir savaş mıdır, Güneydoğu'da olup bitenler?" sorusuna şu cevabı verdi:

"Hiç kuşkunuz olmasın bundan. Türkiye bugün bir savaş içindedir. Bu savaşı karşı taraf başlatmıştır. Savaşın biçimi 'gerilla savaşı'dır. Düzenli savaş sistemine göre eğitilmiş olan askerlerimiz ise, alışık olmadıkları bu savaşta maalesef aynen, Vietnam'daki Amerika'nın sıkıntısını yaşamaktadır." (*Milliyet,* 29 Haziran 1987)

Bu üst düzey askeri yetkilisinden bunları duymak gerçekten ilginç. Türkiye burjuvazisi, Kürt halkının topraklarına karakollarıyla, askeri birlikleriyle her türlü sindirme ve eritme unsuruyla yıllardan beri yerleşmiş sömürmektedir. Koca bir ulusu *zorla sömürge savaşıyla* ülke sınırları içinde tutmak kolay değildir. Nitekim bu yetkili sözlerine şunu da ekliyor: "Koskoca Amerika, avuç içi kadar Vietnam'da gerillayla başa çıkamamıştır." *(agy)*

Bu yetkiliye hak vermemek elde değil. Türkiye burjuvazisinin akibeti de aynı olacaktır. Kürt ulusunun bağımsızlık mücadelesiyle ve ayrılma hakkının kararlı savunucusu Türkiye işçi sınıfının devrim mücadelesiyle başa çıkamayacaktır. Türkiye devrimi gerçekleşecek ve Kürt ulusu kendi yazgısını özgürce belirleyecektir.

Bu pervasız yetkilinin bir söylediğini düzelterek geçelim. Kürdistan'daki bu durumu Kürt halkı başlatmamıştır. Bu savaşı daha baştan bir ulusu zorla ülke sınırları içine katarak sömürgeci Türk burjuvazisi başlatmıştır.

Burjuvazi telaş içindedir

En sağından en soluna tüm burjuva kesimler Kürt sorunundan kurtulmanın yollarını arıyor, "çözüm" önerileri üretiyor. Devlet katliamlarla ve yeni askeri önlemlerle Kürt ulusunun başkaldırısını yoketmeye çalışırken, akıllı burjuva kesimlerden "artık bu sorunun varlığını kabul etmek ve ona göre önlem almak zorundayız" diyen uyarılar geliyor. Bakın M.Ali Birand ne diyor:

"1. Ayrılıkçı güçlerle mücadele ve yöre halkını koruma görevinin ağırlıklı şekilde Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bırakılması hata olmuştur. Gerekli önlemler alınıp, ordu devreden çıkarılmalıdır. Asker, eğitimi icabı, tüm iyi niyetine rağmen bu işin altından kalkamamaktadır. Dolayısıyla da, gereksiz şekilde yıpranmaktadır.

"2. Korucular silahlandırılıp mücadelelerin sürdürülmesi yaklaşımı da yürümemiştir. Bu insanlar ya hedef olmuş veya ölüm korkusundan PKK'yı görmezlikten gelmektedirler.

"3. PKK yörede, bazen korku salarak, bazen içtenlikle belirli bir destek bulmaya başlamıştır.

"4. PKK'nın faaliyetleri hakkında doğru dürüst bilgi yoktur ve elde edilememektedir.

"5. Olaylar, hükümetin kontrolünden çıkmıştır ve devletin her ünitesi arasında da 'uygulanacak yaklaşım' konusunda görüş ayrılıkları giderek artmaktadır.

"6. Ermeni ve Kürt sorunlarına politik temel yaklaşımlarımızın yanlış olduğu anlaşılmıştır. Dış çevrelere görüşümüzü anlatma çabalarımız da iflas etmiştir. Bu iki noktada da yeni bir değerlendirme yaparak, politikalarımızın değiştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi gereği açıkça ortaya çıkmıştır.

"Ortada vahim bir durum mevcuttur. Abartılı tepkiler yerine, asıl işin temeline inilmesi ve tabular bir yana bırakılarak bu sorunları açıkça tartışmak vakti gelmedi mi? Böylesine cesaretli bir adım Türkiye'ye hiçbir şey kaybettirmez, tersine çok şey kazandırır. Bir Kürt sorununun varolduğu artık devlet doruklarında da kabul edilmeye başlanmıştır. Doğrusu, bu noktadan bir adım daha ileri gidip, soruna köklü ve herkesçe kabul edilir bir çözüm aramaktır. PKK terörizmi de ancak böyle önlenir." (*Milliyet,* 27 Haziran 1987)

Birand Kürt sorununun varlığını kabul edelim ve açıkça tartışalım diyor ama kendisi sorunun üzerinde sis perdesi yaratarak konuşuyor. Daha birinci maddede "yöre halkını koruma görevinin ağırlıklı şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerine bırakılması" diyerek ordunun Kürdistan'daki rolünü gözlemeye çalışıyor, ama bu "koruma" masalları artık sökmüyor. Türk ordusu Kürdistan'da Kürt ulusunu sindirme harekatları yürütüyor.

Birand'ın sorunu açıkça tartışalım demesi hiç de demokratlığından falan gelmiyor. Sadece varolan bir sorunun yok sayılarak yok edilemeyeceğini bilen akıllı bir burjuva olduğu için ve liberal olduğu için liberal bir çözüm öneriyor. Kürt sorununa demokrat yaklaşım Kürt ulusunun ayrılma hakkını tanımaktan geçiyor. Bunu tanımaya da burjuvazinin nefesi yetmiyor.

Yeni savaş yöntemleri ve yeni öneriler de sökmeyecek

Burjuvazi sömürge savaşını geliştiriyor ve yeni önlemler alıyor. 19 Temmuz'da bu bölgedeki sıkıyönetim kalkıyor ama yerini sıkıyönetimden de sıkı önlemlere bırakıyor. Sıkıyönetim komutanlığının yetkileri valilere devrediliyor. Hükümet Diyarbakır, Mardin, Siirt ve Hakkari illeri için sadece güvenlikten sorumlu olacak bir koordinatör vali atanması için kararname hazırlıyor. Bu valiler sıkıyönetim komutanından daha fazla yetkiye sahip olacak. Çünkü hem orduyu hem polisi hem de özel güvenlik timlerini koordine edecek. Görüldüğü gibi gerçekte sıkıyönetim kalkmıyor. Bu herhalde Avrupa Parlamentosu'ndan gelen tepki üzerine "sıkıyönetimi kaldırdık" diyebilmek için bir manevra. Hem de üstelik varolan koordinasyon sıkıntılarına da çözüm yolu.

Ancak burjuvazi bu yollardan Kürt sorununu çözemeyecektir. Türk, Kürt tüm emekçiler elele burjuvazinin sömürü düzenini yerle bir edecektir.

Nezihe Dalyan

Türk-İş, bölge ve il temsilciliklerine çağrı yaparak "ödenen ücret kadar verim" uygulamasının başlatılmasını istedi.

TÜRK-İŞ'TEN YENİ BİR EYLEM ÇAĞRISI VAR!

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) bölge ve il temsilciliklerine yurt düzeyinde "ödenen ücret kadar verim" uygulamasının başlatılması için genelge gönderdi.

Genel Başkan Şevket Yılmaz ve Genel Sekreter Emin Kul imzası ile yayınlanan genelgede üç yeni eylem türü belirlendi. "İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin ihlal edildiği ya da tehlikede olduğu tesbit edilen sektör, işkolu ve işyerinde pratikte tüm kuralları ile işçi sağlığı ve iş güvenliği gereklerine uygun can güvenliği sağlanana kadar işbaşı yapılmaması da dahil diğer eylem ve girişimlerin sürdürülmesi" ve "fazla çalışma uygulamasında işçinin muvafakatını (gönüllülüğünü) öngören yasa hükmünün ihlalinin önlenmesi" gerektiğine işaret edildi.

Genelgede ayrıca sendika merkez ve şubelerinin, işyeri temsilcilerinin "işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarının ihlal edildiği ya da tehlikede olduğu işyeri veya işyerlerini sendika genel merkezlerine ve Türk-İş genel merkezine bildirmeleri ve gerekli tesbitleri yerinde yaptırmaları" istendi. (*Milliyet,* 13 Haziran 1987)

Bu Türk-İş açısından önemli bir gelişmedir. Türk-İş'in tüm il ve bölgelere göndermiş olduğu yukarıdaki öneriler gazetelerde fazla yer doldurmadı. Küçük bir haber olarak geçildi. 1 Mayıs'ı kutlamak(!) için salonlar kiralayanlar, sosyalist bir parti kurmak için birbirinin gözünü oymaya çalışanlar da işçi sınıfından ne kadar kopuk olduklarını bir kez daha ortaya koyarak ilgisiz kaldılar. Hoş ilgi gösterseler de ne yönde kalem oynatacakları bellidir.

İşçinin Sesi 326. sayısında "Türk-İş koşmaya hazırlanıyor" dedi. Öne sürmüş olduğu eylem önerileri de bunu kanıtlıyor.

Türk-İş, işçi sınıfına karşı sorumluluğunu her adım atışında daha net bir şekilde yüklenmeye başladı.

Geriye doğru kısaca bakacak olursak, Türk-İş, tabanın güçlü basıncıyla bir dizi eylem kararı aldı. İl il dolaşarak "işçilere hükümeti şikayet etti". Sonra bir adım daha attı. Mitingler başlattı. En "sol"undan burjuva aydınlara kadar geniş bir liberal çevrenin "sokağa taşmayın", "haklarınızı yasalar çerçevesinde arayın" gibi "nasihat" ve engellemeleri, ancak onların kendi korkusunu yansıttı. Ama Türk-İş, çevresinde dönen tüm oyunlara rağmen daha bütünselllik içerisinde hareket etmeye başladı.

İşçiler İzmir mitinginde "hükümet istifa", "işçiler el-ele genel greve" belgelerini haykırdı. İşçilerin coşkusu İzmir mitinginin çok üstündeydi. Bunu Eskişehir, Balıkesir mitingleri izledi. Her türlü engellemelere rağmen işçi sınıfının kavgası, işçinin sendikaşını da adım adım ilerletiyordu. Öğrencilerin eylemi, hele Netaş grevi, kavgayı üst boyutlara itti. Türk-İş yönetiminin "meclise dilekçe verme" girişimi de toplumda meclisin ne menem bir illet olduğunu gösterdi.

Son olarak Türk-İş, Petrol-İş grevlerinde aritmetik toplamdan çıkıp "kaynaşmış bir bütün" olarak davrandı. Petrol-İş'le İzmit'te yapmış olduğu dayanışma mitingine tüm diğer sendikalar ve sendikasız işçiler katıldı.

Bu süreç işçi sınıfının sendikal birliğini bozma girişimini de boğdu. İşçilerin Türk-İş'e sarılması birliğini ve kavgasını güçlendirmesi tüm çıkarcı "sol"ları hayal kırıklığına uğrattı. DİSK'i yeniden kurma, sendikal birliği bölme girişimleri midelerine taş gibi oturdu.

Biz ise bölücülüğe karşı çıkıyor ve şöyle diyoruz:

"İstanbul'daki 1 Mayıs toplantısı yüz karasıdır. Herkes sendika kurmaya çalışıyor. Herkes 'devrimci' bir sendikada nasıl yer alacaklarının ilanını yapıyor. Böyle bir ortamda yaşanıyor. Bunu güçlendirecek en ufak bir şeyi gündeme getirmeyiz. Biz Türk-İş'te sendikal birlik, sendikal demokrasi ve militan eylem istiyoruz. Bunun için uğraşıyoruz." (R.Yürükoğlu, *İşçinin Sesi,* sayı:331)

Bugün Türk-İş'in getirmiş olduğu öneriler, örgüte işçi sınıfından gelen desteğin ürünüdür. "Ödenen ücret kadar verim" önerisini işçiler pratiğe geçirmek için kolları sıvayacaktır. Tüm ileri işçilerin bunu bulundukları her fabrikada uygulamak için çalışması gerekmektedir.

Ücretle verimliliğin ilgisi yoktur. Çünkü işçi patronia iş gücünü satar, işin verimi onu ilgilendirmez. Aldığı ücret sattığı işgücünün karşılığıdır, "verdiği verimin" değil. Birinin işin verimiyle ilgisi oluyorsa o kişi işçi değil, ya fabrikada hisse sahibi veya ortaktır. Ancak, Türk-İş nasıl adlandırmış olursa olsun bu "iş yavaşlatma" önerisi doğrudur, bugün satılan işgücünün hiçbir şekilde karşılığı olmayan ücreti yükseltmek içindir. Bu nedenle Türk-İş "ödenen ücrete kadar verim" diyorsa bunu sonuna kadar yaşama geçirmek gerekiyor. Türk-İş yönetiminin şubelere göndermiş olduğu bu öneriyi işçilerin kendi sendikalarına benimsetip uygulanmasını sağlamaları gerekiyor. Yarın, koşullar öyle gelişirse "bakın Türk-İş yönetimi yaptığı önerileri uygulamadı" diyerek yapılabilecek bozgunculuğu önlemek işçilerin elindedir. "Ödenen ücret kadar verim" uygulamasının en alt sınırı işi yavaşlatmak, üretimi düşürmektir. En üst sınırı ise işçi sınıfının ücreti kendisinin tesbitidir.

İkinci eylem önerisi de birincisi kadar önemlidir. Türk-İş araştırmasına göre ülkemizde her yıl 1200 işçinin iş kazaları sonucu yaşamlarını yitirmelerinin yanısıra 2500 dolayında işçimizin de "iş kazası gazisi" durumuna gelmesi konunun önemini göstermektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre işçi sağlığı: "Tüm çalışanların bedensel, ruhsal, toplumsal yönden en iyi duruma getirilmesi ve bu durumun korunması, işyerlerindeki koşulların çevrenin ve üretilen malların getirdiği sağlığa aykırı sonuçların temelinden yok edilmesi, işçilerin bedensel ve ruhsal ihtiyaçlarına uygun bir ortam yaratılması" olarak tanımlanıyor. Bu tanımlama hem Türkiye Cumhuriyet Anayasası'nda hem de diğer ilgili yasalarda yer almaktadır. Ama uygulamaya bakıldığında bunun en alt sınırı bile uygulanmamaktadır. Bunun adı "ihmal" değildir. Emperyalistleşme isteği ile yanıp tutuşan burjuvazinin işçinin sağlığı ve güvenliği konusuyla uzak yakın ilgisi yoktur. Bunlar burjuvazinin cinayetleridir. Tam da bu nedenle bu sorun işçinin sorunudur.

Fazla mesai ile ilgili 475 sayılı iş kanununun 35. maddesi şöyle diyor: "Fazla çalışma günde 3 saati geçemez. Fazla çalışma yapılan günlerin toplamı yılda 90 günden fazla olamaz. Her fazla çalışma yüzde 50 zamlı ödenir."

Aynı yasanın 61. maddesine 4 Nisan 1983'de getirilen değişiklik ise: "Fazla çalışma yaptırılan işçilerin muvafakatının alınması şarttır" diyor.

Türkiye burjuvazisinin dışa açılma hırsı öylesine azgınlaşmıştır ki 45 saatlik haftalık çalışma süresi sektörlerin bir çoğunda 50 saate hatta 60 saate fırlamıştır. Dünyada giderek düşürülmeye çalışılan haftalık çalışma süresi Türkiye benzeri "zayıf halkalarda" yükselmekte, bunun sonucunda da, ölümle ve sakat kalmakla sonuçlanan cinayetler artmaktadır.

1980 sonrasında bu fazla mesai ile birlikte hem üretimde hem kazalarda giderek büyüyen bir artış olmuştur.

Artık bunun faturasını işçi sınıfı ödemek istemiyor. Birbirine çok bağlı olan Türk-İş'in bu önerilerini işçi sınıfı kararlılıkla uygulayacaktır.

Ozan Öncü